

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:

Besenyői BEÜTHY KÁLMÁN őrnagy

Segédszerkesztő:

BENEDEK MIHÁLY őrnagy

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

II. KERÜLET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.

Postatakarékpénztári

csekk száma:

25.342

Megjelenik:

minden hónap 1-én és 15-én

Telefon: 153-079

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Kolozsvári köszöntés.

Az erdélyi magyarok érzéseit a maguk nagyságában tolmácsolni nem szabad megkísérelnie senkinek, aki nem volt szenvedő részese az elmúlt emberiességet és kultúrát megcsúfoló hazugságidőszaknak. Nem szabad megkísérelnie sem, mert gyenge és torz képet adna. Ha valaki fogalmat akar alkotni mégis arról, ami történt, akkor olvassa el lapunk más helyén közölt azt a leírást, amelyet egyik bajtársunk küldött be hozzánk arról a jelenetről, amikor Kolozsváron egy mérnökember lehajolt az utcán és fogadalmához híven, megcsókolta egy bajtársunk lábnyomát. A szív legmélyebb, legtisztább rejtekében fogant, a templomokban és a tereken felcsendült zsolozsmák, Istent és Hazát dicsőítő imák, a kimondott vagy a meghatottságtól visszaszorított hálaszavak és könnyecseppek közül úgy emelkedik ki e jelenet, mint húsvéti körmenetben a Megváltó feszülete. Ez mindent elmond Erdély 22 esztendejéről!

Óh, mennyi mindent: kálváriákat és feltámadást mond el ez a jelenet!

Mások szabad utat engedtek érzelmeiknek a boldog szeptemberi napokban, a mérnökember várt. Nem éljenzett, nem tapsolt, de lelke rettentő feszültségével, remegő vágyakozásával, égő idegszálaival várt. Lelki szemei előtt a huszonkét esztendő kegyetlen sötétsége, benne messzevilágolva elmondhatatlan sok fájdalom, seb, zaklatás, meggyalázás. Ezek mögött nagyon messze, alig láthatóan, a magyar csendőr arcának körvonala. Lassan eltűnik előle minden a kolozsvári utcán, az ünneplő testvérek között, és érezzük, hogy a lelkében hatalmas erővel egyre nő a boldogság izgalma, amikor a messze távolból hirtelen eltűnik álmai alakja, megjelenik előtte valóráváltan... Alig hiszi ezt ő és amikor káprázó, könnyező szeme megtelik, az érzelmek legszebb kifejezésével: csókkal, alázatosan köszöni a Sorsnak, hogy fogadalmát teljesítheti...

Elmondani könnyű, hogy mi készítette őt erre. Könnyű kimondani, hogy a szenvedések tengere. A másodrendűvé minősítettség s mindaz, ami

azzal jár. Amit minden testvér megkapott e hosszú esztendő alatt... Ami keménnyel verte azokat, akik átéltek. Ami a magyart nem először érte törvénelme folyamán és ami mindannyiszor új embert faragott ki belőle. Huszonkét év gondtalanságban, boldogságban is alakító hatalom, mennyivel inkább az olyan viszonyok között, mint amelyeket ezek a testvérek átéltek... Ha nem is a maga teljességében, de hű és hiteles képet ad erről a román államvezető most kiadott rendelete a román csendőrséghez. Azt mondja ez, hogy a román csendőrség alkalmazkodjék az új erkölcsi rendhez, a csendőrnek nem szabad a vádlottakat kínozni és senkitől sem szabad pénzt elfogadnia, nem lehet többé fosztogató, bűnöző és gyűlölt rendbiztosító közege.

Az ítéletet az elmúlt húsz esztendőről kimondta ez a rendelet és a kolozsvári bajtársunk lábnyomára hullatott csók...

Ez a csók nemcsak annyi, hogy elválaszthatatlan tartozéka vagyunk a magyar életnek, hanem az is, hogy ahogyan vagyunk és ahogyan hivatásunknak egyénenként és összességünkben élünk, az kivételes érték. Nem volt talán még soha magyar intézmény, amely annyira a nemzetből sarjadt volna, mint a testület. Ahol a nemzet kakastollas katonái megjelennek, ott megtelepszik a munka tisztessége, az élet öröme, becsülése és értéke. Nem juthattunk volna ide, ha nem éltető elemünk a tiszta becsület, a feltétlen hűség, a hivatás áldozatos vállalása, a fáradalmak megvetése, embertársaink és fajtánk szeretete. Ezt ismerte felőlünk a Felvidék népe és ezt juttatta kifejezésre két évvel ezelőtt, ugyanazt tette az északkeleti hegyvidék másfél éve és ezt tudta rólnak Erdély is. Tudta és nemcsak hitte. A honvédsapatok előtt vagy mögött bevonuló bajtársaink láttán zúgó orkánná erősödött éljen vagy a messze eldugott falvakba bevonuló őrsrészeinket fogadó mosolygó arcok és tisztelettel tekintetek, ugyanezt a tudatot tükrözték.

Ezek az erények rajzolták fel a magyar élet égboltjára a kakastollas csendőrt és ezt látja a portyázó járőr, amikor magára utalva intézkedik, segít, vagy ítél, ezt látja a tanulóasztal fölé hajló bajtárs és ezt látja minden őrs, melyekre a községek egész sora, ezrek és tízezrek vannak bízva. Ezek előtt hajlott földig egy ember Kolozsváron az Úr 1940. esztendejében, amikor a magyar királyi csendőrség fennállásának 60 éves fordulójához közeledik...

Terményhamisítás — élelmiszerrendészet.

Írta: DR. WEBER LAJOS miniszteri tanácsos.

Az élelmiszerforgalom szabályozásával és a hamisítások tilalmazásával kapcsolatban határhozó az 1895. év. Ekkor jelent meg a *mezőgazdasági termények, termékek és cikkek hamisításának tilalmazásáról* szóló 1895:XLVI. t.-c., egyszerűen a terményhamisításokról szóló törvények. Ez a törvény a mezőgazdaság szükségletét tevő egyes ipari anyagok kivül (mint pl. vasgálic, műtrágya, növényvédőszer) főleg az élelmiszerek forgalmát szabályozza, s ezért ez a törvény alapja az *élelmiszerrendészetnek*. Ez a törvény a mezőgazdasági termelés, a fogyasztóközönség és a kereskedelem együttes érdekét van hivatva biztosítani.

A törvény kettős célt kíván szolgálni.

Első és főcélja a *termelés, a jó termelés védelme, a termelés jövedelmezőségének, gazdaságosságának elősegítése*.

A hamisított termékek veszélyeztetik a gazdálkodás eredményességét, minthogy a forgalomba került hamisított áru ugyanannyi jóminőségű árut tesz feleslegessé, azt a forgalomból kiszorítja. Ezzel pedig a termelést csökkenti, visszafejleszti. Arra, hogy milyen nagy nemzetgazdasági kárt okoz a hamisítás, kézzelfogható példa a következő. Budapest napi tejszükségletét vegyük kerek számban 400.000 liternek. Ha a hamisítók szerényen 10% vizet önte-

nek bele, akkor naponként 40.000 liter tej lesz felesleges. Ez viszont jól tejelő tehenekből majdnem 4000 darabot tesz feleslegessé. Azt, hogy ez anyagi veszteségben a termelőkre mit jelent, csak akkor láthatjuk át, ha azt is figyelembe vesszük, hogy elvész ugyanannyi anyaállat, megfelelő métermázsa hús, ennyi állatnak megfelelő trágya, de kenyérét veszti továbbá a 4000 állat gondozója is. Mint láthatjuk, nemcsak az jár rosszul, aki vizes tejet fogyaszt, hanem a termelés is súlyosan megérzi a tejbe öntött víz hatását.

A termelés eredményességét azért is veszélyezteti a hamisítás, mert a hamisított és a silány áru olcsóbb, mint a jó, az árat leszorítja, s így a hamisítás a jó áru értékesítését is megnehezíti.

Másik főcélja a törvénynek a *fogyasztók védelme*. A szabályozással azt akarja elérni, hogy a fogyasztó tudja, hogy mit kap, illetve azt kapja, amit a termények elnevezésén érteni kell. Ne adjanak neki például vaj helyett margarint, tej helyett vizezett tejet, vagy takarmányliszt helyett korpát.

A törvények tulajdonképpen kerettörvény. Bár egyes termények, termékek és cikkek forgalmát hatálya alá vonta, egyben felhatalmazta a földművelésügyi minisztert, hogy a mezőgazdaság érdekében egyéb termények forgalmát is szabályozza. Ez a felhatalmazás módot ad arra, hogy a gazdasági élet körülményei szerint a szükségletek és az igények változásával olyan anyagok forgalma is szabályozható legyen, amelyeket a törvény nem szabályozott. Ez a felhatalmazás ad módot arra is, hogy

Október hatodika.

Írta: BEREGHY BARNABÁS ezredes.

Több, mint kilenc évtizede annak, hogy 1849. év őszén — a két évig tartó — szabadságharcunk heroikus küzdelme oly tragikus módon véget ért.

Most, október hatodikán, — a 13 honvédtábornok mártírhalálának az évfordulóján — lapozunk vissza a történelem könyvében és idézzük fel röviden a Világost és Aradot megelőző, valamint az azokat követő eseményeket.

A honvéd hadsereg — az osztrák csapatok és az ellenünk fellázított nemzetiségek felett — az egyik győzelmet a másik után aratta.

Bécs, amidőn arra a meggyőződésre jutott, hogy a magyar „forradalom” katonai erejével megbirkózni nem tud, külső segítség után nézett.

E célból Ferencz József osztrák császár 1849 május hó 26-án Varsóba utazott, ahol I. Miklós orosz cárral találkozáva, tőle a magyarok ellen az orosz fegyveres erő beavatkozását kérte. Kérése meghallgatásra is talált.

A varsói találkozás eredményeképpen, ugyanezen év július havában egy körülbelül 200.000 emberből és 600 ágyúból álló orosz hadsereg — Paszkjevics herceg parancsnoksága alatt — átlépte a Kárpátokat és az osztrák csapatokkal karöltve, megindította hadműveletét a magyar honvédség ellen.

A magyar sereg eddig is egy kétszeres túlerőben lévő ellenség ellen harcolt: győzelmeit csakis a honvédek hazaszeretetének, lelkesedésének, emberfeletti vitézségének és a vezetők fölényes harcászati és hadászati tudásának köszönhetette.

Az orosz segítőhadak beavatkozása következtében a nehéz harcokban már amúgyis kimerült és a felszerelésben hiányt szenvedő magyar seregnek négyezeres túlerővel kellett számolnia.

Ennek az egyenlőtlen küzdelemnek a kimenetelenem volt kétséges.

A temesvári veszített csata után az Aradra menekült Kossuth és a magyar kormány lemondott. A hatalmat Görgey Arthurra ruházta át, aki a további vérontást céltalannak találva, augusztus hó 13-án körülbelül 30.000 embert és 140 ágyút számláló honvéd seregével — Rüdiger orosz tábornok előtt — Világos mellett a szőlői mezőn, letette a fegyvert.

A fegyverletétel napján Gr. Zichy Ferenc császári főbiztos falragaszon a főváros népéhez így szólt:

„Örömhír! A császári orosz segédhadsereg erélyes közbenjárására a rég óhajtott, áldott béke helyreállított. Ezen örömhír az egész közönséggel azzal tudatik: hogy annak ünnepélyes megülésére az egész város fényesen kivilágosítandó...”

Az ország egyes helyein még harcoló honvédcsapatok is meghódoltak, majd Munkács, Komárom várainak a kapitulációja után a magyar szabadságharc ügye végleg elveszett.

Az oroszok a foglyokat Báró Haynau Gyula tábornagynak átadták. Ezek közül — névszerint az alábbi tábornokok — az aradi vár kazamatáiban várták további sorsukat:

Aulich Lajos,
Damjanich János,
Desseffy Aristid,

a magyar élelmiszerek forgalmának szabályozása fokozatosan kifejlesztették, s így a teljes magyar élelmiszer-kódex megvalósuljon.

Itt hangsúlyozni kell azt is, hogy az élelmiszerek és egyéb cikkek forgalmát az 1895:XLVI. t.-c. nem közegészségügyi szempontok alapján szabályozta, mert bár a szabályozás a közegészségügyi szempontokat sem hagyja figyelmen kívül, a szabályozások főfontossága mégis a hamisítások megakadályozása. Lehet ugyanis bármely cikk közegészségügyi szempontból ártalmatlan, mégis meg kell akadályozni annak forgalmát, ha azzal a fogyasztót meg akarják károsítani, s a megfelelő anyag helyett hamisítottat akarnak neki adni, vagy az a mezőgazdasági termelés szempontjából káros.

Az említett törvény és a végrehajtása tárgyában kiadott 38.286/1896. sz. rendelet a törvény hatálya alá vonta és szabályozta a tej és a tejtermékek, a sajtok, az állati és a növényi zsírok, a zsíradékok és az olajneműek, a gabona- és a lisztneműek, ezek őrleményei, az ezekből készült tésztneműek és kenyérfélék, a méz, a fűszerpaprika, a gazdasági, az erdészeti, a kertészeti vető- és fűmagvak, az abraktakarmányok és a műtrágyák forgalmát. A törvény felhatalmazása alapján a földművelésügyi miniszter a törvény hatálya alá vonta ezenfelül a rézgálic, az élesztő, a gyümölcslevek, és -szörpök, a gyümölcsíz és -kocsonyák, az ecet, az ecetsavfélék, a kávéfélék, a pótkávé, a malátakávé, a fügekávé, a kávépótlók, a leveskészítmények, a leves- és ételízesítők, a fűszerek, a fűszerkeverékek, a növényvédelmi sze-

rek, a fagylalt, a kakaó, a csokoládéfélék, legutóbb pedig a teafélék, a teapótlók és a magyar tea forgalmát.

A szabályozások lényege abban van, hogy az egyes különleges rendelkezések megállapítják a forgalombahozható mezőgazdasági termények, termékek és cikkek *minőségi kellekeit*, vagyis azt, hogy az egyes aruk belső tartalma milyen legyen, megállapítják továbbá azokat a szabályokat is, amelyek mellett azokat forgalomba szabad hozni. Hogy ezt példával világítsam meg, a 71.000/1924. F. M. sz. rendelet szabályozza a tej minőségét és forgalmát s megállapítja, hogy a tej milyen belső tartalommal rendelkezzen, milyen legyen az összetétele. A fagylaltok minőségét és forgalmát szabályozó 48.400—1932. sz. rendelet pedig előírja, hogy az egyes fagylaltokat milyen minőségű és mennyiségű anyagokból, milyen összetételben kell előállítani. Ilyen rendelkezések mellett a városi fogyasztó tudja, hogy csak legalább 3.5% zsírtartalmú tejet adhatnak el neki, s tudhatja, hogy a fagylaltban pl. mennyi cukornak, tejnek kell lennie, vagyis tudhatja, hogy annak milyen belső tartalommal kell bírnia.

A szabályozó rendeletek általában megállapítják azokat a szabványos típusokat, amelyek formájában az egyes cikkek forgalomba hozhatók. Ezzel is meg akarja szüntetni azt a helytelen és a fogyasztóra káros gyakorlatot, hogy egyes anyagok számtalan elnevezés mellett, számtalan formában jelennek meg a piacon, úgy, hogy a fogyasztó nem tud tájékozódni, hogy tulajdonképpen milyen el-

Kiss Ernő,
Láhnér György,
Lázár Vilmos,
Knezich Károly,
Gr. Leiningen-Westerburg Károly,
Nagy Sándor József,
Pöltenberg Ernő,
Schweidel József,
Török Ignác,
Gr. Vécsey Károly.

Paszkevics herceg — az orosz seregek fővezére — augusztus hó 26-án az osztrák császártól személyesen kért a fogoly tábornokok részére kegyelmet, de elutasító választ kapott. Egyedül Görgey — az orosz cár közbenjárására — részesült amnesztiában.

A szeptember 21-étől 26-ig Aradon megtartott haditörvényszék — a 13 honvédtábornokra, mint fűszérsértőkre és esküszegőkre — 11 kötél és 2 golyó által végrehajtott halálos ítéletet mondott ki; majd kegyelem útján két kötél általi ítéletet golyóra változtatott át.

Igy Kiss, Desseffy, Lázár és Schweidel, október hó hatodikán hajnalban — az aradi vár sáncárkában — agyonlövették, míg a többi bitófán végezte hősi életét.

Befejeztetett...

A szabadságharc leverése után temetővé és börtönné lett Magyarország.

Haynau, a „brestiai hiéna“ tobzódhatott kedvére. A Bach-korszak alatt csüggedés és bizonytalanság érzete vett erőt a nemzeten.

Ilyen körülmények között az aradi és a többi

vártanuk emlékének a megőrzésével ki is foglalkozhatott volna.

Majd a kiegyezés, a „jobb idők“ alatt a nemzet tekintettel volt a dinasztia érzékenységére és így bizony lassan feledésbe ment, hogy mit jelent nekünk október hatodika.

Először az egyetemi ifjúság kezdte e kegyeletes napnak, mint legnagyobb nemzeti gyászünnepünknek a megünneplését és bár az 1906. év óta október 6-ika hivatalosan is gyászünnepnapnak lett nyilvánítva, mégis az aradi vértanuk sírjainak a felkutatása nem történt meg.

A világháború után, amidőn Arad idegen uralom alá került, az ott élő magyarság — Barabás Béla volt országgyűlési képviselővel az élen —, mindent elkövetett, hogy a szabadságharc vértanuinak a tetemeit megtalálhassa.

Kutatásaik eredménnyel is jártak, mert évekkel ezelőtt az aradi vár sáncárkában napvilágra került több bitófa és annak tövében rátaláltak vértanuinak földi maradványaira is.

Az idegen hatalom urai azonban nem engedték meg a szent hamvak új és ünnepélyes elhantolását és így azok magánkriptákban nyerhettek csak elhelyezést.

Arad, a mi vérrel megszentelt városunk, — a bécsi döntés következtében — odaát maradt, de a Magyarok Istene kegyelméből megérjük még, hogy a nemzetükért, hazájukért és a szabadságért vértanu halált halt hőseink nemsokára hazájuk földjében, a magyar Aradon fognak őket megillető és a magyar nemzethez méltó örök nyughelyet találni.

nevezés és alak mellett milyen belső tartalmú cikket vásárol. Így a fűszerpaprika minőségét és forgalmát szabályozó rendelet megjelenése előtt a fogyasztó nem ismerhette ki magát, hogy a neki kínált különböző elnevezésű paprikák között melyik milyen fajtájú és minőségű paprikát tartalmaz. A paprikarendelet a forgalombahozható paprikák fajtáját lényegesen korlátozza, s csak ötféle: csemege-édesnemes, édesnemes, féledes, rózsa- és erős paprikát állapít meg. Mindegyiknek a kikészítési módját és minőségi kellekeit szabályozta, így a fogyasztókat könnyen tájékoztatja az egyes fajták minőségéről.

Fontos, s a káros és veszedelmes verseny egyik legjobb ellensúlyozója a hamisítás üldözésén kívül a *jelzési kényszer*. Az egyes rendelkezések rendszerint előírják, hogy jelezni kell a tartalmat, a minőséget, a származást, az árat. Különösen általános ez a jelzési kényszer a zárt csomagolásban forgalombahozott cikkeknel. Legújabban a 14.500/1940. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszteri rendelet előírja azt is, hogy a közvetlen fogyasztóknak árusító kereskedés körében belföldi fogyasztás céljára zárt csomagolásban az 1895: XLVI. t.-c. hatálya alá tartozó mezőgazdasági terményt, terméket és cikket csak abban az esetben szabad forgalomba hozni és raktáron tartani, ha a csomagon az abban lévő áru tiszta (nettó) súlya a valósághoz híven, szembetűnő helyen, jól olvashatóan fel van tüntetve. Ezek a jelzések a fogyasztót kellően felvilágosítják a vásárolt áruk minőségéről és mennyiségéről, s a károsdástól őket megóvják.

A törvény a hamisítások tilalmazásáról szól ugyan, de nemcsak azt üldözi, aki hamis, vagy az egészségre ártalmas anyagot akar forgalombahozni. Üldözi azt is, aki nem megfelelő árut szállít, aki nem azt adja, amit az áru elnevezésén érteni kell, s üldözi végül azt is, aki gyengébb minőséget ad, aki más származásra utaló elnevezéssel hoz forgalomba árut, mint ami azt megilleti. Mindezeket a fogyasztó megtévesztésére irányuló eljárásokat a törvény végrehajtása tárgyában kiadott rendelet 5. §-a *hamisításnak* minősíti. Ez a rendeletszakasz a hamisítás fogalmát — úgy mondhatom — klasszikus módon állapítja meg. Rendelkezése olyan tökéletes, hogy azt egy külföldi jogszabályban sem találhatjuk meg.

Ezek szerint hamisítottak a termények, ha

1. azok idegen anyagból bármi módon előállított utánzások;

2. ha idegen anyagok segélyével, vagy ezek nélkül, terjedelem- vagy súlyszaporítás céljából, vagy eredetük, összetételük, minőségük vagy használati értékük tekintetében megtévesztésre alkalmas bármi módon megváltoztattak, vagy készítették;

3. ha súly- vagy terjedelemszaporítás, vagy a gyengébb minőség elpalástolása céljából idegen anyagokkal vannak vegyítve, vagy idegen — a mezőgazdaságra káros — anyagokat a megengedett mennyiségen felül tartalmaznak;

4. ha megtévesztés, vagy súly- és terjedelemszaporítás céljából csekélyebb értékű, értéktelen, megromlott vagy a mezőgazdaságra káros anyagokkal összekevertettek, illetőleg ezeket az anyagokat mértéken felül tartalmazzák;

5. ha azok a megjelölt, vagy a kínált használati értéknel csekélyebb értéktartalommal szállítatnak, ha erről a vevőnek előzetesen tudomása nem volt, vagy azt nyilvánvalóan fel nem ismerhette;

6. ha azok megromlottak, vagy használati értékükben megfogyatkoztak s minőségi tekintetben megtévesztésre alkalmas, vagy a mezőgazdaságra káros alakban kerülnek forgalomba, s végül

7. ha a kereskedelemben és a közforgalomban elfogadott vagy használt elnevezés alatt azokkal könnyen összetéveszthető kevésbé ismert, vagy a közforgalomban ismeretlen olyan változatai, vagy azokhoz hasonló anyagok hozatnak forgalomba, melyek bár nem hamisítottak, de megtévesztésre alkalmasak, s arra a célra, amelyre forgalomba hozatnak, csekélyebb értékűek, értéktelenek vagy a mezőgazdaságra károsak.

Ezek a szabályok a hamisítást olyan kimerítően állapítják meg, hogy minden hamisítás vagy megtévesztés ezek alapján megtorolható.

Az egyes szabályozó rendeletek ismertetésére ebben az előadásban nem terjeszkedhetünk ki, mert az ennek kereteit messze túlhaladná. Csak azokra a teendőkre mutatunk rá, amelyek a hamisítások megakadályozása körül a hatóságok és a szakintézetek kötelessége, s amelyeket célszerű a termelőknek, a kereskedőknek és a fogyasztóknak is szem előtt tartaniok.

A forgalombahozatallal kapcsolatos *rendeletek végrehajtását a hatóságok és a vegyvizsgáló állomások vannak hivatva ellenőrizni*. Ilyen állomás van Budapesten, Újpesten, Kalocsán, Szegeden, Debrecenben, Kassán, Magyaróváron, Miskolcon, Pécsen, Békéscsabán, Székesfehérváron, Szombathelyen, Győrben, Kaposváron és Keszthelyen.

Az állomások az általuk és a hatóságok által vett minták alapján ellenőrzik, hogy a forgalomban lévő mezőgazdasági termények, termékek és cikkek, megfelelnek-e a forgalmukat szabályozó rendeletek követelményeinek, s amennyiben azt tapasztalják, hogy a forgalombahozók a vonatkozó szabályokat nem tartják meg, ellenük kihágási eljárást indíthatnak.

Az 1895: XLVI. t.-c. abból a célból, hogy meg nem felelő mezőgazdasági termények, termékek és cikkek forgalma megakadályozható legyen, nemcsak az előállítót, hanem, ha az meg nem állapítható, vagy a felelősséget külön megállapítani nem lehet, a forgalombahozót is bünteti. A forgalombahozó felelősségrevonására azért is szükség van, mert a készítő és az eredeti forgalombahozó sokszor nehezen, vagy egyáltalában nem állapítható meg, s ilyen esetekben az elkövetett kihágás megtorlás nélkül maradna, s a kifogásolt cikkek forgalombahozatala nehezen volna megakadályozható, hiszen nem lehet minden fuvart, minden üzletet állami felügyelet alatt tartani.

A forgalombahozó kereskedők tehát nagy felelősséget kell, hogy érezzenek, az említett törvény hatálya alá tartozó mezőgazdasági termények, termékek és cikkek forgalombahozatalával kapcsolatban. Kötelességük, hogy a vonatkozó szabályokat jól ismerjék, mert a törvény nem tudása nem mentesség, s az elkövetett kihágással kapcsolatban a büntetések, valamint a kifogásolt áruk elkobzása által

tetes kárt szenvedhetnek. A vonatkozó jogszabályok ismerése tehát minden kereskedőnek saját érdekében is fontos. Szükséges volna az is, hogy az egyes szakirányú tanonciskolákban a tanulókkal ezeket a szabályokat részletesen megismertessék.

Fontos a kereskedők részéről a megfelelő áruismeret is, mert sok esetben ez is megóvhatja őket attól, hogy meg nem felelő minőségű árut vásároljanak, s ezáltal károsodást szenvedjenek. Nem mulaszthatjuk el a kereskedőket arra is figyelmeztetni, hogy árut csakis megbízható helyen vásároljanak. A kihágási ügyekben nyert tapasztalatok alapján ugyanis megállapítható, hogy a kifogásolás rendszerint *megbízhatatlan* kiselőállítók, vagy alkalmi ügynökök és közvetítők által szállított áruknál jelentkeznek. A megbízhatatlan kis- vagy alkalmi árusok selejtes árujukat rendszerint áron alul kínálják, s a forgalombahozó kereskedők azokat kellő óvatosság hiányával és a nagyobb nyereség reményében vásárolják.

A forgalomra vonatkozó jogszabály ismerete a fogyasztókra is előnyös, mert így maguk a fogyasztók is ellenőrizhetik, hogy pénzükért megfelelő ellenértéket kaptak-e.

Ha gyanú merül fel, hogy valamilyen vásárolt cikk hamisított, vagy — mint már előbb említettük — a szabályoknak nem megfelelő, vagyis hamisítottnak tekintendő, a fogyasztók forduljanak az illetékes vegykísérleti (vegyszervi) állomásokhoz, melyek ilyen esetekben az ellenőrzést foganatosítják. De a törvény végrehajtása tárgyában kiadott 38.286/1896. számú rendelet a magánügyéneket is felhatalmazza, hogy olyan hiteles mintákat vegyenek, amelyek alapján a megtorló eljárást folyamatba lehet tenni. A hivatkozott rendelet 13. §-a ugyanis kimondja, hogy az 1895: XLVI. alapján esetleg megindítandó hatósági eljárás céljából való szakszerű vizsgálatra, az annak határozmányai alá eső mezőgazdasági terményekből, termékekből és cikkekből, magánfelek által is az érték kártalanítása nélkül, vehetők hiteles minták.

A mintavételt az idézett rendeletszakasz részletesen előírja. A főfigyelmet itt arra kell fordítani, hogy a mintavételt feltétlenül két nem érdekelt, nem kifogásolható tanu jelenlétében kell végezni. A tanuk, de közülük legalább egyik, lehetőleg a községi előjáróság tagja legyen.

A szabályszerűen vett, két *egyenlő átlagmintát* a minta vételénél közreműködött tanuknak hivatalos pecséttel, vagy saját pecsétjükkel kell lezárniok.*

A minta vételéről jegyzőkönyvet kell felvenni. Ennek tartalmaznia kell:

a mintavétel napját és helyét, s az annál jelen volt személyek nevét és állását, a részletes adatokat (mennyi a készlet, hány zsák vagy tartály) arról a meglévő készletről, amelyből a minta vétetett, s mindazokat az adatokat, amelyeknek a megvizsgálható árunak az eladottal, illetve a szállítottal azonosága tekintetében fontosságuk lehet, továbbá a mintán alkalmazott pecsétek lenyomatait, s végül a vevőnek, vagy a megbízottjának és a tanuknak sajátkezű aláírásait.

A minták egyikét, a felvett jegyzőkönyv kíséretében, legkésőbb a mintavételtől számítandó 3

nap alatt a megvizsgálásra illetékes vizsgálóállomásra kell beküldeni.

A termelőknek pedig csak azt lehet lelkére kötni: adjanak mindig jót, adják a terményt úgy, ahogy az termett, s olyan néven, ami azt megilleti. Ne adjanak el tehát pl. fölözött tejet teljes tej helyett, ne adjanak el arankás vetőmagot, ne sajnálják a kisgazdák a fejlődény öblítővizét egészen kiönteni. *Az a kis haszon, amit az ember a hamisítással esetleg elérhet, nem éri meg azt a kockázatot és kárt, amit a kirótt büntetéssel elszenvedni kénytelen.* Az egyes hamisító ilyen cselekménye az egész mezőgazdaságra károsan hat vissza.

A hamisítások megakadályozásában tehát mind a termelőnek, mind a fogyasztónak és a kereskedőnek a hatóságokkal lehetőleg együttesen kell közreműködnie. A hatóság rendészeti szerveinek ez a hatóság támogatása, ha egészen nem is képes megszüntetni, de mégis elenyésző csekély mértékre bírja korlátozni a terményhamisítások, illetve az élelmiszerrendészet terén fennálló visszaállásokat.

Bűnügyi apróságok.

Irta: KRIMINALISTA.

A közelmúltban olvastam valamelyik napilapban, hogy Budapesten a tolvajmesterségnek új ága indult virágzásnak. A bűnözés mindig alkalmazkodik a mindenkori időkhöz, viszonyokhoz, életformákhoz. Így történik ez ma is. Ma a benzin — amikor csak benzinjegy ellenében és csak korlátozott mennyiségben kapható — igen kívánatos és értékes valami. Ez keltette életre az új divatot a tolvajok világában. Magukra hagyott gépkocsikra vadásznak, melyeknek benzintartályából a benzint azután egyszerűen lecsapolják és elloppják. Ezeknek a benzintolvajoknak a felbukkanásával a mi működési területünkön is számolhatunk. Nagyobb ünnepélyek, búcsúk, vásárok, fürdőhelyek és kirándulóhelyek főleg a hétvégé alkalmával nyújtanak kedvező teret és alkalmat a benzintolvajoknak mesterségük sikeres gyakorlására.

1933. évben Olaszországban egy gépkocsiszímben elégett egy gépkocsi. A gépkocsi üszkös romjai között megszenesedett, felismerhetetlen holttestet találtak. Azt hitték, hogy a holttest Vittorio Longo kereskedő, a gépkocsi és a gépkocsiszín tulajdonosáé, akit el is temettek.

Longo nemrégén 400.000 lírás életbiztosítást kötött az egyik biztosító társaságnál. Halála után a hátramaradtok a biztosítási összeg kifizetését követelték. Ekkor azután furcsa dolog derült ki. Longo épen és egészségesen Genovában rejtőzött a mostohafiánál és osztozkodni akart az életbiztosítási összegben a „hátramaradt” hozzátartozókkal. Nem tudtak megegyezni a részesedés arányában, ezért az egyik érdekelt rokon bosszúból feljelentette. Mikor ez Longo tudomására jutott, önként jelentkezett a rendőrségen. Elmondta, hogy gépkocsijával véletlenül halálra gázolt az országúton egy öreg koldust. A büntetéstől való félelmében a holttestet a gépkocsijára rakva a gépkocsiszínjébe vitte és ott a gépkocsival együtt elégette.

* Az őrsök eljárását a Szut. szabályozza. Szerk.

Ekkor látta, hogy a helyzet — megfelelően kihasználva — nagyszerű alkalmat nyújt a biztosítási összeg megszerzésére. Úgy okoskodott, hogy mindeki azt fogja hinni, hogy a gépkocsiban talált, elégett holttest az övé és így ő, ha jól elrejtőzik, a rokonai segítségével, hozzájut a biztosítási összeg nagy részéhez is. A rokon árulásával nem számolt.

A biztosítási csalás modern bűncselekmény, ha sikerül, jól jövedelmez, ezért mindgyakrabban találkoznak vele. Igen sokszor jóhírnevű, „gyanún felül álló“ emberek vetemednek arra, hogy különböző csalafintaságokkal (betörés színlelése, gyujtogatás stb.) a biztosítási összegekhez jussanak. A csendőrnek résen kell lennie. Minden helyszínre gyanakodva lépjen és arra gondoljon, hogy hátha mindaz, amit ott lát, csupán félrevezetés, beállítás? Ha erről nem feledkezik meg és a dolgokat ilyen szemüvegen keresztül vizsgálja, akkor nem lehet őt falhoz állítani.

Az 1930-as évek elején Berlinben és környékén sorozatos árulopások történtek az egyik nagy élelmiszercég fióküzleteiben. A nyomozás hosszú időn keresztül nem tudott fényt deríteni a lopásokra. A végén a veszedelmes tolvajbanda feje olyan ember személyében került kézre, akinek a tettességére addig még gondolni sem mert senki. A főtolvajt ugyanis a cég kipróbált ellenőrző tisztviselője személyében leplezték le, akinek hivatali feladata a fióküzletek rovincsolása volt. A lopásokat a rovincsolások alkalmával követte el, két kívülálló cinkostársa segítségével. Az ellopott holmit a cinkosok lakására csempészték és azután értékesítették. Az évek folyamán már állandó vevőkörre tettek szert.

Az országok zömének a kötött deviza- és valutagazdálkodásra való áttérése azonnal megszülte az újfajta bűncselekményt — a fizetési eszközökkel való visszaéléssel elkövetett bűncselekményeket. Se szeri, se száma azoknak az elemeknek, akik fizetési eszközök, nemesfémek külföldre való csempészésével foglalkoznak. Ezek a csempészek a legagyafúrta trükkökkel dolgoznak. Ime egy közülük, amely Németországban igen jól bevált egészen addig, amíg a határszéli ellenőrző közegek a turpisságra rá nem jöttek.

Két valutacsempész szállt fel a nemzetközi vonatra. Az egyiknél — nevezzük az 1. számúnak — jól elrejtve elenyésző csekély értékű valuta, a másíknál — a 2. számúnál — vannak a tulajdonképeni kicsempészni szándékolt nagy értékek. A határállomáson a 2. számú valutacsempész az ellenőrző közegnek bizalmasan megsúgja, hogy ebben és ebben a fiülkében utazó utas (titokban meg is mutatja az ellenőrző közegnek az 1. számút) valutát rejteget magánál. Az 1. számút besúgás alapján el is csípi. Nagy baja nem történik, mert csak csekély értékek vannak nála. A 2. számú, a tulajdonképeni csempész, azonban háborítatlanul lépi át a határt a jól tömött bőröndjeivel, mert az ellenőrző közegnek eszébe sem jut, hogy azt az embert, aki neki néhány pillanattal ezelőtt olyan jó szolgálatot tett, alapos ellenőrzés alá vonja. A 2. számú csem-

pész lélektani okoskodással dolgozott. A besúgással „gyanún felül álló“ embert csinált magából.

Berlinben színházakban, mozikban, hangverse nyeken, bálokon sorozatos bundalopások történtek. A rendőrség hosszú figyelőmunkája eredménytelen maradt. A ruhatárak bérlőinek, személyzetének megbízhatóságához nem fért kétség, a ruhatár az egész előadás, vagy bál tartama alatt szigorú felügyelet alatt állott úgy, hogy onnan kívülálló sem emelhetett el észrevétlenül semmit. Az előadás végén azután megismétlődtek ugyanazok a kellemetlen jelenetek, hogy elegáns estélyiruhás hölgyek és urak értékes bundáikat akarták kiváltani a ruhatárból, de ezek helyett a ruhatáros értéktelen, kopott kabátokat adott át a felmutatott ruhatárjegyek ellenében. A megoldást végül az egyik figyelő detektív jó arcmélekezete hozta meg. Ennek a ruhatárnál figyelő, szolgálatot teljesítő detektívnek az előadás kezdete előtt feltűnt egy ismerős arcú fiatal ember, aki a ruhatárba helyezte kopott télikabátját és azután a ruhatár közelében ólálkodott. A tisztviselő rövid fejtörés után rájött, hogy az ismerős arcú fiatalember, notórius zsebtolvaj, akivel neki a múltban már volt dolga. Figyelni kezdte. A zsebtolvajt láthatólag érdekelte a ruhatárhoz tóduló közönség. Ezek között nézelődött. Egyszerre csak megjelent egy elegánsan öltözött úr, aki értékes bundát helyezett el a ruhatárban és a ruhatári jegyét gondtalanul a kabátja zsebébe gyúrta. A zsebtolvaj ennek az úrnak a nyomába szegődött. Követte. A figyelő detektív utánuk. Az idegen úr az előadás előtt még el akart szívni egy cigarettát és azért a dohányzóba tartott. Odaérve, a zsebtolvaj gyujtott először rá. Közvetlenül azután az idegen úr is elővette a cigarettatárcáját, majd gyufát akart elővenni. A zsebtolvaj odanyujtotta égő cigarettáját és arról tüzet adott. Ezt azonban olyan ügyetlenül tette, hogy végighamuzta az idegen úr kabátját. Erre nagy bocsánatkérések között leütögette a hamut a kabátról, majd odébb állt. A figyelő detektív azonban még valami mást is észrevett. Azt ugyanis, hogy a zsebtolvaj a hamu leütögetése közben benyúlt az idegen úrnak abba a zsebébe, ahova az a ruhatárjegyét tette. A detektív most már visszament a ruhatárhoz és ott várt. Nem hiába. A második felvonás után jött a zsebtolvaj a ruhatárhoz és hanyagul odadobta ruhatári jegyét a kiszolgáló asztalra, busás borraival kíséretében. A ruhatári jegy ellenében a ruhatáros az elegáns úr bundáját szolgáltatta ki. A zsebtolvaj éppen távozni akart, midőn a detektív lefülelte. Megvárták az előadás végét. A bundatulajdonos is elővette zsebéből a ruhatári jegyét és nagyon csodálkozott, midőn annak ellenében a ruhatáros egy kopott télikabátot akart neki kiszolgáltatni. A bundalopások rejtélye ezzel megoldást nyert. Jól szervezett zsebtolvajbanda követte el valamennyi bundalopást. Módszerük a következő volt: saját kabátjukat — amely rendszerint teljesen értéktelen volt — elhelyezték a ruhatárban olyankor, amikor már meglehetősen nagy volt a tolongás. Ezt az időpontot azért választották ki, mert a ruhatáros a tolongásban nem jegezhette meg magának az egyes felek arcát. Ezután figyelték a közönséget. Ha valaki értékes bundát helyezett el a ruhatárban, megfigyelték, hogy hova teszi az illető a ruhatári jegyét. Ha a céljaiknak megfelelő, könnyen hozzáférhető helyre tették a ruhatári jegyet, követték,

azt a kedvező pillanatban ellopták és a sajátjukat csempészték a helyébe. Utóbbival az volt a céljuk, hogy az áldozat az előadás folyamán gyanút ne fogjon, ha esetleg észébe jutna meggyőződni, hogy a ruhatári jegye meg van-e, nem szórta-e el. Azzal nem számoltak, hogy az áldozat észreveszi a ruhatári jegyen az eltérő számot. Ez nem is fordult egyetlen egyszer sem elő. Az emberek általában rossz megfigyelők, erre számítottak a zsebtolvajok.

A zsebtolvajok az előadás végét nem várták be, hanem rendszerint az utolsóelőtti felvonás után távoztak a ruhatárból, miután az ellopott ruhatári jegy segítségével kiváltott értékes bundát magukra öltötték.

Azok a takarékos bundatulajdonosok sem jártak jobban, akik ugyanis bundájukat az utcán várakozó gépkocsijukban hagyták, hogy ezáltal a ruhatári díjakat megtakarítsák. Ennek is megvannak a specialistái. Elsősorban is sok úrvezető rendszerint csak azt az ajtót csukja be, amelyen kiszáll, az ellenkező oldalon levő ajtóról megfélekedezik. Ilyenkor a bundatolvajnak könnyű a dolga. De ha a tolvaj az összes ajtókat zárva találná, akkor sem jön zavarba. Vagy léket vág üvegvágóval az ablakba és úgy emeli ki a bundát és egyéb, a kocsiban hagyott tárgyakat, vagy pedig álkulccsal nyitja ki az ajtót. Ezek a bundatolvajok a téli hónapokban Berlinben hatalmas értékű zsákmányra tettek szert, különösen a második Birodalom idején, amikor a hivatásos bűnözés már-már amerikai méreteket kezdett ölteni. Azóta a nemzeti szocialista kormányzat a büntető rendelkezések módfelett való megszigorításával és a hivatásos bűnözővilág ellen folytatott könyörtelen irtóhadjáratával már tökéletes rendet teremtett.

A chikágói és általában az amerikai bandita- vagy „gangster“ világról annakidején sokat olvashattunk a lapokban. Ezeknek a banditáknak — a mi fogalmaink szerint egyszerűen elképzelhetetlen — garázdálkodása azóta jóval alábbhagyott, mert az amerikai kormánynak sikerült ezt a nemzeti veszélyt a rendőrség szervezetében és szolgálatában végrehajtott célszerű újításokkal, nemkülönben a törvényes megtorlóintézkedések jelentős megszigorításával nagyjából leküzdnie. Ugyanabban az időben a világ másik végén, Kínában is virágzott a banditizmus. Szervezett rablóbandák veszélyeztették a hatalmas ország közbiztonságát úgyannyira, hogy Kínában közbiztonságról alig lehetett beszélni. A rablóbandák eredményes garázdálkodását a kínai rendőrség szervezetlenségén és korszerűtlenségén felül elősegítették a hatalmas ország zilált belpolitikai viszonyai, a folytonos polgárháborúk, annál is inkább, mert a különböző, egymással állandóan harcban álló pártok vezérei nem állották egyik vagy másik jól szervezett rablóbandát a saját szolgálatukba állítani és saját céljaikra kihasználni.

A kínai hatóságok a rablóbandák garázdálkodásaival szemben tehetetlenek voltak. A bandák utasokat, egész vonatokat, tengeri és folyami hajókat fosztottak ki. Utóbbiaknak nem csupán a rakományára tették rá a kezüket, hanem nagy jövedelmeket biztosítottak maguknak azért is, hogy a rablótámadások alkalmával foglyul ejtett vagyonos embereket titkos búvóhelyeikre magukkal hurcolták és őket csak tekintélyes összegű váltságdíjak

fejében bocsátották szabadon. A váltságdíjat a hozzátartozók mindig megfizették, mert látták, hogy a kínai hatóságoktól nem várhatnak segítséget és viszont azt is tudták, hogy a banditák nem tréfálnak és hozzátartozójukat nemfizetés esetén könyörtelenül lemészárolják. Ezeknek a kínai banditáknak megvolt az a kedves szokásuk is, hogy késedelmeskedés esetén, figyelmeztetőül, hogy nem tréfálnak, a váltságdíj fizetését halogató hozzátartozónak elküldték a fogoly levágott fülét, ujját vagy orrát. Erre azután a hozzátartozók rendszerint ész nélkül kifizették a váltságdíjat.

1933. évben Kínában a Kiang Sou és Tse Kiang tartományokban egy ilyen rablóbanda garázdálkodása tetőfokra hágott. Sok emberélet terhelté már a banda lelkiismeretét. A jól szervezett rablóbanda megsemmisítésére kiküldött kínai gyaloghadosztállyal is sikeresen szállt szembe. Azt rebesgették, hogy ennek a bandának a feje európai műveltségű, fiatal kínai nő. Erről azonban senki sem tudott bizonyosat. A banda legutolsó jó fogása a következő volt: nyolc gazdag kínai kereskedő hajót bérelt és értékes árukkal megrakodva valamelyik hatalmas kínai folyamon az ország belseje felé hajózott. A rablóbanda 9 tagját, ősi kínai szokás szerint, a hajó személyzete közé csempészte. Ezek az előre megbeszélte helyen hatalmukba kerítették és egy csöndes öbölbe vezették a hajót, ahol a banda 400 tagja már várta. A 240.000 kínai dollár értékű rakomány a rablóbanda kezére került és a nyolc elfogott kereskedő szabadonbocsátásáért ezenfelül a rablók még 270.000 kínai dollár váltságpénzhez is jutottak.

Hosszú, meddő munka és igyekezet után a sanghaji kínai titkos rendőrségnek sikerült a rablóbanda egyik tagját B. egyénként beszerveznie. Ez az ember egyszer azt jelentette a sanghaji rendőrségnek, hogy a rablóbanda női feje Sanghájban tartózkodik és autóján üzletről-üzletre járva bevásárlásokat tesz. A titkos rendőrség azonnal mozgósította az összes rendelkezésre álló embereit és a női banditát éppen akkor sikerült elfogni, midőn frissen fésülten és illatosan egy női fodrászszalont készült elhagyni. 20.000 kínai dollár volt a fejére kitűzve. Ezt a váltságdíjat a B. egyén sohasem vette fel, mert egy óra múlva már halott volt. A banda valamelyik tagja elintézte az árulót.

Ezek az állapotok Kínában, a japánok térhódítása következtében, most már szűnőfélben vannak. Azokon a területeken, amelyeket a japánok már szilárdan kézben tartanak, már újból rend és nyugalom van.

A leírt esetből tanulásként csupán azt jegyezhetjük meg, hogy ha azt akarjuk megtudni, hogy a lakosság bizonyos rétegében, bizonyos zárt körében (egyesület, üzem, egy meghatározott helyiség vagy épület stb.) mi történik, akkor abból a rétegből, zárt körből, vagy abban az épületben lakók közül stb. kell a B. egyént beszervezni. Kívülállóval csak nagyon ritkán érhetünk el eredményt.

(Folytatjuk.)

Ki tudja?

Németországnak hol és milyen gyarmatai voltak a világháború előtt?

A visszatért Erdély üzen azoknak, akik ott maradtak . . .

Virágosó, tündöklő napsütés,
káprázat, mámor, csókok, ölelések,
lángolások, büszke kiállások,
régí vétkes és drága magvetések,
várt szabadság és széttörtött bilincs, —
új honfoglalás és égi szent jelek, —
száguldó honvéd fergeteg-hadak
dallal ajkukon mennek, egyre mennek . . .

Erdély egyrésze ismét a mienk
és mienk újra örök székely hazánk,
amiért sok könnyes álmat szőttünk
és bús-alétlan annyit imádkozánk.
Lelkünkbe most zúgva deltázódik
akaratumk és hitünk gyöngypatakja,
sorsunk értelme, az élni muszáj,
alkotás, tettek büszke diadalma!

Mégis csorgó örömkönyneinkbe
beleszemetez a felbúgó bánat, —
hiszen ott túl az új határokon
borus bú fedi bé a szempillákat,
bús útjuk, mint az ólomzsák: nehéz,
és meredek, mint az átkos Golgotha,
gond-komondorok ülik most körül,
s a homlokuk Jézus tövis-homloka!

Ne sirjatok! Legyetek poklon át
hős összefogás és dacos diadal,
körülstromolt indulni-merők,
új hajnali kürt és élni-szánt magyar,
megszélesedett új látóhatár,
új embersége szomjúzó lelkeknek
és hit és hit, — történelemtermő,
mi mellenkapja a megkergetettet!

Ne féljete! A magyar sohse félt,
kegyetlen vészek bárha összezúzták,
sírágából mindig feltámadott:
az támad fel, ki járta Krisztus útját!
Jézus mondta a hányt-vetett hajón:
„Minek féltetek? hisz' veletek vagyok!”
Isten ott van, hol szenvedés lakik,
de Nagypéntekre derít ünnepnapot!!

Dr. vitéz Gereöffy Géza őrnagy.

Csendőreink Erdélyben.

A testület történetének jegyzői, mi, alább néhány emléket közlünk azoktól a bajtársaktól, akik tagjai voltak a felszabadított erdélyi területekre küldött csendőrségnek. Elégnek látjuk a részletes beszámoló helyett csak egy-egy képet adni, mert ezekből tökéletesen megmutathatjuk azt, mi volt a testület a régi időkben Erdélyben is. Ezekhez nem kell semmit hozzáfűzni. Talán csak azt, amit a felügyelő úr mondott az Erdélybe kijelölt csendőröknek kiadott rendeletében: „Erdélyben még nem halványult el a m. kir. csendőrség emléke, mely a bátorság, fegyelmesség, pártatlanság, igazságosság és megvesztegethetetlenség fogalmával összekapcsolva él a nép lelkében...” Igen, csak ezt idézzük, mert a nép valóban úgy fogadta a magyar csendőrt, mint élete egyik elmondhatatlannul súlyos szakaszának megváltóját. Hálaszavak, örömkönyvek soha olyan igazak nem voltak, mint a bevonulás napjaiban, amikor meglátták a fénylő, acélos-zöld, lengő kakastollat s abban az igazságosság és pártatlanság, a rend és béke — immár legenda — katonáit, bajtársainkat.

Lássuk a képeket.

Kitüntetés mindnyájunknak, hogy Erdély csendőri megszállásában résztvehettünk. Az a kitörő szeretet, díszes ünneplés és sokszor megrázó jelenetekben megnyilvánult ragaszkodás, mellyel Erdély magyarsága minket — csendőröket — 22 évi távollétünk után fogadott, soha el nem halványuló emlékünks és eddigi szolgálatunk legszebb élménye fog maradni.

A megszállásra kiadott intézkedések oly meglepő gyorsasággal érkeztek, hogy a hivatali teendők átadására és a legnélkülözhetetlenebb dolgok csomagolására alig volt 2—3 óra idő. A legtöbbben el sem búcsúzhattunk hozzátartozóinktól, mégis nagy örömmel és lelkesedéssel indultunk magasztos feladatunk teljesítésére.

Az összpontosítás helyére mindenki bevonult. Semmi surlódás nem volt és már a hadseregünkbe való beilleszkedésnél a legnagyobb figyelmességben és bajtársias fogadtatásban részesültünk. A csendőr csoport minden alkalommal az elővéd után volt beosztva. A gépkocsikkal történt szállítás simán ment. Több csendőr hátbőröndjét azonban az oszlop végen külön tehergépkocsikra kellett rakjuk, mert az ülések alatt csak korlátozott hely volt. Az utakat — a legújabbban készített műutaktól eltekintve — siralmas állapotban találtuk, teli gödrökkel és rászórt durva kavics-törmelékekkel. Látszott, hogy a 22 éves bitórlás alatt az útvámokat nem az utak karbantartására fordították. Helyenként torlaszok, tankcsapdák stb. némi akadályokat képeztek, de ezeket az elővédhez beosztott műszaki csapatok robbantások és más módon haladék nélkül eltávolították. A fellobogozott falvakban és városokban gyönyörű népviseletekbe öltözött lakosság újjongó sorfalai lelkes tüntetéssel és virágosövel fogadták a rég nem látott magyar csendőröket. Volt hely, ahol lovas bandériumok, cigány- és más helyi zenekarok fogadtak. „Itt jönnek a magyar csendőrök”, „Kakastollások”, „De rég vártuk őket” — és más hasonló üdv-rivalgás hallatszott mindenfelé. Sokan csak érinteni akarták ruhánkat,

1570. október 4-én született Nagyváradon Pázmány Péter esztergomi érsek és bíbornok. Irodalmi és polgári érdemei őt a magyar történelemben halhatatlanná teszik.

1532. október 10-én negyedszer jelent meg Szolimán hazánkban és Bécs alá készült. Ekkor útját Jurisics Miklós, Kőszeg várának védője, jobbhágyháddal állotta. Szolimán győzelem nélkül visszafordult.

1479. október 13-án Kinizsy Pál temesi főkapitány és Báthory István erdélyi vajda Kenyérmezőn (Erdély) teljesen megsemmisítette a törököt. A zsákmány egy részéből Báthory templomot építtetett Nyírbátorban.

A lengyelek Nagy Lajos emléke iránti kegyeletből leányát, Hedvig hercegnőt kérték királyokul, kit 1384 október 15-én ünnepélyesen megkoronáztak.

1448. október 18-án Hunyadi János Rigómezőn megütközött a törökkel. Miután az oldh segélyhad a törökhöz pártolt, a csekély magyar sereg vereséget szenvedett.

kezünket, de volt eset, amikor határt nem ismerő lelkesedéssel összeleltek és csókoltak. Ha meg gondolom, hogy igen sokan nagy meghatódottságukban egy szót sem tudtak kiejteni, csak könnyes szemmel, néha zokogásba fúlva néztek, meg kell értsük, hogy mily nagy volt 22 évi szenvedésük és megaláztatásuk.

Csendőr csoportunkat az a kitüntetés érte, hogy a főútvonalon. Nagyváradra közvetlenül a kerékpáros elővéd után, Kolozsvárra pedig az elővéd előtt elsőnek vonulhatott a főtérre. Nagyváradon a viharos fogadtatás közepette azonnal rendet kellett biztosítani, mert Kormányzó Úr Ö F 5-méltósága vezette be a főcsapatot, mely minket az előírt távolságban követett és az ünnepély rendjének megszervezésére kevés idő állt rendelkezésre. A rendőrség a város többi részén tartotta fenn a rendet.

A csendőrség és rendőrség feladatát példásan oldotta meg, amiért legfelsőbb dicséretben részesült.

Kolozsvárt még nagyobb kitüntetés érte a csendőrséget, mert a hadsereggparancsnokság oda az élcsapat elé vezényelte előre, sőt rendelkezésre bocsátotta a folyamórség zenekarát is.

Mindkét városban kiváló támogatásban részesítettek a rögtönzött polgári őrtestületek és tűzharcosok szövetsége, kiknek személyi és helyi ismerete nélkül nem vettük volna észre pl. hogy a nagyváradi bevonulás díszemelője előtt egy román kapitány utcaseprő ruhában álldogált, vagy ott más gyanus egyének tartózkodtak. Köszönetet érdemelnek a volt magyar csendőrök is, kik mindenben támogatásunkra siettek.

A nagyváradi híres csendőrlaktanyába az ünnepély lezajlása után, dobogó szívvvel léptünk be. Sajnos, azt teljesen kifosztott és elhanyagolt állapotban találtuk. A laktanya bejáratánál még füstölgött a román csendőrség elégetett irattára. A laktanya címtáblát már a volt magyar csendőrök távolították el, kik minket a kapuban testületileg vártak. A bútorzatot, egyéb berendezést, az összes kulcsokat és a legtöbb ajtókilincset a románok magukkal vitték, míg a használhatatlan bútorzatot az udvaron összedobálva hagyták hátra. De látszott a bosszú és a bosszantani akarás is, mert pl. az összes villanykapcsolókat és égőket letépdesték, a vízvezetékesapokat letördelték és halomra dobálták. A laktanya fürdőjét, gőzmosóját és más hasonló korszerű berendezését régóta nem használhatták, a felrétegződött piszok, rozsa és por erre engedett következtetni. Az egyik tanterem, mely egyúttal bünyűgyi múzeum is volt, tele volt szörva különböző üres üvegekkel, amelyekben oktatás céljára hullarészeket őriztek, de a szesz hiányzott róluk. A lépcsőházak szép márványlépcsői sokhelyt összetöredeztek, egyik helyen egy nehéz pénzszekrényt csúsztattak le rajt lelkelen módon, mert a márványtörmelék még a helyszínén volt. Általában az összkép rögtön elárulta, hogy ez a szép építmény hozzá távolról sem méltó lakóknak nyújtott hajlékot, kik azt teljesen kihasználni nem tudták, de meg sem becsülték.

A kolozsvári (Monostori-úti) csendőrlaktanyát is kifosztott állapotban találtuk. Itt azonban meglepett, hogy az összes helyiségeket szépen kiséper-ték és felsurolták, sőt egyes szobákat újból meszel-

tek. Már az épületet átadó volt magyar csendőrök gyanúsítottam meg azzal, hogy talán ők kedveskedtek nekünk ezzel, de határozottan állították, hogy a román csendőrpáncsnok tisztította ki a laktanyát, mert azt „rendben” akarta átadni.

A vidéki csendőrlaktanyák, kevés kivétellel, üresek voltak, azaz mégsem! Tele voltak — piszokkal! Az árnyékszékek messziről büzlöttek és ha bennük a falakat jobban megnéztük, pontosan meg lehetett tudni azoknak a csendőröknek a nevét, akik ott szolgáltak. A Félix-fürdői buzgó őrmester őrsparancsnok még a laktanyakerítést is elvitte a határon át. Több helyen a rossz közlekedési viszonyok miatt a románok a bútorzatot elszállítani nem tudták, de az élelmes román őrmester, aki feltalálta magát, bútorral, ajtókkal és ablakokkal fizette ki adósságait, vagy az őrs fűszerszámláját. A mi őrsinknek jutott feladatul ezeket a — túlnyomóan magyar eredetű — berendezési tárgyakat felkutatni és behordatni.

A magyar és a román csendőrség között párhuzamot vonni a magyar csendőrség leértékelése volna. A román őrsök igen sűrűn voltak elhelyezve. Egy-egy jelenlegi őrskörletben volt 3, sőt 5 román csendőrőrs is. Parancsnokuk egy-egy tényleges őrmester, hozzá az őrskörlet nagysága szerint besorozva 5—20 sorkatona, kik utasításra, de többnyire saját akaratok szerint uralkodtak az őrskörletben. A lakosságot a legnagyobb mérvben kihasználták. Majdnem mindenütt hátrahagyták a közgazdálkodás, villany és egyéb költségek kifizetetlen számláit. Jellemző egy néhány ellesett megjegyzés, amit hallottam. Nagyváradon megjegyezték, hogy a magyar csendőrök meg vannak nyíratkozva és borotválkozva, hogy tisztelegnek és sorba állanak. Csodálkoztak rajta, hogy mindenkinek van takarója. Kolozsvárt, amikor Hadurunk bevonulása alkalmával a lezárt sorfalon egy magasállású polgári urat a csendőr sehogy sem akart átengedni, többen azt mondták, hogy „Itt nem segítene 20 lei, mint a románoknál”.

Az őrsök már mindenütt megkezdték működésüket. Vannak magas hegyvidéken levő alig megközelíthető őrsök. A csendőri munka folyik. A csendőrök mindenütt feltalálták magukat. Találtam őrsöt, mely már az első 24 órában szabályszerű őrsé alakult, az őrskörletet leportyázták, az előjegyzéseket felfektették, oktatást tartottak, a puskákat összeszedték, csinos laktanyarendet teremtettek és a konyhában az őrsfőzőnő úgy főzte a gulyáslevest, mintha azt azon az őrsön, évek óta tenné...

Pintér ezredes.

A magyar honvédség, csendőrség és rendőrség Kolozsvárra bevonulása napján a mindent elsöprő lelkesedés óráiban, minden mozzanat nem kerülhetett nyilvánosságra. Én ilyennek tanuja voltam, az esetet szeretném az utókor részére megörökíteni.

A kolozsvári Monostor-úti csendőrlaktanya megszállása után, pár perc múlva, Török István törzsőrmester kolozsvári szárnyirnokkal a laktanya előtt a kapuban, mi is a nézőközönség közé mentünk. Rövid idő múlva egy idősebb, 50—60 év körüli úri ember bemutatkozott, mint N. N. mérnök. Egyben azt kérte Török törzsőrmestertől, hogy lenne szíves egy lépést előbbre lépni, amit Török meg is tett. Ekkor a mérnök úr a gyalogjáróra térdelt és hajolt és Török

Bajtársaink bevonulnak Kolozsvárra.

törzsmester láva nyomát megcsókolta. Azután azt mondta: „Uraim, én fogadást tettem magamban, hogy a legelsőnek meglátott magyar csendőr lábnyomát megcsókolom.“

Török törzsmesterrel a történeteket már megakadályozni nem tudtuk, csupán a földről segítettük fel a mérnök urat, aki mindkettőnkét magához ölelt. Erre mindhárman könnyezni kezdtünk. A mérnök úr zokogva még csak annyit tudott mondani, hogy 22 év alatt nagyon sokat szenvedett, majd a nép között, szemeit törölgetve, eltávozott. Mi ketten is mit tehattünk volna mást? ... Könyeztünk.

Az esetnek igen sok polgári egyén szemtanúja volt, akik igazolták a mérnök úr kilétét.

Kolozsvár, 1940 szeptember 17.

Zsák János törm.
osztály segédmunkás.

Szeptember hó 2-án megérkezett a telefonparancs, Erdély megszállására. Másnap 3-án késő éjjel már megérkeztünk Szolnokra. Az Udvarhely megyébe kijelöltek Farbak József alezredes úr parancsnoksága alatt egy iskolában helyezték el.

Másnap délután az iskola udvarán az alezredes úr felolvasta az Erdély megszállásával kapcsolatosan kiadott felügyelői rendeletet és azt megmagyarázta úgy, ahogy katona szól a katonához. A rendelet szavaihoz magyar csendőr előtt kevés magyarázni való van, hogy miért, azt rögtön meglátjuk. Visszaemlékezés végett a rendeletből idézek egy mondatot: „Erdélyben még nem halványult el a m. kir. csendőrség emléke, mely a bátorság, fegyelmettség, pártatlanság, igazságosság és megvesztegethetetlenség fogalmával összekapcsolva él a néplelkében, ezeknek az erényeknek diadalmas érvényesülését várja most a visszatérő magyar királyi csendőröktől.“ Az öregebb bajtársak közül egyesek — akik már képzeletben a csiki, udvarhelyi vagy háromszéki szülők ölelő karjai közt érezték magukat — egy-egy könnyecseppet morzsoltak szét arcukon...

8-án reggel autókon indultunk Erdély felé. Áthaladtunk Mátészalka, Szatmárnémeti, Nagyilonda, Dés, Szászrégen és Parajd helységeken; gyönyörű szép vadregényes vidék. Szatmárnémeti előtt és után az út jobb- és baloldalán betonerdők láthatók; fájtatott a román hadvezetőségnek, hogy az igazság fegyvere a vasbeton erdőnél is sokkal erősebb!...

12-én 23 órakor érkezünk meg a részünkre kijelölt örsállomásra, Udvarhely megye, Farkaslaka szintiszta magyar községbe. A késő éjjeli idő ellenére is vártak bennünket. Amikor be akartunk menni a volt román csendőrlaktanyába, azt mondták, hogy oda a tulajdonos már beköltözött, de hiába is mennénk oda, mert „elődeink“ elvittek mindent, semmiféle felszerelés nem maradt, csupán az udvar sarkában lehet még itt-ott találni egy-egy javításra alkalmatlan bocskort... Az elhelyezésünk nem sok gondot okozott, csak az volt a legnagyobb gond, hogy a sok szíves honfitársunk közül egyik se legyen megszegyenítve, mert minden egyes csendőrt tíz házhoz is akartak szállásra vinni.

13-án laktanya hiányában ideiglenesen elszállásoltuk magunkat egy magánházhöz, a szobákat bútorokkal megraktuk, vásároltunk élelmiszert, fogadtunk szakácsnőt és megkezdődött az életünk.

14-én valamennyien szolgálatba indultunk; a 7 küllőszegünk közül Nyikómalomfalva, Szentlélek és Bogárfalva községeket magamnak írtam elő. Már a község elején körülvettek bennünket, mintha csak az iskolában lettek volna betanítva az üdvözlésekre. lépten-nyomon csak azt hallottuk: „Istennek hála, hogy megjöttetek.“ „Hó lát adunk az Istennek, hogy megérhettük azt a napot, amikor újból magyar csendőrt láthatunk.“ „Nem fognak bennünket tovább a román csendőrök zsarolni, lesz nyugodt éjszakánk, nem fogják adó fejében az ágyból az ágy neműt elvinni“ stb. Nem volt betanítva senki, az üdvözlő szavak szívből fakadtak. Az idősebb emberek és asszonyok könnyeztek, erősen kellett küzdenünk magunkkal, hogy az érzékenyülést el lehessen palástolni. Az idősebb szülők kértek bennünket, vegyük le a kalapunkat. Szívesen megtették, könnyek között simogatták, odahívták gyermekeiket: nézzétek, ilyen a magyar csendőr tollas kalapja...

Nem „Rendes“ szolgálat volt ez, hanem ünneplő szolgálat.

Bementünk egy magánházhoz. Volt 82-es tartalékos őrmester lakott. Mesélt, mi pedig hallgattuk.

„Nem optáltam magam, tartózkodási engedélyem volt, amelyért évente, magam sem tudom már, mennyit fizettem. Külföldi voltam, zaklatásban volt annyi részem, hogy a 22 év egy egész emberéletnek számított. Nézzenek reám, 49 éves ember létemre megtört, elfáradt, öreg ember lettem.“

Ki állítja, hogy a beszéd meg nem szakadt? Igen, mert úgy tolakodott a rengeteg emlék: szilok, verés, gyalázás és soha jó szó, hogy megfulladt volna az ember torka és szíve, ha nem segít gyakran a fájdalomcsillapító könny...

Az imént azt mondtam, hogy mesét hallgatunk, pedig nem is mesét, hanem szintiszta igazsá-

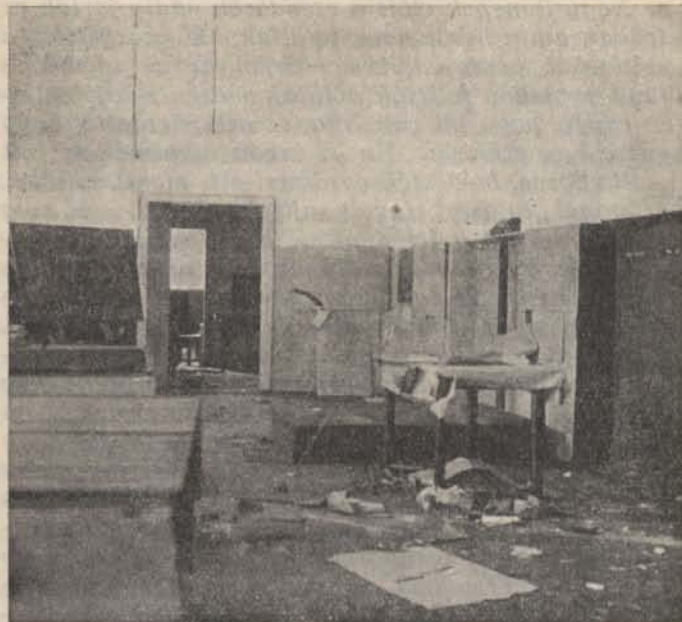
Ilyen rendet találtak bajtársaink a nagyváradai csendőriskola hálótermében...

got mondott az öreg székely honfitársunk. Közben még azt sem felejtette el megkérdezni, hogy „megvan-e még a magyar csendőrségnél az acélzöld dolmány? Hej, de szép ruha is volt az, öröm volt nézni a kakastollasokat!“

Kérdést intéztem hozzá: — „Mondja székely testvér, mi annak az oka, hogy a magyar csendőröket itt Erdélyben valósággal megváltóként fogadják?“

Megadta a választ, itt mondom el:

„A román csendőrségnél csak 2–3 tényleges csendőr volt őrsönkint, a többi besorozott tényleges vagy tartalékos katona volt. Közgazdálkodásuk nem volt, maguk főztek, a szükséges élelmiszert nyári időben a mezőről szerezték be, a molnárnak, hentesnek, fűszeresnek csak ritkán fizettek, legtöbbször semmit se. Ha birkasajtra éheztek, felizentek az

...tantermében...

erdőre a juhásznak, hogy küldjön 3–4 kerek sajtot. Nem hogy nem fizettek érte, de még csak átvételi elismervényt sem adtak róla. A régi magyar világban, ha éjjel csendőrökkel találkoztunk, szívünkben örültünk, mert tudtuk, hogy biztonságban van az életünk. A román világban arra kértük az Istent, hogy se éjjel, se nappal csendőrökkel ne találkozzunk. Ha találkoztunk velük, addig nézegették a szekerünket, amíg csak valami hibát fel nem fedeztek. Utána megkezdődött az alku; ha adott 50 vagy 100 lejt a kocsis, akkor nem jelentették fel. Nem egy esetben történt meg, hogy szegény faszenet szállító kocsis ember, amikor hosszú út után visszakerült az otthonába, nem maradt egy banija (fillérje) se, mert útközben az egész faszén szállítmány árát a csendőröknek kellett elfizetni.

...és az udvaron.

Nagy ünnepek előtt a csendőrök addig járták az utcákat, amíg hibát nem találtak. Megzörgették a kerítéseket, hogy a kulya menjen ki az utcára, s utána nyomban felírták a tulajdonost, és kijelentették előtte, hogy fel van írva, ez azt jelentette, hogy pénzre van szükség. Ha az utcán alkalmatlan volt az alkudozás, beidéztek az örsre, ott ment az alku, báránnyal, tojással, fával, sajttal, pénzzel stb. meg lehetett váltani a feljelentést; az alku tárgya aszerint ment, mikor milyen ünnep előtt álltak. Az még a jobbik eset volt, amikor az adomány elfogadása után még külön a hatósághoz is fel nem jelentették. 1918 óta nem derült ki úgyszólván semmi büncselekmény. Ha meg volt is a tettes, 200—1000 lej lefizetése után az is megszabadult, kijelentették, hogy nem lehet kideríteni. Ha valakinek leégett a háza, vagy a pajtája, a tüzesetek előidézésének kiderítése nem sok gondot okozott a csendőröknek. — Leégett! — és ezzel kész is volt minden. Ha a templomból a szentséget ellopták, a csendőrök nem estek ketségbe, de ha egy kisgyermeknél magyar nemzeti színű szalagot láttak, akkor kivonult az egész örs! Meg kell torolni; a román állam tekintélye nem engedheti meg, hogy ilyen súlyos államszforgató cselekmény megtorlatlanul maradjon!”

Az öreg székely még sokat mondott. Izelítőnek, úgy hiszem, ez is elég. Ekkor jöttem rá, hogy az idézett felügyelői rendelet minden egyes betűje arany igazságot foglal magában, de a székely testvéreink örömmujongásának az okát is szintén megértettem.

Másnap 15-én valamennyien elmentünk a templomba. Ketten a szomszéd Kecsetkiszfaludra, a református, a többi pedig a helybeli katolikus templomba. Megtelték a templomok, istentisztelet végeztével elénekeltük a Himnuszt, ment az ének, hullottak a könnyek, a templomból kiáradó néptömeg a zsebkendőjét az arcához szorongatta; ezt az érzést, ezt a jelenetet csak Jókai tudná leírni, az én tollam ehhez gyenge.

Bajtársak! Erdélyben nem kell megalapozni a csendőrség tekintélyét, ezt már elődeink elvégezték, nekünk csak egy kötelességünk marad, és pedig az, hogy ezt az örökséget ragyogó egészben megtartsuk!

Karika Kálmán thts.

1940. szeptember 8-án, Csenger felől a felszabadult erdélyi részek felé kígyózó országúton rohant az autónk. Nagysomkúttól 5 kilométerre, egy útszéli tanya előtt megálltunk.

Itt volt a demarkációs vonal, melyet csak déli 12 órakor léphettünk át.

A földek közül, a tanya irányából, egy mezei út simult a műútba. A tanyával szemben, a mű- és mezei út torkolatában egy egyedül álló, omladozó, zsindeletű, alacsony, szennyes ház szorogott alázzal a körülötte zsongó, daliás kakastollas csendőrök között. Úgy nézett ki ez az épület a délceg csendőrök között, mint a sudár fenyves között ácsorgó oláh kecskepásztoron az Égből ledobott vizes szumán.

Ez az egyedül álló épület román csendőrlaktanya volt. Ugyanaz azonban 20 év előtt tiszta, frissen fehérre meszelt falú, virágoskerttel szegélyezett és gondosan kezelt magyar csendőrlaktanya volt. Most horpadt tetővel, szennyesen, bútoraitól,

még csak fakilincseitől is, gazdag tulajdonosai által megfosztva, hátrahagyva, árván állt.

Elhagyott, százalmas, kétszeres csendőrlaktanya ott az országút mentén, déli 12 óráig de sokat beszélt! Úgy éreztük, ha szó szállana szét ablakaiból, az csupa panasz és sírás lenne. Vágyakozás is bizonyára, hogy ne hagyjuk el, öleljük át 20 év előtti csendőrtisztasággal, csendőszeretettel és csendőrigazsággal. Öreg, roskadozó falairól sok helyen kiragyogott a régi meszelés, a hosszú 20 év alatt is megőrzött tiszta, fehér ártatlansága... Egy pillanat alatt a szívünkbe fogadtuk.

E magyar csendőrlevegővel telített útszéli laktanyától nem messze három nagysomkúti cigányzenész húzta a csárdást. A völgyet körülölelő hegyekről lejött s jellegzetesen román viseletbe öltözött román leányok és fiatal menyecskék járták a táncot honvéd bajtársainkkal. A férfiak méhkas alakú, magas, széleskarimájú szalmakalapban, fehér szumánban, boeskorban, a nők fehér-kékszínű ruhában, cipőben, egyesek mezitláb verték a sort. Tánc közben a legények kurjongtak, — ujjujuj! nóta végén pedig román dialektusban „hogy volt!”-ot kiáltottak.

Hogy volt?... Maguktól jöttek elénk és több volt bennük az őszinte öröm, mint két héttel előbbi táncaiknál...

Telep Ferenc thts.

Az egyik fővárosi lap „A kakastoll bűvös hatása a felszabadult Erdélyben” című cikkében ezt írja:

A legnagyobb népszerűségnek azonban kétségtelenül a kakastollas csendőrök örvendenek. Szinte legendás az a tisztelet, amellyel egy-egy szép szál csendőrt körülvesznek. Az öregek mesélik a huszonkét év alatt felnőtt fiataloknak, hogy mit is jelentett egy magyar csendőr. Egy-egy kakastollas — hangzik a szó — egész falut féken tudott tartani.

Igen érdekes és a román lakosság hangulatára fölöttébb jellemző az eset, amelyet dr. Székely Ákos, a máramaros megyei kormány megbízott beszélt el a napokban Szatmárnémetiben. A kormány megbízott előtt megjelent Rednic Gavril dákfalusi módos román gazdálkodó. Román népviseletben, de tiszta magyar beszéddel leolvasott a kormány megbízott asztalára száz darab román ezerleies bankjegyet.

— Ezt a pénzt tessék közcélokra fordítani!

Persze nagy csodálkozással fogadták a máramarosi román gazda bejelentését. Faggatták, kérdezgették, míg végre elmondotta, hogy a román uralom alatt a regátiak, akik testvéreinek nevezték magukat, kiforgatták jogos tulajdonából. Hiábavaló volt a jog és a törvény, nem használt. Romániában a törvényt aszerint mérték, hogy kinek volt nagyobb befolyása és kortesérdeme.

— Akkor megfogadtam, — mondotta Rednic Gavril — hogy azon a napon, amikor e földön először meglátom a magyar csendőr kakastollát, vagyonom negyed részét közcélokra adom. Mert ha itt a magyar csendőr, akkor végre tudom már, hogy jogrend és biztonság van.

Négyszázezer lei volt Rednic Gavril vagyona. Most, hogy a magyar csendőr kakastollát borzolja a máramarosi szél, a román gazda úgy érezte, hogy teljesíteni kell fogadalmát és vagyonának negyed részét, százezer leit, (mintegy 3300 pengőt) elhozott a közcélokra.

Nem hisszük, hogy a román csendőr láttára,

akár románnak, akár magyarnak eszébe jutna hasonló fogadalmat tenni.

Bajtársaink mondták el a következőket:

A laktanyában szorgoskodnak, amikor bejön egy őszbecsavarodott ember. Kezében csomag. Jó napot kíván s azt mondja: — Visszaadom az urak kalapját! — Kibontja a csomagot, kivesz egy vadászkalapot, papírba gondosan eltett tollforgót és egy marék pitykét, a régi dolmány pitykéit. — Amikor elmentek innen az urak 1918-ban, az őrsvezető úr rámbizta ezeket azzal, hogy nemsokára visszajön, addig őrizzem. Hát megőriztem, itt vannak!

A kolozsvári régi laktanya előtt régi nyugálománnyú bajtársaink sorakozva vártak. A csendőrsztag megérkezése jelentette a legöregebb a létszámot... Kopott ruháikon ott voltak a kitüntetések érmei, a szalagok már elkoptak, elvesztek, nem lehetett újat kapni... Felfűzték tehát az érmeiket — nemzetiszín szalagra... És jelentették a létszámot...

Mikor egyik román faluba bevonult az őrs legénysége, a gyermekek „kukurikuli“ kiáltásokkal fogadták őket. Egyik bajtársunk bement a boltba, cukrot vett, odaadta az apróságoknak. Mosolyogva. A gyermekek is mosolyogni kezdtek és elfelejtették az „üdvözlő“ szavakat, azaz csak szót. Vajjon ki biztatta őket arra? Az is kiderült egy-kettőre: a „tanító“ az iskolában.

Egy öreg csendőrtiszt naplójából.

Szemleutak az erdélyi Kárpátokban.

Írta: VERBÓ JÁNOS ny. ezredes.

IV.

Amint előbbi cikkemben jeleztem, utam célja a kerekhavasi őrs volt.

Már a neve is elárulja, hogy e szépnevű háborús őrsnek szállást adó kedves kis buksi havas aligha volt valaha is tengerfenék. Nem bizony, mert testvérek között is megvan jó 1400 méter magas. Rakotytástelepről hozott szürkém hátán korareggel nagybúsán vágtam neki, mert a hegymászás sportjának sosem voltam valami nagy kedvelője. Pedig de kijutott belőle a részem! Az őrs nem volt a levegőben éppen messze, talán 8—10 km, de ez földi nyelven legalább is 6—7 órát jelentett.

Természetesen, én egyik őrsről a másikra lehetőleg a legrövidebb utat választottam, mert a határportyázás a járőrök dolga lévén, én az őrsök, tartalékok harekészségét voltam hivatva ébrentartani és fokozni, ami aztán éppen elegendő munkát is adott. A határon huzamosabban csak akkor jártam, ha ott baj volt, vagy ha a járőröket ellenőrizni akartam, vagy ha arra az út — rövidebb volt.

A Barátos patakon való átkelés mindjárt egy kis balesettel kezdődött. A kíséző két csendőröm egykettőre átrobogott a patakon, az azon átdöntött, az ágaktól még csak le sem hántolt bükkfatörzsön. Én meg kis szürkém hátán belegrattam a ravasz Barátosba. Mokány lovam sehogysem akart víznek állni. Bizonyára lehettek már keserű tapasztalatai a hátán lovassal való átkelést illetően. De a jégsarkantyú a ló oldalának dögnyözésére is alkalmas lévén, csakhamar bennü csörtettünk a tajtékot turo se-

bes vízben. A Barátos éppen nem lévén barátságos, ízelítőül mindjárt megforgatott bennünket egypárszor a saját tengelyünk körül, aztán hozzácsapta lovamat egy gömbölyűre csiszolt asztalnyi sziklához. A ló semmiképpen sem állt a lábán szilárdul, addig mesterkedett, míg a sziklát maga alá nem kaphatta, úgy, hogy valósággal hasalt rajta. Én meg a ló hátán trónoltam térdig vízbemerült eszizmákkal. Nem volt éppen kellemes érzés, látványnak sem volt valami felemelő, azért szürkémemet mindenáron rá akartam bírni, hogy a szikláról egyelőre csak másszék le, aztán majdesak lesz valahogy. Hát lett is. A körül lekecmeregve, lovamat azon mód oldalra csapta a rohanó ár, én meg a ló alatt prüszkölve nyeltem a patak jéghideg vizét. Szerencsére, a víz csak derékig ért, kevés kapálódzás után magam is, lovam is csakhamar feltápáskodtunk s igyekeztünk kifelé az önkéntelen fürdőből. A csendőrök hegymászó botjaikkal a partra segítettek, borzasom meg tölem megszabadulva, visszabogott a barátosi őrsre. Ide aztán én is visszaballagtam, mert — bár meleg volt — a hegyekben rázott az Isten hidege. Átöltözésem után folytattuk aztán félbemaradt utamat, de a patakon már én is az alkalmi hidon keltem át, szürkém meg kantárszáron vezetve, oly gyönyörűen gázolta a vizet, mintha soha mást se csinált volna. Erős a gyanúm, hogy nemkívánatos fürdőmnek nemesak a patak volt az oka. Később is tapasztaltam, hogy a székelvények még a lova is furfangos.

Jó délután volt már, mire libasorban felértünk a havasra. Mindig csak gyalog. Mert e szakadékos, fákkal sűrűn benőtt terep éppen nem volt lovaglásra alkalmas. Ennek persze góbé lovam örült a legjobban.

Többször érintettük a határt is. Oláh granicsárok, ha találkoztunk, katonásan megadták a tisztí mivoltomnak járó tisztelgést. Fenn csendőreim és népfelkelőim örömmel fogadtak. Még az alapos katonai és harcászati gyakorlatoknak is örültek, mert ezek is bőséges változatosságot hoztak szórakozásokkal éppen nem tarkított havasi életükbe.

Hát az igaz is, hogy a „kerek“ világon itt semmi szórakozás nincsen. Társalogni is csak egymással vagy az angyalokkal lehetett. Hisz fejükkel úgyis majdnem az eget súrolták. De levegő, az aztán volt fölséges! A jó havasi élet kiszínesítette valamennyi csendőroimet és népfelkelőmet. A havasi nap aranyló bíbora ott ragyogott valamennyi arcán.

Lakásuk egy elhagyott pásztoroknyhó és egy magukesinálta mutatós barakk volt. A kunyhó volt az őrsiroda is, no meg persze a parancsnok lakása.

Élelem bizony csak jórészt birkahús, mit a határportyázás alkalmával szereztek be. Ez csak alkalmi, háborús őrs volt, így kellő élelmikészlete nem is lehetett. Azaz mégis volt néhány birkájuk, mert — köröskörül — a pompás legelőt mégis kár lett volna kihasználatlanul hagyni.

Estére kelvén, én bevonultam a kunyhóba és pislogó lámpafény mellett nekiláttam a szokásos írásbeli dolgozatok kijavításához. Éjfélig ment is ez, de ekkorra a túlerős havasi levegő ledöngölt a lábamról. Csak úgy ruhástól ledőltem a kemény faágyra, magamra rántva egy fehér pokrócot. De még 3 percig sem fekhettem, mikor az alacsony deszkameny-nyezetről és általában minden zugból és repedésből a jó havasi poloskák szárai tornászták, dobták le

magukat rám, — a friss esemegére. Ha ugyanannyi granicsár lepett volna meg fekhelyemen, nem ugrottam volna fel rémültebben. Kirohantam a térségre és a felriadt népfelkelőkkel sátort verettem magamnak. Hamarosan füvet is sarlóztattam és azon fekve szundikáltam át a hűvös éjszakát, hallgatva, hogy szürkém mily jóízűen ropogatja egész éjjel a jó zsíros füvet.

Csodálatos, hogy az őrsparancsnok a poloskáktól nem szenvedett, de még csak nem is tudta, hogy mi-féle vérengző fenevadak tanyáznak ágya felett, körül és alatt. Ez bizonyítja azt, hogy mindent meg lehet szokni. Csak az bántotta nagyon, hogy az éjszaka — bizonyára — erősen összecsapkodhattak a havasi bolhák!

V.

A kerekhavasi őr szemlélése után lecsúszkáltunk újra közel a Barátos patak völgyébe, mert a határút túlságos hosszú és sokszor amúgyis csak nagy kerülővel volt járható.

Ebéd után mindjárt indultunk, mert két hegyóriást is meg kellett másznunk. A völgyben eleinte ekkor is a szokásos patakmederben és patakparton haladtunk, átegyensúlyozva magunkat a patakot áthidaló egyszál fából alkotott hidakon. Lovam élelmességének és ügyességének újabb jelét láttam megnyilvánulni, mikor az alkalmi hidakon versenyt keltt át a csendőrökkel. Még csak a szálfákra sem nézett. Csak akkor vált ügyetlenné és bűzlakodóvá, ha ráültem. De hát ezért cipeltem magammal és nem társalgásra vagy biztonságáért örnek.

A patak után az 1462-es nagy akadály jött. Sokáig tartott, míg az égbenyuló hegyóriás tetejébe felértünk. Fenn, a gerincen ugyancsak be kellett húzódnunk gubáinkba, mert az enyhe őszi napsugár még a hegy lábánál visszarettent a ködbevesző havastól. Kietlen, elhagyatott táj tárult elénk. Amerre a szem ellátott, mindenütt erdő és erdő, csupa bükkfa, melynek leveleit rőtbaránára, majd aranyárgára változtatta a nagy művész: az ősz. Aztán csupasz, töredezett, viharverte sziklák. A növényzetből is csak a kúsó vadindák lepik el utunkat. Élőlénynek semmi nyoma. Csak a légben kóválygó sasok és a határt éberrel figyelő magyar csendőrök járják ez egyhangú vidéket.

A gerincen haladtunkban „Vigyázz! Ha-ó, ha-ó!” kiáltások ütnek meg minden neszre ügyelő fülünket.

— Fákat regetnek a meleghavasi völgyben, — jelenti a járőrvezető, nagyon kell vigyáznunk, mert a csuszatókban könnyen otnyomhat bennünket egy-egy lerohanó fa. A figyelmeztető torokbögések ismétlődnek, a tompa bűgások hátborzongatóan felfel morajlanak. És nekünk éppen e veszedelmes hegyoldalon kellett a völgybe leereszkednünk.

Szerencsére a járőrvezető torka a „ne ereszd!” kiáltásokra nagyszerűen be volt gyakorolva, csak úgy zengett tőlük a vidék. És amint a csendőröm elkialtotta magát, úgy szűnt meg sorra a ledüböngő fenyőfák kísérteties moraja. Bajunk a fenyőfákkal csak annyiban volt, hogy a síkos csuszatókon és az egymásra torlódott fenyőfadorongokon át kellett bukdacsolnunk. Persze, ez sem ment minden baj nélkül, mert pl. jómagam is végigmértem vagy kétszer az egyik síkos és csatagos csuszatót.

Sunyi szürkém hibapont nélkül vette az akadályokat. Egyik csendőröm meg is jegyezte úgy a bajusza alatt: Ez a szürke okosabb, mint száz móc egyrakáson, egész biztos, hogy azelőtt Bukarestiben táncolt a cirkuszban. E sok oláh vonatkozás bizonyára lovam ama tulajdonságának szolgált, hogy a zengetes oláh nyelven fülébe dörgött éppen nem szalonképes biztatásokat és szidalmakat jobban megszívlelte, mint a nemkevésbé erőteljes székely kiszólásokat.

A völgy, melybe leereszkedtünk, az 1354 m magas Bálványos nevű hegy lábánál húzódik meg. Egy nagy fatermelő telep központja. Van magyar koresmája, pénzügyőrsége és román határőrsége. Itt már a kultúra némi nyoma is látszik. Karvastagságú, hatalmas drótsodronyok viszik a kivágott és lehántott fát innen Gyimes felé. Most azonban többé-kevésbé szünetel a munka. Az emberek most egymást vágják és egymás lelkét szállítják Szent Péter kapuja elé. (Világáborús időkről szól e leírás.)

A drótsodronyok mentén kapaszkodtunk fel a Bálványos hegyre. Aránylag jó gömbfaúton. Én lehetőleg lóháton, mert szürkém, bár ő erről nem akart tudni, kitűnően tudott a gömbfákon még kocogni is.

A völgyet elhagyva, bizony már jókésőre járt az idő. A hold már ott terpeszkedett a tiszta felhőtlen égen, csufondáros mosollyal kísérve fárasztó menetelésünket. Mindenütt a legnemább csend, kínzó, ijesztő hallgatagság. Csak járőröm lépteinek kopogása és lovam patáinak koppanása hallatszik a gömbfákon. Később a titokzatos holdfényben két hosszan elnyúló árnyék lopakodó közeledése riasztott fel bénító némaságukból. Csendesen közeledtünk egymáshoz. Az óvatosság indokolt. Közvetlen a határon járunk, hol már sok kém, cespész, mindenféle veszedelmes kóbor népség került innen is, onnan is a határesendőrök puskái elé. Hisz csak nemrég is a román király 20 darab gyönyörű hízott ökrét csapták át hozzánk hűséges alattvalói. Szerencsére az ökröket lefogattam a rengetegben, vissza is tereltem a király aklába s így még csak bonyodalom sem lett e balul sikerült, éppen nem hűségre valló cselekedetből. Végre az esthomályból kibontakozott a két titokzatos alak. Egyiknek kakastollas kalapja van. A *terkucai* őrsparancsnok volt, ki egy katonájával ellenőrzőbe ment.

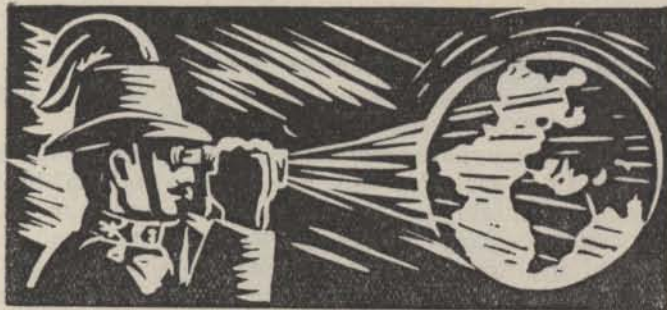
A hold már a csúcson volt, mikor mi oda felértünk. Itt hátat fordítottunk kárörvendő égi kísérőnknek s megkezdtük lassú, csuszáló leereszkedésünket a völgybe, melyben egy bővízű, sebes és pisztrángos patak partján épült a zöldelő fenyőfáktól övezett laktanya. Megnyugtatólag ható esendes és tiszta fehér falai között 9 órás menetelés után bizony jól esett a pihenés.

Terkuca is állandó őr, de különösen dél-, Csülemér felé hosszan elnyúló határa van a Kárpátok gerincén, ezért az őr vagy 50 főnyi népfelkelővel meg is van erősítve.

A népfelkelők az ország különböző részeiből, de leginkább az Alföldről kerültek e szép havasi őrre. Igen hamar megszokták a hegymászást, de leginkább a szabadkézzel való pisztrángfogást. Ez mégis csak kellemesebb foglalkozás volt, mint a turisztika. Kevés olyan villámsebeseen cikázó pisztráng akadt a *terkucai* vizekben, melyek az öreg katonák marká-

nak szorítását elkerülték volna. Ez mindenesetre a világháború egyik kézzelfogható, bár sokszor meddő eredménye, mert a Duna, Tisza, Sajó mentén a jó öreg csontok ugyan kevés hasznát vehették ebbeli ügyességüknek.

A legközelebbi népes község ide, Gyimes. Gömbfákon, sebes patakok medrében potom 25 km. Ezt a gömbfás, Tarhavas patak medrében kígyózó utat már jól ismertem, tehát nem azt, hanem a Kárpátok hegygerincén vezető határösvényt választottam anélkül is inkább, mert Gyimes előtt még Csülemérre voltam menendő, amint azt a következőkben leírni fogom.

Portyázás.

Azok a bajtársaink, akik most Erdélyben portyáznak, láttak már egyet-mást, amitől elsodálkozhatnak. Bizonyára ismerik azokat a módokat, ahogyan az előttünk portyázók berendezték az életüket. Látják, hogyan lehet a közbiztonsági szolgálatból is üzleteket kötni, villákat építeni, meggazdagodni. Megismerték bizonyára hírből azt a kriminológiai alaptételt is, hogy aki fizet, annak megkerül az ellopott órája, ha ugyan akkor is megkerül. Aki nem fizet, azé semmiesetre sem.

Általában kerüljük, hogy rosszat mondjunk azokról, akiknek már az emléke is csupán nehéz dőlm a felszabadult területeken. Ha tehát összehasonlítjuk a mi közbiztonsági szolgálatunkat az övékével, csak a számunkra hasznos tanulságok kedvéért tesszük.

Hogy a tisztesség, a becsület, a szótartás, a törvénytisztelet valóban mennyire alapja minden művelt emberi közösségnek és hivatásnak, ezt olyankor látjuk igazán, ha ezek hiányának a hatását van módunkban szemlélni, mint most Erdélyben. Mi anynyira természetesnek találjuk, hogy becsületesnek kell lennünk, hogy az ellenkezőjét el sem tudjuk képzelni és szinte már túlzásnak érezzük, ha újból és újból ilyen intelmeket, oktatásokat hallunk.

Tessék majd Erdélyben körülnézni, akinek csak alkalmá nyílik rá, majd meglátja, hogy nem fölösleges ezen a téren egyetlen szó sem. És azt is látja, hogy érdemes tisztességesnek lenni. Látni fogja, hogy ember és ember, szolgálat és szolgálat között nincs magasabb gát és mélyebb szakadék, mintha az egyik tisztességes, a másik nem.

Sok év sok gondosságának az eredménye, hogy a magyar ember született tisztességét mi csendőrök önmagunkban még fokozni is tudtuk és tudjuk. Akik türelmetlen vagy lenéző mosollyal menekültek az ilyen „papolások” elől, okvetlenül nézzék meg Erdélyt, amíg a szemét ott halmozódik az idegenlakta lak-tanyák körül. A tisztesség születik az emberrel, ezt

mi is valljuk, de gyenge palántácska ez a bölcsőben s egész életen át nevelgetni és babusgatni kell, hogy meg is maradjon s meg is erősödjék az emberben.

Erdélyben szívet, lelket, rokonszenvet, mindent meg lehet nyerni azzal az eggyel, hogy tisztességesek vagyunk. Ez a legnagyobb hatalom és legfőbb erő. Most bőségesen szedhetjük kamatait annak, hogy ebben nevelkedtünk, mert nekünk nem munka, ha becsületesek maradunk, Erdély lakóinak viszont olyan ajándék, aminél szebbet és hasznosabbat nem is vihettünk volna. Olyan eseteket, szokásokat hoznak a hírek az elvonultakról, hogy a hideg szaladgál az ember hátán és alig hiszi, hogy a hírek nem túlzottak.

Hát mi nem építünk villát sem könyöradományból, sem nyomozási fizetségből, sem bűnjelek árusításából. A magyar csendőr tiszta vizet önt a pohárba s ha a pohár már mocskosan került a kezébe, kihajítja az ablakon. Mi tisztességet vittünk be Erdélybe magunkkal és ezt a tisztességünket ott is megtartjuk. Minden hálát megérdemelnek, akik erre tanítottak bennünket és minden hálát meg fog-nak nekünk adni azok a szegény, megkínzott erdélyiek, magyarok és másnyelvűek egyaránt, akik 22 év után újból találkozhatnak a tisztakézzel.

Nyolcvan mázsa mogyorót, mazsolát, meg csokoládét lopott egy raktárból néhány betörő. A károsult még csak a csodálkozásnál és fültővakarásnál tartott, mikor a rendőrség már hozta a tetteseket. Jó az ügyes munkáról olvasni, ha más csinálta is, de most nem erről van szó.

Nyolcvan mázsa. Ehhez társzekerek kellettek. Úgy is történt. A szomszéd helyiség kibérlése, falbontás, nyíltan odaállított kocsik, nyilvános felpukolás, így veszett el nyolcvan mázsa portéka.

Mi egy jámbor lopási eset után lóhalálában nyomozunk, heteket töltünk utazással, kerékpáron, nem-alvással, költjük a drága veritéket és meg is követeli ezt tőlünk mindenki. De hogy a tulajdonosok a maguk holmiját úgy őrizték, hogy nyolcvan mázsát játszva el lehet belőle lopni, erre nincs paragrafus. Ha az ember estefelé benyit egy házba, a gazda rendszerint a mezőn távol, a gazdaasszony hátul a kocákat vacsoráztatja, a szobákban pedig bárki idegen úgy jön-megy és lop, ahogyan akar.

Mi népnevelők is vagyunk. Sokmindenben ránk-szorul az egyszerűbb lakosság, szívesen segítgetünk is minden ügyes-bajos dolgukban, gondoljunk hát kicsit a magunk önzőnek látszó, mégis önzetlen érdekére is. Tanítsuk az embereket, hogy vigyázzanak a holmijukra jobban. Gazdától és művelttől a legsze-gényebb napszámosig mindenkire ráfér ez a felvilá-gosítás. Nem nehéz meggyőzni az embereket arról, hogy milyen könnyen lehet tőlük lopni. Ha pedig erről meggyőződtek, akkor aztán ne csalogassák ma-guk a tolvajt és ne bízzanak mindent arra a puszta lényre, hogy csendőrség is van a világon. Igazán ne-héz dolog nekünk olyan emberek számára gombostűt kinyomozni, akik nem tudnak arról, hogy délután négytől ötig mázsaszámra hordják tőlük a számlá-zatlan portékát.

Persze, mi azért megyünk a kis esetek után to-vább. Tudjuk, mi a kötelesség, de mások is megta-nulhatnak azt önmagukkal szemben. Segítsünk nekik ebben, ráterelődhetik a szó mindenfelé.

Rejtegetik megint a zsirt, meg a tüzelőt. Meg valószínűleg egyebet is. Olyat, aminek a rejtegetése büntetéssel jár, ami tehát bennünket nemcsak az otthoni terített asztal, hanem a hivatás szempontjából is érdekkel. Célszerű ezeknek idejében a körmére nézni. A termék nem olyan, ami könnyű telet ígér. A leszerelők üres kamrákat találnak otthon s azt most megtönni nem könnyű feladat. Mi mindent hozhatnak a legközelebbi hónapok, senki se tudja. Éppen ezért a nehezebbre kell számítani és berendezkedni.

A kormány intézkedései számolnak ezzel, de azokat végre is kell hajtani. A gazdasági korlátozásokat és szabályokat célszerű nekünk, csendőröknek éppen olyan jól ismerni, mint a lopás paragrafusát. Általában a mai viszonyok között kezdenek jelentőségükben megnövekedni a gazdasági vonatkozású szabályok és büncselekmények. Nem kell ezeket lenézni. Nagyon fontosak. Egy valuta- vagy zsírsvihák százaikat és ezeket károsít meg, összehasonlíthatatlanul veszedelmesebb ellensége tehát a társadalomnak, mint a fatolvaj. Amikor tehát a Csendőrségi Közlöny mellékleteiben ilyesféle rendelkezésekről olvassunk, ne legyen az számunkra értelmetlen és érdektelen.

Érzéket, ösztönt szereztünk ősidők óta a lólopások nyomozásához, mostanában azonban új érzéseket és ösztönöket kell szereznünk. Nevezzük ezt gazdasági ösztönnek, vagy társadalmi ösztönnek, mindegy. Az a fontos, hogy foglalkozzunk ezekkel a kérdésekkel és legyünk vele tisztában, hogyha egy cukorraktározót el tudunk csípni, többet használunk vele a köznek, mint hatezer becsületsértési feljelentéssel.

Szilágysági emlékek.

írta: RAAB ANTAL ny. ezredes.

Szilágyság! Hazatérésének híre könnyet csalt szemembe és felújította 30—32 év előtti ottani szolgálati időm felejthetetlen emlékeit. Aránylag kevesen ismerik ezt a kies vidékű területet, amelyet zö'd lombfűzérként szegélyez D. Ny.-on a Réz-hegység, D. K.-en a Meszes-hegység, É. K.-i. felén pedig a Bükk-hegység. De aki egyszer megismerte, az meg is szerette. Én is megszerettem a majdnem 3 év alatt, melyet az 1907—1910. években, mint az akkori zilahi szakasz parancsnoka töltöttem Szilágy vármegyében, amelynek keleti fele képezte működésem területét. Úgy gondolom, nem lesz érdektelen, ha néhány szolgálati és egyéb emlékeimet felidézem főleg a csendőrség ama tagjai előtt, akik ma vannak hivatva e területen a közbiztonsági szolgálatot ellátni.

Legelsőbben a volt előjárókról, az egykori zilahi szárnyparancsnokokról akarok néhány szóval megemlékezni. Nem kisebb ember volt egykor a zilahi szárnyparancsnoka százados korában, mint Fery Oszkár altábornagy, a kommun alatt vértanuságot szenvedett felügyelőnk, aki az én zilahi szolgálatom ideje alatt kerületi parancsnokunk volt Kolozsvárt, ahonnan több ízben jelent meg köztünk szemleútján. Ilyenkor mindig behatóan meggyőződött nemcsak arról, hogy ki-kéi szolgálati állásához mértén ismeri-e működési területének közbiztonsági és nemzetiségi viszonyait, hanem arról is, hogy ki-kéi önképzés útján elsajátította-e a vármegye földrajzi,

gazdasági, kulturális, néprajzi stb. viszonyaira vonatkozó ismereteket s a tisztek ismerik-e e területnek a rómaiak koráig visszanyúló változatos történelmi múltját, érdekes geológiai és értékes archeológiai leleteit stb. Ő mindezen ismereteknek — zilahi szárnyparancsnok korából — teljes birtokában volt. A csendőrségi szakismeretek mellett erősen megkívánta a katonai kiképzésnek magas fokon való tartását, mert ebben látta erőszakos nemzetiségi mozgalmak esetén a harcészség és ütőképesség legfőbb zálogát. A legénység megértve ennek fontosságát, odaadóan és öntudatosan végezte a katonai gyakorlatokat, mert közismert volt, hogy a vármegye összalakosságának majdnem 60%-a román nemzetiségű volt a magyarság 38%-ával szemben (2% különböző nemzetiségű, főleg német volt) és hogy a román lakosság alattomos és lelkiismeretlen bujtogatásoknak volt kitéve, amiről az alábbiakban még meg fogok emlékezni.

Első szárnyparancsnokom a székely származású Rafain Imre százados volt, aki hirtelen halállal halt meg és a zilahi temetőben van eltemetve; méltó, hogy sírja a kegyelet tárgya legyen a mostani és későbbi bajtársak előtt is. Utóda Etédi Simon Balázs százados később a honvédelmi minisztériumba került, az összeomlás után pedig szűkebb hazájában, Udvarhely megyében maradt, ahol éveken át tevékenyen küzdött, hogy a volt csendőrök a román államtól megkapják nyugilletményeiket. Zilahról való áthelyezésem előtt végül Sikorszky Zsigmond százados volt a szárnyparancsnok, aki később mint őrnagy, brassói szárnyparancsnok az 1916. évi román betörés alkalmával harc közben hősi halált halt.

A zilahi szakaszparancsnokságban egyik utódom, Barényi Ferenc főhadnagy, most nyugállományú ezredes, ismert szépírónk és költőnk volt, akinek jóslatszerű és a felszabadulás alkalmával most teljesebbé ment és aktuálisává vált, megható költeményét itt idéznem kell:

*„Édesanyám sírját, minden nefelejtést,
Durván letarolta a galád ellenség.
Istenem! Csak egyszer haza tudnék menni,
Édesanyám sírhalmára friss virágot tenni.
Lesz még egyszer nekünk virágos ünnepünk,
Elhagyott sírokra virágot tehetünk,
Piros rózsza mellé zöldlevelű lombot,
Édesanyám fehér lelke, leszel Te még boldog!”*

Ezt a szép költeményt az országszerte kedvelt nótaköltő, Balázs Árpád, aki az én ottani időmben szilágyvármegyei árvaszéki ülnök volt (most nyugáll. rendőrfőkapitányhelyettes Budapesten), zenésítette meg. Ugyancsak ő írt számos gyönyörű és közsímert dalt dr. Antal István verseire is, aki velem egyidőben mint főispáni titkár teljesített Zilahon szolgálatot és aki néhány év előtt mint nyug. belügyminiszteri osztálytanácsos halt meg Budapesten. Ő is a Dunántúlról került a Szilágyságba, melyet a bennelakókkal együtt úgy megszeretett, hogy búcsúzóul írta két szép, ismert költeményét, a „Rácsos kapu, rácsos ablak“, és a „Levelem, levelem, utolsó levelem“ kezdetűeket.

A vármegye (szárny és I. szakasz) székhelyéről, Zilah akkori rendezett tanácsú városkáról (8000 lakosa volt), amelyben Ady Endre, a költő, középisko-

KÉPEK ERDÉLY FELSZABADULÁSÁRÓL

A Kormányzó Úr Ő Főméltósága Nagyváradon és Szatmáron

Kormányzó Úr Ő Főméltósága Kolozsváron

Virág borította az utakat, amerre honvédeink jártak

Satrius Örgy. felv.

Bajtársaink Kolozsváron

Hódosy alezr. felv.

Teherautókon
útban Nagyvárad felé

A szombathelyi kerülettől vezényelték
elindulnak a laktanyából

Hódosy alezr. felv.

Nagyváradon egyik járőrünket volt román rendőr tájékoztatja

ERDÉLYI KÉPEK

Dr. vitéz Gereöffy Géza őrnagy gyűjteményéből

Holdvilág a havasokon

Jégbarlang

Maross-völgy

Galambdúcos székely kapu

Csángó asszonyok és férfiak

Havasi legelő

Kopjafák Magyar Valkón

A Negoi-csúcs

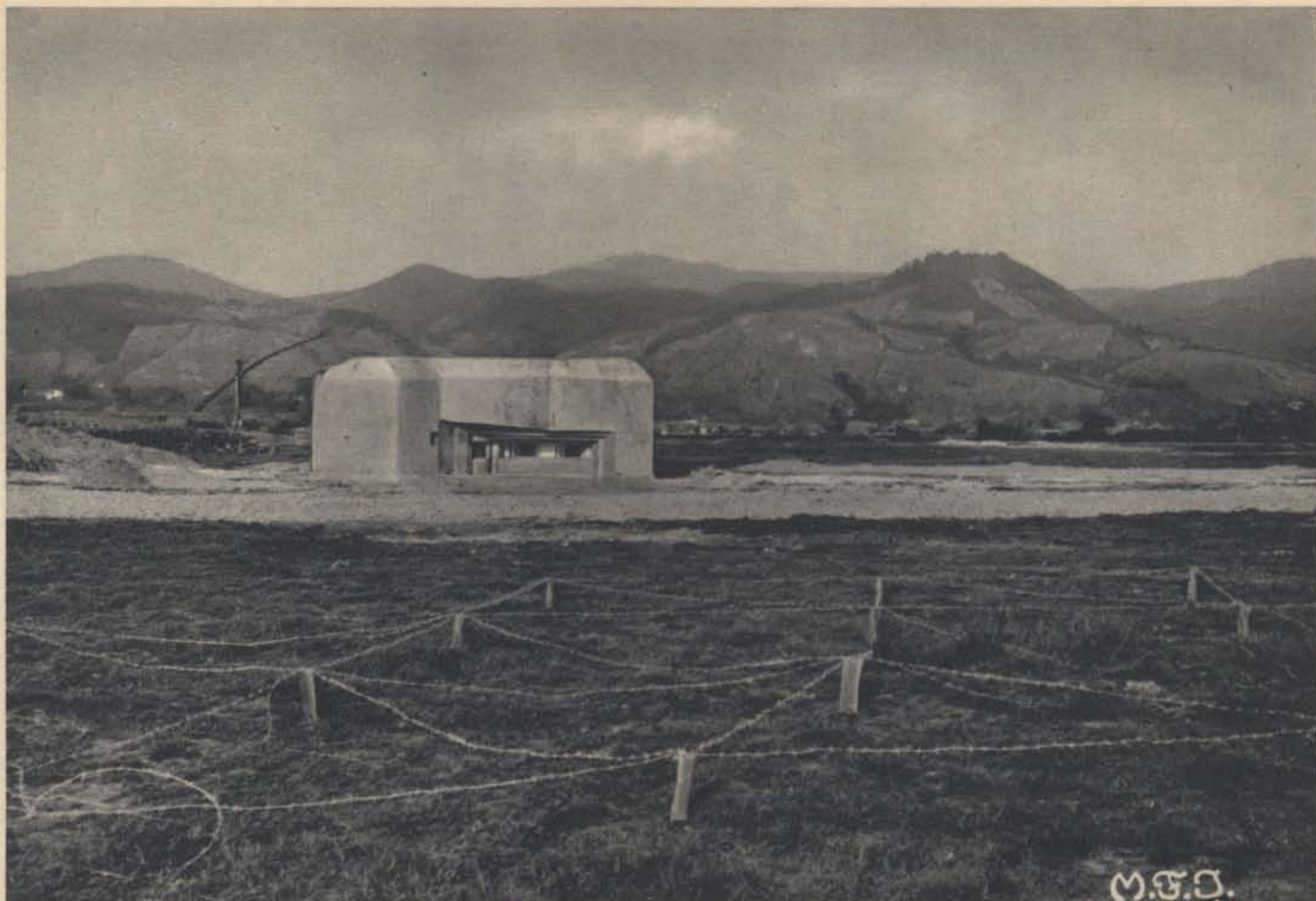
Gyergyói völgy

Gyimesi vidék

Fogarasi hegyek

M.F.D.

A volt határon erődök és drótakadálymezők oltalmazták a trianoni békét . . .

M.F.D.

Magyar páncélvonat és páncélosok

lái végezte s amely a Meszes-hegység északnyugati lábánál terül el, mint helyi érdekességet akarom megemlíteni, hogy Zilah a csacsi-fogatok városa volt; főleg piaci napokon se szeri, se száma a kis kocsikba fogott szamaraknak. Sűrűn lehetett látni bivaly-fogatokat is, köztük a ritkaságszámba menő fehérszörű bivalypárokat. Az idegen meglepetéssel fedezi fel főleg a Király-utca kövezetében a megkövesült fskori csigaházakat.

Rátérve a csendőri vonatkozásokra, meg kell emlékezni a később elhalt Kis Gergelyről, a zilahi őrs- és járásparancsnokról, aki akkor a csendőr legénységnek korban és rangban legidősebb tagja volt. Azt hiszem, ő is a zilahi temetőben nyugszik. Csendőrségi szolgálatát még a volt erdélyi csendőrség kötelékében kezdte, majd később néhány évtizeden át volt Zilahon őrsparancsnok. Neve rettegett volt a bűnözők előtt, mert széleskörű összeköttetése volt a félvármegyében, melynek népességét, szinte minden személyt névszerint, úgy ismerte, mint még alig más; „a vesékebe látott”. Kiváló nyomozó volt, távoli szálakból gombolyította le az eredményt. Igen sok dicsérő okirata és több jelvényes kitüntetés volt. Én már megszilárdult közbiztonsági viszonyok közt kerültem Zilahra, Kis Gergely is már élemedett korú és törődtebb volt, mint valaha, de azért mint járásparancsnok, fáradhatatlan volt a nyomozások irányításában és alárendeltjei nyomozó képességének fejlesztésében. A hatóságok fejei előtt nemcsak tekintélynek örvendett, hanem azok tisztelétét és barátságát is bírta. Nem tudok meghatódottság nélkül visszaemlékezni arra, amit róla Fery Oszkár, akkori ezredes, kerületi parancsnok szájából hallottam, aki elmondotta, hogy Kis Gergely vele szemben zilahi szárnyparancsnok korában az alárendelti hűség, ragaszkodás és szeretet oly tanújelét adta, amely párját ritkítja. Fery Oszkár százados pisztolycéllövő (főhadnagy korában pedig hadseregvívóbajnok) volt; egy céllövési gyakorlása alkalmával a föld felé tartott pisztoly magától elsült és a golyó a saját lába fejébe hatolt; a nehéz sérüléssel hetekig nyomta az ágyat, amely idő alatt legodaadóbb ápolója Kis Gergely volt, aki igen sokszor még akkor is, mikor fárasztó külszolgálatból vonult be, éjjel a beteg ágya mellett ruhástul egy széken ülve csak bóbiskolva pihent és a legkisebb mozdulatra is felfigyelt, nyújtotta a nagy lázban fekvőnek a pohár vizet, váltotta a vizes vagy jeges borogatást, cserélte a kötést stb.; az ő odaadó ápolásának tulajdonította az ezredes szerencsés felgyógyulását.

A zilahi őrs legénységének oktatása alkalmával volt főleg alkalmam észlelni azt, hogy mily nagy érdeklődéssel fogadta a különösebb iskolai előképzettséggel nem bíró legénység azt, ha a tisztí oktatójától a csendőrségi szakismereteken kívül oly ismereteket is elsajátíthatott, amelyek általános műveltségének emelését célozták és eredményezték. Egy kis polgári iskolai földrajz, történelem, számtan és mértan előadásán a legnagyobb figyelemmel csüngtek és ők maguk kérték, hogy ilyenmű írásbeli versenyfeladatokat adjak fel nekik. Akkor még *Csendőrségi Lapunk* nem adott alkalmat arra, mint most, versenydolgozatok szerkesztésére. Engedve óhajuknak, öröm volt látni, hogy mily buzgóságot és sok alaposítást igyekeztek kifejteni a feladatok helyes megoldásában. Ma már az önképzés

serkentésére ezt a módszert a *Csendőrségi Lapok* általánossá tették.

A külörsökre áttérve, elsősorban meg kell emlékezni a Meszes-hegység D. K.-i lábánál folyó Egeregy-patak völgyében fekvő Vármező és Magyaregry-örsszékhelyekről és örskörleteikről. Előbb még megemlítem a Meszes-hegység É. K.-i végénél levő völgyben fekvő Mojgrád községet, amelynek helyén a rómaiak korában a Porolissum nevű római erődített város állott Dáciában. Az Egeregy-patak, mely a Meszes-hegységnek Perjei Magura nevű D. Ny.-i csúcsa alatt ered és É. K.-i irányban folyva Zsibó mellett a Szamosba ömlik, már a rómaiak hadászati terveiben nagy szerepet játszott; a mai Vármezőtől Magyaregryig a római hadi út a folyó balpartja mentében haladt. Az Egeregy vizére három nevezetes római állandó táborhely támaszkodott: Vármező, Magyaregry és Romlott községek mellett, míg a folyó alsó szakaszában az előbb említett porolissumi (mai mojgrádi) sáncerődítményeknek szolgált védővonulal. A vármezői örskörletbe tartozott Ördögkút község is, ahol az 1940 szeptember 9-én áthaladó háttárvadász zászlóaljra a faluban elbujt Maniu-gárdisták lövéseket adtak le, aminek következtében négy háttárvadász súlyosan megsebesült. E község lakossága egykor is megbízhatatlanként volt ismertes, kevésbé törvénytisztelő, erőszakos, tetteges ellenszegülésre hajló románjai közül egyesek halálos kimenetelű fegyverhasználatra is okot adtak.

Az Egeregy-patak K.-en párhuzamosan folyó Almás-patak völgyében fekvő kettősmezői örskörletben, a mellékvölgyek lejtőin földesuszamlások fordultak elő, amelyek mezőgazdasági károkat okoztak és az utakat betemették. Az oláh lakosságú Kettősmező községben csak egyetlen egy ló volt és ha az épen fuvarozással távol volt, meg kellett elégedni tehén — vagy bivaly — előfogattal.

A Szamos völgyének Ny.-i szélén elterülő, kies fekvésű Zsibó a br. Wesselényi-család székhelye 1584 óta, amikor a zsibói uradalmat nyerte. Innen vezetett id. Wesselényi Miklós báró formális hadat politikai ellenlábasa, Haller gróf ellen s a csáki-gorbói (Szolnok-Doboka m.) Haller-vár védőjét, egy kapitányt, elfogta; e jogsértés miatt II. József Kufsteinba (Tiroiban) záratta, ahonnan csak nyolc évi fogság után, 1789-ben szabadult ki. Fia, ifj. Wesselényi Miklós báró, a jobbagység felszabadításának és az erdélyi uniónak nagy előharcosa, az 1838-iki pesti „árvi hajós” Zsibón született 1796-ban. — II. Rákóczi Ferenc hadai 1705. nov. 11. itt vereséget szenvedtek; 1849 aug. 25. pedig Kazinczy tábornok honvédjei itt tették le a fegyvert az oroszok előtt.

A Szamos jobboldalán fekvő Szamosnagygoroszló örsszékhelyre Szamosudvarhelyről kompon, téli időben pedig csak a Szamos jegén lehetett átkelni, amely bizony néha félelmetesen ropogott az előfogattal súlya alatt.

Benedekfalva és Cikó községek közt az ú. n. cikói szorosban, a Szamos festői szépségű, meredek és erdőborította hegyoldalak közé zárt, mintegy 4 km. hosszú, szűk völgyének jobb partján az országút, balpartján pedig a vasút vezet a sülelmedi örskörletbe, amely a Szatmár-megyei nagysomkúti örskörlettel határos, amely utóbbiban Kővárremete mellett, a Lápos folyótól körülölelt 407 m. magas hegyen vannak az egykor nevezetes Kővár várának romjai.

Kővár vára és vidéke (röviden Kővárvidék) 1876-ig Magyarországnak egyik külön önálló közigazgatási kerülete volt, amely a szomszédos egykori Közép-Szolnok és Kraszna vármegyékkel (a mai Szilágy vármegyével) együtt azon magyarországi részek (Partes) közé tartozott, amelyek anélkül, hogy Erdélyhez csatoltattak volna, mégis az erdélyi fejedelmek uralma alá tartoztak. Az erdélyi fejedelmek ezen magyarországi részeknek is urai (Domini Partium Regni Hungariae) voltak, innen nyerték e részek röviden a „Partium“ elnevezést. Az 1876. évi XXXIII. t. c. Kővárvidéket megszüntette, annak területét részben Szatmár, részben Szolnok-Doboka vármegyébe, Közép-Szolnokot és Kraszna pedig az újonnan alakított Szilágy vármegyébe kebelezte be.

Sülelmedről Egerháton át (örsszékhely volt) jutunk a Szilágy megye keleti felét É. Ny.-ról körülölelő Bükk-hegység D. K.-i völgyeiben elterülő felsőszivágyi örskörletbe. Alsószivágytól Felsőszivágyig a kezdetleges út gömbfákkal volt kirakva, ami az előfogaton utazónak fizikumát és türelmét alaposan próbára tette. Vadregényes örskörlet volt ez gyönyörű hegyek, völgyek, erdőrengetegek és patakok közepette, de telve vakmerő orvvadászokkal, egyéb rossz szándékú bűnözőkkel és Romania Mare után vágyakozókkal. Az örsparancsnok, Székely László, (ma már thts. nyugállományban) azonban résen volt, benne emberükre akadtak. Egyike volt a legjobb örsparancsnokoknak, akiket egész szolgálati időm alatt megismertem. Csendes, de katonás, határozott és erélyes fellépése előtt megjuhászodott a legelvetemültebb bűnöző is és ijedt zavarában elárulta görbe útjának célját. A B. rendszert előrelátó tervszerűséggel szervezte meg erős román nemzetiségű érzelmű lakosságú örskörletében, az eredménnyel működő B.-eket a saját pénzéből is bőven jutalmazta (megtehette, mert nőtlen volt). Örsét mintaszerűen, legénységét — a magukra utalt örskörletben — példás harcászásban és ütőképességben tartotta. Csak teljes elismeréssel tudok értékes működésére visszagondolni.

Egerháttól D. Ny.-ra esett az illésfalvai örskörlet szókhelye, amely a Szilágy-megyei román nemzetiségű törekvések idegközpontja volt. Illésfalvai kastélyában élt az egész erdélyi románság egyik szellemi vezére, a tekintélyes vagyonnal bíró, akkor már éltes korú Pap (Pop) György, akit az oláh nép félistenként tisztelt és rajongásig bálványozott. Neve főleg az 1894. évi kolozsvári román memorandum-perrel kapcsolatban vált ismeretessé, amelynek előzményeként tudni kell, hogy az erdélyi románság politikai vezetői az 1881-iki nagyszebeni konferencián megalakították a román nemzeti pártot és megszervezték a román nemzeti komitét. Ez a komitét 1892-ben egy írásbeli memorandumban tárta fel panaszait a magyar királyi kormány ellen és azt közvetlenül az osztrák császárhoz akarta juttatni, ami azonban megghiúsult. Ebből keletkezett az előbb említett memorandum-per, amelyben a bíróság a román nemzeti komiténak a memorandum szerkesztésében részt vett tagjait elítélte, a belügyminiszter pedig ugyanazon évben a román nemzeti pártot feloszlatta. Meg kell említenem azt is, hogy Pap György leányát a román uralkodó román esillagkeresztés hölgyggyé nevezte ki. Ily előzmények után érthetővé válik, ha az országgyűlési képviselőjelöltként is fellépett Pap György megválasztása érdekében erős agitáció ment

végbe s a választókerület és egyúttal járás székhelyére, Szilágyveshre, az 1905. évi választás alkalmával a távolabbi községek oláh választói is nagy tömegekben vonultak fel és hideget, éhséget tűrve nyomultak a szavazó urnák elé, a törvényes rendet pedig csak a kirendelt erős csendőri és katonai karhatalom tudta fenntartani.

Itt néhány esetvonással vázolnom kell azt is, hogy Erdély elrománosítását, a magyarság elsorvasztását és Nagyrománia megalkotását vezetőik milyen messze előrelátó és céltudatos munkával készítették elő és alapozták meg, ú. m.: az erdélyi románság gazdasági megerősítése, tanult és vagyonos román középosztály létesítése, a földek összevásárlása, e célokból román bankok létesítése, amelyek a regátbeli bankoktól bőséges hitelfedezetet nyertek, a gazdaságilag megerősödött románság politikai előnyulása és mindezekkel a román katonai megszállásnak gazdasági és politikai téren való előkészítése és megkönnyítése. A román bankokról megemlítem, hogy a Nagyszebenben 1872-ben elsőként létesített „Albina“-bank nyomán 1914-ben már 149 román bank működött Erdélyben 260 millió K. cselekvő vagyonnal, amelyek nyereségük nagy részét a világháború alatt is további földek vásárlására és román kulturális célokra fordították s az iparnak és kereskedelemnek is román kezekbe való jutását támogatták. És mindez az akkori gazdasági liberalizmus eszméinek oltalma alatt szabadon megtörténhetett, a magyarság érdekében hasonló fegyver szembeállítása elmaradt, az erdélyi magyarság gazdaságilag egyre gyengült, a románság pedig rohamosan erősödött.

Hadad a Wesselényi-család ősi fészke; híres volt a család birtokában levő angol félvér-ménes, tehenészet, juhászat és sertésstenyésztés. Hadad mellett a „Törvénydombon“ a monda szerint az ősmagyarok igazságot szolgáltattak. A hadadi örsön szolgált szolgálati időm legértékesebb altisztje, *Varga Kálmán*, ma *alhadnagy*. A honvédségtől szakaszvezetőként közvetlenül — különösebb iskolai előkészítés nélkül — lépett be a csendőrséghez a mostani felszabadító honvédekhez hasonló acélos testtel, Istentől megáldva kiváló szellemi képességgel, ritka akarakterővel, szorgalommal és a csendőrségi szolgálat rajongó szeretetével. Szemléről-szemlére igaz örömmel figyeltem meg feltűnő haladását, amelyet nemcsak ismeretei gyarapításában, hanem szolgálati eredményeiben is tanúsított; nem volt az akkori „Törvényes Rendelkezések Kivonatos Gyűjtemény“-nek oly jegyzete sem, amelyet ne ismert volna és amelyet szolgálatban végre ne hajtott, illetve végrehajtását ne ellenőrizte volna. Néhány év múlva, mint kipróbált igen jó járőrvezető és örsparancsnok-helyettes jól megérdemelten az örsparancsnokképző tanfolyamba került. Más állomásaimról is — tudtán kívül — figyelemmel kísértem zsebkönyvünk alapján pályafutását, amelyről örömmel állapítottam meg, hogy mindig felfelé ívelt. Bár őszinte örömmel emlékezem vissza és állapítom meg, hogy akkori alárendelt járásparancsnokaim, örsparancsnokaim és csendőreim mindegyike igen jól megfelelt, kívánom, hogy testületünknek minél több oly kiváló tagja legyen, mint a milyenekre a különböző szolgálati állásokban röviden rámutattam.

Végül még néhány szóval a szárny másik, szilágyosomlyói szakaszának területéről akarok meg-

emlékezni, amelyet szolgálati utazásaimkor alkal-
mam volt részben megismerni. Szilágysomlyó régi
várát Báthory Zsigmond erdélyi fejedelem 1597-ben, a
késői csúcsíves plébániatemplomot pedig Báthory Ist-
ván erdélyi vajda 1532-ben építtette. A város feletti
Magura-hegyen (569 m.) 1797. aug. 3. igen gazdag,
a római korból származó aranyeletet találtak, ame-
lyet a bécsi császári múzeumba vittek: 1889-
ben más, a III. századból valamelyik gót fejedelem
kincstárából származó aranyeletre bukkantak, mely
a Nemzeti Múzeumba került. Szilágysomlyó 1876-ig
az akkor megszűnt Kraszna vármegye székhelye
volt. Az egykori csendőrszakasz területének közsé-
gei közül megemlítem a Szilágysomlyóhoz közel
fekvő Szilágnagyfalut, amely arról nevezetes, hogy
a hagyomány szerint innen származott a nagyerejű
Toldi Miklós, akit a XVI. században a zilahi járás-
hoz tartozó Kusaly községben élt Illosvai Selymes
Péter egyik verses elbeszélésében megénekelt s aki-
nek nyomán Arany János megírta Toldi című remek-
művét. Tasnád község lakossága német eredetű, ma
is németnevű, de az idők folyamán teljesen meg-
magyarosodott. Érmindszenten született 1877. nov. 22.
Ady Endre költő, Szódemeteren pedig 1790. aug. 8.
született Kölcsey Ferenc, nemzeti imádságunk szer-
zője, amelynek kezdősorát az 1940. évi szeptemberi
napokban, felszabadító honvédeink és csendőreink
dübörgő léptei nyomán nemcsak a Szilágyság, de az
egész ország magyarsága hálatelt szívvel, az öröm
és boldogság könnyeivel a szemekben, egy emberként
énekelte és harsogta:

„Isten áldd meg a magyart!”

A tettenért bűnös.

(Folytatás.)

Csendben!...

Már régen volt. A szolgálati lapomra indulási
időnek 1922 február 28-ika volt írva. Télies, csendes
idő volt, amikor éjjel 2 óra tájban az egyik őrző
leportyázásából járőrtársammal együtt visszaérkez-
tem az őrs állomáshelyére, Balatonboglárra.

Az éjjeli portyázó szolgálataimat mindig a leg-
nagyobb csendben, zajtalanul szoktam teljesíteni s
minden feleslegesnek látszó beszélgetéstől tartózkod-
tam s amennyire lehetett, még a lépések zaját is
igyekeztem tompítani. Így történt ekkor is; szótlá-
n haladtunk járőrtársammal az úttest közepén, a
község központja felé. Körülöttünk minden csendes
volt. Egyszer csak halk, kemény tárgytól eredő üté-
sekre lettem figyelmes. Egymás után 3—4-szer hal-
lottam ezt a zajt. Előttünk egy útkeresztezésnél, 30—
40 méter távolságra egy múmalom állt, az utékek ez-
irányból hallatszottak. Mindketten gyors, de zajta-
lan léptekkel siettünk a malom udvara felé. A ma-
lom udvarát részben a malom épülete, részben egy
2 méter magas kőfal határolta s így azt észrevétle-
nül sikerült megközelíteni. Amikor a kapunélküli
udvarra be akartam fordulni, egy emberrel talál-
tam szembe magamat, kihez olyan közel jutottam,
hogy — szokás-mondás — a bajszunk majdnem
összeakadt. A váratlan és közvetlen találkozás az il-
letőt annyira meglepte, hogy a kezében volt vasvéső
csőrömpölvé esett a kövezetre. Ezen csőrömpölés hal-
latára nagyon megörültem, mert biztosra vettem,
hogy egy betörővel állok szembe. Közben az illetőt is

felismertem. Hozzá csak azt a szigorú hangú kér-
dést intéztem: Mit keresel itt? Röviden felelt: Be-
törttem! A személymotazés eredménye: 4900 korona
bűnjelpenz és a kövezetre leejtett feszítővéső.

Ezzel kapcsolatban meg kell említenem, hogy a
járőrök által végzett szolgálatokhoz viszonyítva, el-
enyészően kevés a bűncselekményen való tettenka-
pás. Ennek egyik okát abban látom, hogy a járőrök
éjjel végzett szolgálatukat nem látják el olyan óva-
atosan és zajtalanul, mint azt a szolgálat érdekében
végezni kellene. Ezt különösen az őrsparancsnokok
éjjeli ellenőrző szolgálataik alkalmával tapasztal-
hatják. Éjjeli ellenőrző szolgálataim alkalmával a
következőket szoktam hallani: Járőr éjjel megérke-
zik a tereptárgyhoz. Erősen zörget a tulajdonos
ablakán. Felemelt hangon tudatja, hogy ott csend-
őrök vannak. Legalább 500 méter körzetben min-
denki hallhatja ezt...

Ázután: a járőr tagjai egymás között éjjel han-
gosan beszélgetnek, nagyon keményen és egyszerre
lépkednek. Ezért fordul elő olyan eset, hogy a járőr
még be sem vonult szolgálatból, már X. tanyai lakos
az őrsön panasolja, hogy éjjel ellopták valamijét.
Az őrsparancsnok álmélkodva hallgatja a panaszt
és megjegyzi, hogy az éjjel éppen ott voltak a
csendőrök. Igen, de amikor a járőr hangos szóval
közölte a tulajdonossal, hogy ott csendőrök vannak,
a tettes pár száz lépésre odébb meghúzódva hallott
mindent s a járőr távozása után szabadon dolgoz-
hatott.

Horváth József ny. thts. (Keszthely.)

A fürdőkabinban.

A Balatoni Halászati R.-T. fonyódi halásztelep
felügyelője 1928 március hó vége felé közölte a ba-
latonboglári őrsrel, hogy magánértesülése szerint az
örskörlethez tartozó balatonlellei villatelepnél a
Balatonban erősen folyik az orvhalászat. Egy orv-
halász társaság állítólag hálóval űzi az orvhalá-
szatot.

Ez az értesülés felette bosszantotta az őrs vala-
mennyi tagját annál inkább, mert a halívás ideje
alatt éppen az orvhalászat ellenőrzése végett sűrűn
portyáztuk a Balaton partját s ennek ellenére az
orvhalászok állítólagos garázdálkodásáról az őrs
nem tudott semmit.

Elhatároztuk tehát, hogy minden lehető eszközt
és alkalmat felhasználunk az orvhalászok leleplezé-
sére és addig nem nyugszunk, amíg azokat kézre
nem kerítjük.

A nagykiterjedésű balatonlellei s azzal egybe-
épült balatonboglári villatelepek határában nem
volt könnyű feladat az orvhalászat ellenőrzése.
Ugyanis a villatelkek drótkerítéssel vannak egy-
mástól elkerítve egészen a Balaton partjáig úgy,
hogy a víz partján a legtöbb helyen nem lehet át-
menni egyik villatelekről a másikra. Megnehezítette
az orvhalászat ellenőrzését az is, hogy az egyes vil-
lákban lakó villafelügyelők legtöbbje az orvhalászok
táborába tartozott.

Közbevetőleg megemlítem, hogy a balatonmenti
lakosságnak nem kisebb szenvedélye a halászat,
mint az erdős, hegyes vidéken lakóknak a vadászat.
Éppen ezért, — miként erdős, hegyes vidéken nagy
az orvadászok száma — a Balaton mentén sok az
orvhalász. Különösen tavasszal, a halívás idején igé-
nyel szoros ellenőrzést az orvhalászat, amikor úgy-

szólván a községek apraja-nagyja kint van a Balaton partján. A halak ilyenkor a partmenti sekélyebb vizet is felkeresik s ha csendőrrjárőrök éberen nem őrködnek, a parton állók hamar belevetik a vízbe horgukat, sőt előkerülnek a rejtegetett szigonyok is.

Az örs valamennyi tagja tehát szívvel-lélekkel hozzálátott az állítólagos, hálóval halászó orvhalásztársaság leleplezéséhez. Már több mint két hét óta végeztük fokozott figyelemmel orvhalászatellenőrző szolgálatunkat, de néhány horgászón kívül mást tettenérni, illetve kézrekeríteni nem sikerült. Ezzel az eredménnyel egyáltalán nem voltunk megelégedve s már arra is gondoltunk, hogy az állítólagos hálóval halászó orvhalásztársaság nem létezik, valaki csupán félrevezette az említett halásztelepfelügyelőt. Viszont tisztában voltunk azzal is, hogy valami alapjának kellett lennie a feljelentésnek.

Szolgálati kedvünket természetesen nem veszítettük el az eredménytelenségen, sőt nagyobb erélyvel láttunk hozzá a garázdálkodó orvhalásztársaság kézrekerítéséhez.

A balatonlellel alsó- és felsőmegállónál lakó vasúti öröket felkértük, hogy jól figyeljék meg a vasúti átjáróknál a villatelepre sűrűn átjáró és onnan visszajövő egyéneket. Ugyancsak felkértük a villatelepen lakó megbízható egyéneket a telepen dolgozó munkások megfigyelésére. Eme eljárásunkkal, mintegy bizalmi hálózatot kiépítve, szélesebb körben megszerveztük a rendszert az orvhalászok leleplezésére.

Ez az eljárásunk bizonyult a legefélrevezetőbbnek, mert április közepe táján, — a napra már pontosan nem emlékszem — Táskai János csendőrrel ugyancsak orvhalászatellenőrző szolgálatban állva, Kutai József, a balatonlellel alsó vasúti megálló öre közölte velünk, hogy megfigyelése szerint Komáromi Sándor, Kruppai Géza, Baluka Gáspár és Horváth Gáspár balatonlellel lakosok majdnem minden este 8—9 óra között együtt mennek a villatelepre. Azt is megtudta és közölte, hogy a Bagolyvár villához mennek, melynek felügyelője Komáromi Sándor volt, de az nem lakik a villában.

A vett értesülés után felkerestük a Bagolyvár villa szomszédságában lakó dr. Lisznyay Elemér orvost és megtudtuk tőle, hogy ő is látta Komáromit és társait esténként a Bagolyvár villánál, de nem tulajdonított ottani megjelenésüknek semmi különösebbet, mivel Komáromi a villa felügyelője.

Lisznyay orvos urat megkértük, engedje meg, hogy a Balaton partján levő fürdőkabinjába bemehessünk és ott tartózkodhassunk Komáromi és társai megfigyelése céljából. Az engedélyt és a kabin kulcsát megkaptuk s ezt követően délután 5—6 óra között elhelyezkedtünk a kabinban. A szomszédos Bagolyvár villát és annak környékét, a Balaton partjával együtt, a kabin oldalának deszkanyilásain keresztül jól be lehetett látni. Mintegy 2—2½ órai ottidőzés után 8—9 óra között lépések zaját és sutogó emberi hangokat hallottunk. A homályos holdvilágban két ember alakja rajzolódott ki a Bagolyvár villa udvarán. Ott szétnéztek s pár perc múlva kinyitották a villa ajtaját és egy hálót hoztak ki, amit a Balaton partjára vittek. A parton várakozva, nemsokára a Balatonon két csónak közeledett felénk, mindegyikben egy-egy ember ült. A partra evez-

tek és a másik két ember a hálóval együtt külön-külön a csónakba ült. Kb. 1 km-nyi távolságra beveztek, amikor a csónakok egymás mellé megfelelő távolságra eltávolodtak, széthúzták a hálót és a part felé evezve, húzták.

Ez alatt az idő alatt a fürdőkabinból kijöttünk, a kerítésen csendesen átmásztunk és a Bagolyvár villa telkén, a Balaton partján levő fürdőkabin mellett helyezkedtünk el. Feszült figyelemmel és izgalommal lestük a parthoz közeledésüket és nehezen vártuk, hogy csónakjaikat kikössék és a halászsakmányt a hálóban partra hozzák. Nem tartott sokáig a húzás, kb. 20—25 perc alatt a parthoz értek. Az összehúzott hálót a vízből kiemelték és mind a négyen gyorsan a halzsakmány kiszedéséhez kezdtek. Erre a pillanatra vártunk. Amikor mind a négyen el voltak foglalva az osztozkodással, leshelyünkről, a fürdőkabin mellől előléptünk, kétoldalt közrefogva felszólítottuk őket, hogy senki meg ne mozduljon. Ez a gyors és váratlan fellépés annyira meglepte őket, hogy mozdulatlanul álltak a zsakmány mellett, mintha a lábuk a földbe gyökeredzett volna. Megszökésre egyikük sem ért rá gondolni, ami pedig az orvhalászok tulajdonsága, mert ha a csendőrrjárőrt észreveszik és más kiút nincs, egészségüket sem kímélve, belemennek a Balatonba is, tudva, hogy a járőr oda nem követheti csónak nélkül őket. Az pedig, rendszerint, nincs kéznél.

Igazoltatásuk során kiderült, hogy mind a négyet személyesen ismertük, névszerint: Komáromi Sándor, Kruppai Géza, Baluka Gáspár és Horváth Gáspár balatonlellel lakosok voltak. A hálót a zsakmánnal együtt magukhoz vették s minthogy a község háza zárva volt, a pihenőszobába kísértük, ahol az éjjeliőr jelenlétében kikérdeztük őket. Beismerték, hogy egész tavasz folyamán együttesen fűttek az orvhalászatot s a zsakmányon mindig megszóztak.

A háló Komáromi Sándoré volt, a csónakot pedig a balatonlellel csónakdából szokták a tulajdonos engedélye nélkül igénybevenni.

Ez alkalommal mintegy 4—5 kg-nyi halat fogtak. Komáromi Sándort és társait, kikérdezésük után elbocsátottuk, a hálót és a halakat pedig másnap reggel Balatonlellel község előljáróságának átadtuk.

Minthogy a m. kir. Földművelésügyi Miniszter Úr a 12.222/V. B. 1927. számú engedélyokiratával a Balaton tavat kifejezetten zártvíz módjára halászható víznek nyilvánította, a tetteseket lopás vétsége miatt a lengyeltóti kir. járásbírószághoz jelentettük fel.

Az említett orvhalásztársaság leleplezésével örskörletünkben a nagyobb mérvű orvhalászgarázdálkodás megszűnt.

Soha nem felejttem el ezt a tettenkapást — s miként a hirdetett pályázat is leszögezi —, igazi öröm volt az, nemesak nekünk, hanem az örs valamennyi tagjának.

Takács Ferenc thts. (Kassa.)

(Folytatjuk.)

Ki tudta?

A világ legnagyobb hajója az angol Queen Mary. Hossza 300 m, szélessége 36 m, magassága kb. 80 m. A hajó 80.773 tonnás. A négy hajócsavar mindegyike 35.000 kg.

EMLÉKEZZÜNK!

Végh Dávid cecei őrsbeli csendőr az orosz harctéren szerzett járványos betegségben 1914 október 2-án Munkácson meghalt.

Pap Dakos Sándor bakonyjákói őrsbeli csendőr, c. őrmester, a szerb harctéren szerzett betegségében 1914 október 2-án Brckán meghalt.

Lichner Pál málnapataki őrsbeli 2. oszt. őrmestert 1918 október elején Oszenica és Prijepolje között szerb komitácik agyonlőtték.

A románokkal Pusztacelinánál 1916 október 2-án vívott ütközetben estek: Sikorszki Zsigmond őrnagy, a brassói szárny parancsnoka; Csontos Antal őrmester az országos csendőriskolánál; Bartha József brassói szárnybeli, Illyés János sztina-szereatai, Jánosi Károly predeáli, Kelemen János alsóárpási, Molnár Sándor szásztyúkosi, Oszkai Gábor lövői, Suba József nagyszebeni, Szekeres Dénes alsóvisti, és Takács Ferenc kapuvári őrsbeli csendőr, c. őrmesterek; Benedek József alsóárpási, Katona János sósmezői és Szöcs János vakaria-marei őrsbeli csendőrök.

Ugyanakkor román hadifogságba estek, ahol meghaltak: Biró István sepsiszentgyörgyi szárnybeli és Pál Imre predeáli őrsbeli csendőr, c. őrmesterek, Illyés Szilárd szárazajtai őrsbeli csendőr.

Szalai Vince tótkeresztúri őrsbeli csendőr a románokkal a Tulisa-magaslaton vívott harcban 1916 október 4-én elesett.

Karai Ernő berhidai őrsbeli csendőr az oroszokkal harcolva 1914 október 8-án a Beszki-hágón elesett.

Gábor Tivadar zajugróci őrsbeli csendőr, c. őrmestert 1916 október 9-én Brankovinában egy szerb rabló agyonlőtte.

Fülöp Péter remetevasgyári őrsbeli alőrmester, katonaszökevények igazoltatása alkalmával szenvedett sérülésében 1918 október 9-én Nagymihályon meghalt.

Benedekfi László sajkázai őrsbeli csendőr, c. őrmester, az orosz harctéren szerzett betegségében 1916 október 11-én Stryben meghalt.

Málnási Miklós kimpulinyági őrsbeli csendőr, c. őrmester a románokkal harcolva szenvedett sebésülése folytán 1916 október 11-én Békéscsabán meghalt.

Sáromberki Ziegler Károly főhadnagy, a nagy-szombati szakasz parancsnoka, 1914 október 12-én Felsősebes és Toronya között orosz golyótól találva elesett.

A Magyarostetőnek a románoktól 1916 október 12-én történt elfoglalása alkalmával estek: Orosz Mihály őrsvezető, c. őrmester, a pesterai őrs parancsnoka; Baka Antal alsóvisti, Lőrinc Bálint barca-rozsnó-villanytelepi, Rózsás János szili, Sztítás András alsótömösi őrsbeli csendőr c. őrmesterek és Szabó Miklós plaul-foiu őrsbeli csendőr.

Kovács Lajos mosonszentjánosi őrsbeli alőrmestert 1918 október 12-én az olasz harctéren meghalt.

Hajas Mátyás 2. oszt. őrmester, az alsóbalogi őrs parancsnoka, orosz hadifogságból való szökése alatt kiállott fáradalmi következtében 1917 október 12-én Aradon meghalt.

Krizbai György alsóporumbáki őrsbeli csendőr a románokkal az Ojtozi-szorosban vívott harcban 1916 október 14-én elesett.

Székes Sándor zakárfalusi őrsbeli csendőr c. őrmester szerb komitácikkal vívott harcban 1918 október 14-én Takovo mellett elesett.

CSENDŐR LEKSZIKON.

36. Kérdés. Büntetendő cselekményt követ-e el az, aki pénzt szándékosan megsemmisít?

Válasz. A Btk. 203. §-a csupán a fém- vagy papírpénz utánzását, továbbá ezeken nagyobb értéket mutató változtatás eszközését, végül az arany- vagy ezüstpénz fémtartalmának csökkentését bünteti, magának a pénznek megsemmisítése nem büntetendő cselekmény. Mindegy, hogy valaki papír- vagy fém pénzt semmisít-e meg, mindkét esetben büntetlen marad. Ennek magyarázata a következő:

A bankjegy nem egyéb, mint a törvény által felhatalmazott Magyar Nemzeti Bank utalványa, amellyel a bank kötelezi magát, hogy azt bárki kívánságára a bankjegyen (vagyis utalványon) feltüntetett értékű törvényes érepénzre beváltja. Rendes viszonyok között a Magyar Nemzeti Bank köteles a bankjegyet bármilyen érepénzre beváltani, jelenleg azonban e kötelezettsége alól egyelőre fel van mentve, de köteles a beváltás lehetőségét aranynak és értékálló valutáknak szóló követelések gyűjtése által előkészíteni.

Aki tehát bankjegyet megsemmisít, a saját érdeke ellen cselekszik, mert felmenti a Magyar Nemzeti Bankot ama kötelezettsége alól, hogy a bankjegyet törvényes érepénzre beváltsa. Ezzel nem sérti meg senki jogát, a maga vagyonával pedig mindenki azt teheti, amit akar.

Ugyanilyen elbírálás alá esik az is, ha valaki nem bankjegyet, hanem érepénzt semmisít meg. Az érepénz nem a Magyar Nemzeti Bank által, hanem az állam által kibocsátott törvényes fizetőeszköz (ezzel törleszti a Magyar Nemzeti Banknál fennálló tartozását), azzal a különbséggel, hogy az érepénz éretartalma önmagában is bizonyos értéket képvisel, de ez az érték alatta van az érepénz névértékének. (Az egy-pengős ezüstértéke pl. az ezüst mai közforgalmi értéke mellett kb. 64 fillér.) Nyilvánvaló ebből, hogy sem a Magyar Nemzeti Bankot, sem az államot nem károsítja meg, aki érepénzt megsemmisít, mert igaz ugyan, hogy bizonyos mennyiségű ércet (aranyat, ezüstöt, nikkelt) kivon a közforgalomból, de ugyanakkor megfosztja magát a pénz névértékéig terjedő különbözettől, kárt tehát csak saját magának okoz.

A közforgalomban egyébként mind a papír, mind az érepénznek bizonyos százalékka mindig veszendőbe megy, részint azért, hogy azt egyesek elrejtik, elvesztik, egyéb célokra (pl. fűzérnek, ipari célra, stb.) felhasználják, Minthogy pedig a törvény megállapítja, hogy a Magyar Nemzeti Bank mennyi bankjegyet, az állam pedig mennyi érepénzt bocsáthat forgalomba, a veszendőbe ment bankjegyeket és pénzértéket időnkint bankjegy kibocsátás, illetőleg utánverés útján pótolják.

Csak egy esetben lehet a pénz megsemmisítését büntetendő cselekménynek tekinteni: ha a magyar állam vagy a magyar nemzet meggyalázásának célzatával követik el. A pénzkibocsátás ugyanis az állam pénzügyi felségjogának megnyilvánulása akkor is, ha a pénzkibocsátás jogát ú. n. szabadságom alakjában meghatározott idő tartamára valamelyik pénztétezőre ruházza át. A pénz tehát, mint törvényes fizetőeszköz egyúttal az állam pénzügyi hitelének jele is. Ha már most valaki egy bankjegyet azért tép szét vagy éget el nyilvánosan, hogy ezzel behozza, hogy a magyar állam pénze semmi sem ér, illetőleg, ha érepénzt ugyanezzel a célzattal nyilvánosan, tüntetésszerűen megsemmisít, főként, ha e cselekményének célzatát szóval is kifejezésre juttatja, akkor őt az 1931:III. tc. 8. §-ába ütköző vétség miatt fel kell jelenteni, mert a magyar állam és a magyar nemzet ellen meggyalázó cselekményt követett el (esetleg ezzel kapcsolatban meggyalázó kifejezést is használt).

A cselekmény azért nem minősíthető az 1921:III. tc. 7. §-ába ütköző vétségnek, mert egyetlen ilyen cselekmény a magyar állam hitelének sértésére akkor sem alkalmas, ha nyilvánosan követték is el.

37. Kérdés. *Cséplőgéptulajdonos a cséplető gazdák bizájt és ebből a saját részét egy hatósági hitelesítéssel el nem látott és egy olyan súllyal méri, amelyen a hatósági hitelesítés keresztonnással érvénytelenítve van. Milyen jogszabályba: a Kbtk. 136. §-ába, vagy pedig az 1907:V. tc. 32. §-ába ütközik-e a cselekménye és hova kell őt feljelenteni: a kir. járásbíróhoz-e vagy pedig a főszolgabíróhoz?*

Válasz. Hatósági hitelesítéssel el nem látott mértékeknek közforgalomban használata az 1907:V. tc. 32. §. a) pontjába ütköző kihágás, elbírálása a főszolgabíró hatáskörébe tartozik. A Kbtk. 136. §-a nincs érvényben, mert az említett törvény 32. §-a hatályon kívül helyezte.

Hitelesítetlen súlymértéknek béreséplő által való használata közforgalomnak tekintendő, mert a béreséplő a búzát nemcsak a maga, hanem mások számára is méri, a hitelesítetlen mérték használata által tehát a közforgalom érdekeit veszélyezteti. A hitelesítetlen mértéket a fenti törvény 36. §-a értelmében el kell kobozni, tehát a csendőrnek is őrizetbe kell vennie.

Az őrizetbevétel alkalmazásával a súlymértékeket hitelesített súlymértékkel ellenőrizni kell, hogy megfelel-e annak a törvényes súlynak, amelyként a gyanúsított használta. Ha ugyanis a gyanúsított a hitelesítetlen súlymértéket jogtalan vagyoni haszon szerzése végett használta, akkor őt nem az 1907:V. tc. 32. §-ába ütköző kihágás miatt, hanem az 1908. évi XXXVI. tc. 50. §-ába ütköző csalásnak értékhátár szerint minősülő vétsége vagy büntetése miatt kell feljelenteni. Vagyoni haszon végett elkövetettnek akkor kell a cselekményt tekinteni, ha a gyanúsított által használt súlymérték a törvényes súlynál jelentősen könnyebb vagy nehezebb és ha használata által a gyanúsított számbavehető jogtalan vagyoni haszonhoz jutott. Nem állapítható meg azonban csalás, ha a béreséplő mind a kicséplést mennyiséget, mind pedig abból a maga részét ugyanazzal a súlymértékkel mérte, mert ebben az esetben a súlyhiány vagy többlet az ő részesedésének arányát nem befolyásolta.

38. Kérdés. *Mikor lehet a sikkasztást csak magánindítványra üldözni?*

Válasz. Annak megítélésénél, hogy a sikkasztás hivatalból vagy magánindítványra üldözendő-e, ugyanazokat a szabályokat kell figyelembe venni, mint a lopásnál. A Btk. 358. §. utolsó bekezdése szerint ugyanis a 342. és 343. §-ok esetei sikkasztásnál is alkalmazandók. Ezen azt kell érteni, hogy ha a sikkasztás fel- vagy lemenő ágbeli rokonok között történik, úgyszintén, ha a gyámolt gyámja, gondnokolt gondnok vagy növendék nevelője ellen követi el, vagy ha a gyanúsított a sértett szolgálatában, illetőleg fizetésében áll, háztartásában él, vagy ha a sikkasztást az utóbbiakkal közös háztartásban élő hozzátartozók ellen követi el, akkor a cselekményt csak a sértett félnek (illetőleg szolgálatadónak vagy a ház fejének) magánindítványára lehet üldözni. Minden más esetben (tehát sikkasztás vétsége esetében is) a bűnvádi eljárás hivatalból kell megindítani.

Nem vonatkozik ez a szabály a zár alá vett dolgok elsikkasztására (Btk. 359. §.), mert emiatt az eljárást mindig hivatalból kell megindítani.

A magánindítványi jog elbírálásánál figyelemmel kell lenni a törvény szövegének megkülönböztetéseire. A Btk. 342. §-a szerint ugyanis, ha a lopást (sikkasztást) házastársak, fel- vagy lemenő ágbeli rokonok, testvérek vagy közös háztartásban élő rokonok egymás között követik el, azt mindig magánindítványra kell üldözni, tekintet nélkül arra, hogy melyikük a tettes és melyikük a sértett. Tehát akár a férj sikkaszt el valamit a feleségétől, akár a feleség a férjétől, a fiú az apától vagy az apa a fiától, stb., a cselekmény mindig magánindítványra üldözendő. Ezzel szemben gyámság, gondnokság vagy nevelői viszony esetében magánindítványnak csak akkor van helye, ha a cselekményt a gyámolt, gondnokolt vagy növendék követi el, míg fordítva, ha t. i. a gyám, gondnok vagy nevelő követi el az előbbi sérelmére, a cselekmény hivatalból üldözendő. Hivatalból üldözendő akkor is, ha a cselekményt szolgálatadó, munkaadó, stb. követi el az ellen, aki az ő szolgálatában vagy fizetésében áll.

Különbséget tesz a törvény még a közös háztartásban élők tekintetében is. Míg ugyanis a 336. §. 8. pontja szerint a közös háztartásban vagy közösségben élők között elkövetett

lopás értékhátára tekintet nélkül mindig büntett, addig a magánindítványi jog a gyanúsítottal közös háztartásban élő sértettet csak akkor illeti meg, ha közöttük rokoni viszony is van. A gyanúsítottal bár közös háztartásban élő, de vele rokonsági viszonyban nem lévő sértett sérelmére elkövetett lopást (és sikkasztást) hivatalból kell üldözni. Ilyen esetben tehát a nyomozást arra is ki kell terjeszteni, hogy nincs-e közöttük rokoni kapcsolat.

A törvények rendelkezéseinek alkalmazása néha elég bonyolult kérdéseket vet fel, azért legcélszerűbb itt is azt az általános szabályt követni, hogy ha a csendőr előtt nem egészen világos, hogy a cselekmény az adott esetben hivatalból vagy magánindítványra üldözendő-e, inkább szerezzen be a sértettől magánindítványt és csatolja a feljelentéshez. Így el lehet kerülni, hogy esetleges elnézés vagy a törvény téves értelmezése következtében a magánindítványi határidő leteljék és a gyanúsított ezen a címen szabaduljon a büntetéstől.

39. Kérdés. *Tifusz elleni kötelező oltás alkalmával az orvos több egyént egymásután beoltott anélkül, hogy a fecskendő tűjét minden egyes személy után fertőtlenítette vagy kicserélte volna. Nem veszélyes-e ez az eljárás?*

Válasz. Oltást csak sterilizált (fertőtlenített) oltófüvel szabad végezni, a tűt pedig minden egyes oltás után vagy fertőtleníteni kell, vagy pedig fertőtlenített tüvel ki kell cserélni. Ott, ahol külön fertőtlenítő készülék vagy folyadék nincsen, a fertőtlenítést legegyszerűbben a tűnek fővő vízbe helyezésével lehet megoldani. Ettől a szabálytól tömegoltások alkalmával sem szabad eltérni, akkor sem, ha az oltótü gyakori fertőtlenítése vagy kicserélése az oltás menetét késlelteti.

Több egyén beoltása ugyanazzal a tüvel, anélkül, hogy azt az orvos közben fertőtlenítené, azért lehet esetleg veszélyes, mert a nem fertőtlenített oltótü az egészséges embert vér útján terjedő betegséggel, főleg vérhajjal fertőzheti. Iraz ugyan, hogy az ilyen fertőzés valószínűsége nagyon csekély, és még csekélyebbé válik akkor, ha az orvos az oltótü minden egyes oltás után szeszszel lemossa, de azért teljesen kizártnak az utóbbi esetben sem lehet tekinteni.

Legcélszerűbb ezért akkor, ha az orvos az oltótü fertőtlenítéséről vagy kicseréléséről megfigyelkednek, erre a figyelmet felhívni és kijelenteni, hogy a beoltandó csak akkor egyezik bele az oltásba, ha a fertőtlenített tüvel történik.

40. Kérdés. *A járőr éjjel a község utcáján portyázva észreveszi, hogy a Hangya szövetkezet bolthelyiségének ablakán egy ember csomagot cipelve kímázik. Az illető járőr láttára futásnak ered és a felszólításra nem áll meg. A járőr üldözésbe veszi, de nem tudja elfogni. Joga van-e a menekülő ellen fegyverét használni?*

Válasz. A Szut. 330. pont 5. pontja szerint menekülés miatt csak veszélyes gonosztevő ellen szabad fegyvert használni. Veszélyes gonosztevő pedig az, aki halállal, életfogytig tartó fegyházzal vagy öt évnél hosszabb tartamú szabadságvesztéssel büntetendő cselekményt követett el (kivéve a hamis tanúzás, erőszakos nem közöskülés, leányzöktetés és közokirat-hamisítás eseteit).

Az utasításnak ebből a rendelkezéséből következik, hogy a csendőrnek, mielőtt menekülő egyén ellen fegyvert használ, pontosan és biztosan tudnia kell, hogy az illető milyen bűncselekményt követett el. Tudhatja-e ezt a járőr a kérdésben foglalt esetben? Nem tudhatja.

Mi történik pl. akkor, ha a járőr a menekülő ellen fegyvert használ és utána megállapítást nyer, hogy az illető csak tulajdon elleni kihágást követett el? Pl. este elrejtőzött az üzletben, éjjel összeszedett 10 pengő értéket felül nem haladó élelmieket és azzal ugrott ki az ablakon? Ebben az esetben nincs büntetési minősítő körülmény, mert az üzletbe nem betörés vagy bemászás útján jutott, az eltávozás módja pedig a cselekményt nem minősíti büntetetté. De ha büntetési minősítés is, a lopás büntetése öt évig terjedhető börtön, a gyanúsítottat tehát ilyen esetben sem lehet veszélyes gonosztevőnek tekinteni.

Vagy megtörténhetik az is, hogy a gyanúsított nem a Hangya szövetkezet, hanem egy magánház ablakából ugrik ki éjjel és a járőr láttára elmenekül. A járőr fegyvert használ ellene és utólag kiderül, hogy az illető egyáltalán nem követett el bűncselekményt, hanem szerelmi találkán volt és csak azért futott el, hogy a járőr öt fel ne ismerje vagy hogy az érdekelt nőt ne hozza hírbe. Súlyosan elítélnék a csendőrt az ilyen jogtalan fegyverhasználat miatt.

Általában szabályként kell tekinteni, hogy a Szut. 330. pont 5. alpontja alapján a csendőr csak két esetben használhat fegyvert:

1. Ismeretlen egyénnek olyan büntetlen történet tettenkapása esetében, amelyről első pillantásra megállapítható, hogy a törvény kétséget kizáró biztossággal öt éven felüli szabadságvesztéssel bünteti. (Ilyen rendszerint a gyilkosság és a szándékos emberölés.) Vagy pedig:

2. A járőr által személyesen ismert olyan egyénnek a menekülése esetében, akiről a járőr biztosan tudja, hogy halállal vagy öt éven felüli szabadságvesztéssel büntetendő eselekményt követett el és emiatt körözés alatt áll, vagy pedig, ha ilyen eselekmény miatt elfogott egyén a járőr őrizetéből szökik meg.

Más eset az, ha a szökés olyan területen történik, amelyen a kormány a Szut. 330. pont 7. pontját életbeléptette és ezt megfelelően kihirdetette. Jelenleg azonban Magyarország területén ez a fegyverhasználati jog sehol sincsen érvényben.

41. Kérdés. Milyen büncselekményekre terjed ki a rögtönbíráskodás hatálya?

Válasz. A rögtönbíráskodást a m. kir. Kormány két rendelkezéssel szabályozta és pedig a 12.727/I. M. 1939. és az 5850/1940. M. E. számú rendeletekkel. Egyszerűség okából egybefoglaljuk a két rendelet tartalmát.

Alább felsoroljuk a büncselekményeket, amelyekre a rendelet szerint jelenleg a rögtönbíráskodás hatálya kiterjed. Ezeket a büncselekményeket a csendőrnek ismernie kell, mert ezek esetében a nyomozást gyorsítottan kell végezni és a feljelentést is soronkívül kell a kir. ügyészséghez felterjeszteni. (A rögtönbíráskodással kapcsolatos tudnivalókat és a csendőr tennivalóit részletesen megtaláljuk a Pinczés-féle Btk. II. kötetének 1392. oldalán.)

Célszerű a Pinczés-féle Btk. I. kötetében (1940. évi kiadás) az alább felsorolt büncselekményeket tárgyaló törvénytársakhoz irónnal beírni „Rögtönbíráskodás! L. CS. L. 19/1940. sz. 41. lex.“, hogy ha ezek valamelyike előfordul, a bejegyzés a csendőrt figyelmeztesse a különleges tennivalókra. (Zárójelben közöljük a Btk. oldalszámait, amelyeken a felsorolt szakaszok megtalálhatók):

1. *Fel ség sértés.* Btk. 126. és 127. §. (274. oldal);
2. *Szövetkezés, előkészület és felhívás fel ség sértésre.* Btk. 130. és 134. §. (277. oldal);
3. *Hátlenség büntette.* 1930:III. t.-c. 58., 59. §. (289. oldal), 60. §. (290. oldal), 64. §. (292. oldal) és 68. §. (293. oldal);
4. *Lázadás.* Btk. 152. §. 1. és 3. pont (306. oldal);
5. *Szövetkezés és felhívás lázadásra.* Btk. 156. és 158. §. (307. oldal);
6. *Az állam és társadalom törvényes rendjének erőszakos felforgatására irányuló mozgalom.* 1921:III. t.-c. 1. §-ának csak az 1. bekezdése! (323. oldal) és a 2. §-nak valamennyi esete (324. oldal);
7. *Erőszak hatóság, hatósági tag és az országgyűlés tagjai ellen, ha felfegyverkezve követték el.* 1914:XL. t.-c. 3. §. (337. oldal);
8. *Erőszak a hatóság közege ellen, ha felfegyverkezve követték el.* 1914:XL. t.-c. 6. §. (338. oldal).
(Itt felhívjuk a figyelmet arra, hogy az 1940:XXVIII. t.-c. 3. §-a szerint a hatóság tagját, illetőleg közegét megillető büntetőjogi védelem ma már valamennyi közhivatalnokra kiterjed!)

9. *Gyilkosság.* Btk. 278. §. (551. oldal) és *szándékos emberölés.* Btk. 279. §. (552. oldal), valamint ezek kísérlete, de mindkettő csak akkor, ha lőfegyverrel, robbantószerrel, robbanóanyaggal (bomba, kézigránát, pokolgép, stb.) követték el. Egyébként nem esik rögtönbíráskodás alá.

10. *Szövetkezés gyilkosságra.* Btk. 288. §. (554. oldal), de ez is csak akkor esik rögtönbíráskodás alá, ha a szövetkezés a fenti eszközök valamelyikének használatával elkövetendő gyilkosságra irányult.

11. *A honvédelem érdekeit veszélyeztető rongálás büntette és ennek kísérlete.* 1939:II. t.-c. 204. §. (976. oldal).

Divatárukat, szövetet, vásznat, női és gyermekkabátokat, sznyeget és függönyt

DEÁK TESTVÉREK cégnél

Székesfehérvár. Károly király-tér 2. vásároljunk.

Szabott árak. Kedvező fizetési feltételek. Alapítási év 1843.

HALOTTAINK

vitéz Dávid András alhadnagy augusztus hó 27-én Sárospatakon gyomorrákban meghalt. A testületnél 1910. óta szolgált, utoljára a kassai kerületnél. Kitüntetései: 1. o. vit. é., M. e. é. é., 2. o. e. vit. é., K. e. é. k., br. vit. ér., K. v. é. k., Károly csapatkereszt, Seb. é., M. háb. eml. é. Osztr. háb. eml. érem.

Ujhegyi (Uhrin) Vilmos csendőr augusztus 15-én a tiszadobi őrsön öngyilkosság következtében meghalt. A testületnél 1939 február 1. óta szolgált, legutóbb a kassai kerületnél.

Nyugállományú bajtársaink közül meghaltak:

Legöregebb bajtársaink egyike volt Mácsek István ny. tiszthelyettes, aki még látta a testület életének indulását, sok-sok küzdelmét, aki nagynevű, úttörő elődeink sorába tartozott. Született: 1855. Katona volt: 1876—1879. A testülethez jött: 1882. Nagyszebenben szolgált legelőször. 1913-ban ment nyugállományba. Kitüntetései: koronás ezüst érdemkereszt. Dícséretei: 4 nyilvános, 4 kerületi, 3 miniszteri okirat; 2 gyermeke, 3 unokája van. Szeptember 21-én halt meg.

Búcsúzzunk tőle, tisztelgünk utána nézve és úgy érezzük: Isten jutalma volt, hogy megérhette a haza gyarapodását.

Vass Sándor tiszthelyettes (II. ker.), 1913—1939-ig szolgált a testületnél.

Kegelettel őrizzük emléküket!

MAGYAR ÁLTALÁNOS KÖSZÉNBÁNYA Részvénytársulat

BUDAPEST, V., Zoltán-u. 2. Tel.: 129-560. Sörgöncfm: BRIKETT

Szénbányák: Tatabánya, Tokod, Dorog.

Mésztelepek: Felsőgalla, Hejőcsaba, Beremend.

Brikettgyár: Tatabánya.

Karbidgyár: Felsőgalla.

Portlandcementgyárak: Felsőgalla, Beremend, Nyergesujfalu.

Szénlepárolótelep: Felsőgalla.

Bauxitcementgyár: Felsőgalla.

Ferrészilíciumgyár: Felsőgalla

HIREK

GENCSY ARNOLD
ny. alezredes.

1940 szeptember 10-én meghalt Budapesten, 70 éves korában Gencsy Arnold ny. alezredes.

A régi gárdából való volt, akit a századforduló már erdélyi állomáshelyeken ért s ott szolgált egé-

szen a világháború elejéig, amikor tábori csendőri minőségben a harctérre ment.

1870-ben született Gyergyószentmiklóson. 1889-ben vonult be a 23. vadász zászlóaljhoz egyéves önkéntesi szolgálatra. 1892-ben már a kolozsvári csendőrkerület állományában szolgál, 1895-ben ideiglenes szakaszparancsnokként megbízták a brádi szakasz vezetésével. Ugyanebben az évben tiszthelyettessé nevezték ki és áthelyezték oktatótisztnek a kolozsvári kerülethez. 1895 november 1-én hadnaggyá, 1898-ban főhadnaggyá lépett elő. 1901-ben kinevezték tordai szakaszparancsnoknak, 1902-ben áthelyezték hasonló minőségben Dévára, 1903-ban pedig a debreceni csendőrkerülethez helyezték át. 1907-ben II. osztályú

századossá, 1908-ban I. osztályú századossá nevezték ki. 1909-ben szárnyparancsnok Brassóban 1912-ig, amikor ugyanott a pótszárny parancsnokságával bízták meg. 1914-ben áthelyezték az országos csendőriskolához Nagyváradra oktatótiszti minőségben s még ugyanez év végén a harctérre ment tábori csendőri szolgálatra, ahonnan 1916 májusában vonult be. 1915-ben őrnaggyá, 1918-ban alezredessé nevezték ki. 1919-től 1921-ig a budapesti csendőrkerület ideiglenes parancsnoka volt. 1921 augusztus 1-ével nyugállományba ment. Háború alatti kiváló szolgálataiért a hadiékítményes Ferenc József-rend lovagkeresztjével és a 3. osztályú katonai érdemkeresztrel tüntették ki. Élete utolsó napjaiban megadta a Sors elköltözött bajtársunknak a legkedvesebbet: az elvesztett szülőföldet.

Szeptember 12-én temették Budapesten a Farkasréti temető halottasházából a hozzátartozók, bajtársak és tisztelők nagy részvétele mellett. Emlékét kegyelettel őrizzük.

Horváth Antal IV. tiszthelyettes

bánokszentgyörgyi volt őrsparancsnok, kedves bajtársunk, Isten Önnel! Szeptember 20-án, 14 óra 30 perckor Ön balkezét a szíve fölé tette és azt mondta járőrtársának: — Fáj! Jobbkeze hü társának, puskájának a szíját fogta, azt nem engedte el Ön, az volt az Ön — mindene. Fogta a puskaszíjat, aztán balkezevel a járőrtársa kezét kereste, segítségkérően nyúlt feléje, mert a szíve kegyetlen fájással akadozni kezdett s talán két perc múlva sokat portyázott szíve megállott...

Már nem volt ideje szétnézni a melegkúti erdőör házánál, a tereptárgynál, mert elérkezett az ideje... De nem volt már ideje elköszönni asszonyától vagy anyjától és gyermekétől sem. Így halnak meg a hősi halottak. Parancsot kapott, áthelyezték, új őrskörletet kapott kedves Horváth tiszthelyettes, új körletet, az égít, ahol — most már látja — milyen sok ismerőse van... Régi bajtársak várták Önt és tisztelegtek Ön előtt. Régi előljárók, híres bajtársak. Tisztelegtek, mert rendes szolgálatban állott egész életében.

Ez volt az Ön utolsó földi rendes szolgálata s most már örökké ellenőrzőben lesz, ott fent, elmondhatatlanul messze, fent, ellenőrizni fog mindnyájunkat... Tudjuk, hogy nem talál majd soha hibát. Ezt ígérjük Önnek, aki szeptember 20-án, élete utolsó tereptárgyánál portyázott...

Dicséreték. A m. kir. debreceni VI. csendőrkerület parancsnoksága *Forgó János* törzsrőrmestert kerületi nyilvános *dicsérel* elismerésben részesítette, mert 1930. évben a gödöllői, 1940. évben a kenderesi örkülönítménynél a Kormányzó Úr Ö Főméltósága legmagasabb személyének biztonsága érdekében végzett felelősségteljes szolgálatát igen nagy lelkiismeretességgel, hűséggel és éberséggel teljesítette.

Fegyverhasználatok. A hercegszántói őrs állományába tartozó *Szabó István* törzsrőrmester, szeptember hó 9-én 22 órakor, szolgálaton kívül, Hercegszántó községben, az öt megtámadó Vő Ferenc határőrszolgálat ellen kardfegyvert használt. Vő határőrszolgálat sérülése könnyű.

A bugacmonostori őrs állományába tartozó *Tóth Imre* III. lov. csendőr és a szanki őrs állományába tartozó *Pusztai István* gy. csendőr a szegedi csillagbörtönből megszökött Dóczy Szabó József fegyencet a község határban egy kukoricásban el akarta fogni. A fegyenc a felszólításra nem állt meg, hanem futásnak eredt; járőr három lövése eredménytelen volt. Tóth csendőr 2, míg Pusztai csendőr 1 eredménytelen lövést adott le. Dóczy Szabó az éjjeli sötétségben elmenekült.

Csendőrszolgálat megtámadása. Az újfahéti őrs állományába tartozó *Kiss István* II. csendőr jv. és *Czele Miklós* nem tényleges tiszthelyettesből álló járőr, szeptember hó 15-én 19 óra 30 perckor, Újfahéti községben, a község házán, a rendőrszobában Zamkó Ferenc újfahéti lakost közbiztonsági kihágás ügyben gyanúsítottként kérdezte ki. Kikérdezése közben *Szilágyi János* és társai újfahéti lakosok a szomszédos udvarból, kövel a rendőrszoba ablakát bedobták, azután elfutottak. A szobában a kő a falhoz vágódott, attól nem sérült meg senki. Az őrs *Szilágyit* és két társát elfogta és a kir. ügyészségnek átadta.

Gépkocsibaleset. A m. kir. csendőr műszaki alosztály állományába tartozó *Békefi Mihály* csendőr szeptember hó 18-án 15 órakor az F-705 forgalmi rendszámú fogoly szállító gépkocsival a keleti pályaudvar indulási oldalánál a gyalogjáróról az úttestre lelépő dr. Vasvári Artur 76 éves, rákos polotai lakost elütötte. Az orvos véleménye szerint — tekintettel az előrehaladott korra — a sérülés súlyos. A gépkocsi

az elütés pillanatában kb. 4 km. óránkénti sebességgel haladt. A gépkocsi nem sérült meg.

Közúti baleset. A huszti közlekedési őrsre beosztott *Szabó István* III. őrm. és *Zilai Béla* csendőrből álló járőr az F-318. frsz. szolgálati gépkocsival szeptember hó 9-én, 7 óra 15 perckor Taracköz község határában, Szemjanovszki László 11 éves, taracközi lakost, aki az autó elé ugrott, elütötte. A sérülés 8 napon belül gyógyul. A gépkocsit *Zilai Béla* csendőr vezette.

Csendőregyén sérelmére történt lopás. A bácsalmási őrs laktanyájába szeptember hó 7-én, 22 óra körüli időben ismeretlen tettes a nyitott ablakon át behajolt és az ablak melletti díszruhaládáról 1 zöld ágytakarót, *Mátyás István* próbacsendőrnek 1 khaki zubbonyát és pantallóját, személyazonossági igazolványát, fekete bőr pénztárcáját 10 pengővel, 1 Doxa zsebórát, hátlapján „1929. VII. 2.” bevesséssel, *Órdógh Lajos* próbacsendőrnek 1 khaki zubbonyát és pantallóját, személyazonossági igazolványát és fekete bőr pénztárcáját 24 pengővel, ellopott.

AZ IDÉNYSZOLGÁLATI TEENDŐK GYŰJTEMÉNYE új bővített kiadásban az év végén jelenik meg. Utoljára 1936-ban adtuk ki. (Lásd! 1936/8. Csendőrségi Lapok.) A leghasznosabb segédletek egyike. Mai pályázatunk rovatában hirt adunk róla. Ajánljuk, hogy rendelje meg.

Csendőrségi Közlöny 19. szám. Szabályrendeletek. Gabona kiörlésének és a kenyérfeldolgozás szabályozása. Kivételes hatalom újabb meghosszabbítása. Rögtönbíráskodás kiharításának kiterjesztése a Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi területekre. Ágyneműek, szerelvényi és tömegbeli cikkek selejtítésének újbóli szabályozása. Román uralom alól felszabadult területre a katonai igazgatás ideje alatt utazás. Árvíz és belvíz által okozott károk következtében szükséges építkezési munkálatok céljára honvédelmi szolgáltatások igénybevétele. Tűziforgalom egyes kérdéseinek szabályozása. Zsír forgalmának és fogyasztásának szabályozása. Lenolaj előállításának ideiglenes korlátozása. Egyes cikkek gumiból előállításának eltiltása.

„Havi tevék. kim. (új), Évi tevék. kim. (új), Csendőr tizparancsolat jegyzékkönyvecskébe, Napirend (új) keret alá, kaphatók.“

PALLADIS RT.

BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 2.

Magyar Acélárugyár Rt.

BUDAPEST, XIII., VÁCI-ÚT 95. — TELEFON: *292—317. Rugógyár. — Autó- és Motoralkatrészgyár. — Kovács és présmű. Acélesőmű. — Szerszámgyár. — Sav- és hőálló acél.

Csipak József konfeksiós üzeme

Budapest, XIV., Telepes-utca 102. szám. Telefon: 296-340.

„TIGRIS“ fehérneműipar

BUDAPEST, V., Bálvány-u. 18. Telefon: 111-132.

SZÜCS MÁRTA

Honvéd kincstári szállító

BUTORT

csak **ROYALNÁL** végy

Baross-utca 34.

Részletre is! Budapest

Új és újjáépített **ÍRÓGÉPEK** legolcsóbban, kedvező hordozható és irodalmi fizetési feltételekkel íj. Horváth Lászlónál, Budapest, VII., Wesselényi-u. 49. Telefon: 131-632.

Határvadász öltözeti cikkek (jelvények) rendszeresítése. Az 1940. évi 23. Honvédségi Közlönyben (Szabályrendeletek) közzétett 46.785/Eln. 1940. sz. körrendelet szerint a határvadász csapatnem katonállományú egyénei részére a következő öltözeti cikkeket rendszeresítették: 1. *Vadász nagykürt*-öt kb. 4×5 cm. nagyságban. Anyaga sárga, a benne foglalt szám, illetve betűjelzés fehér fém. 2. *Vadász tollforgó*-t acélkék kakastollból tábori sapkára (kb. mint a közlekedési csendőrnek). A tollforgót a vadász nagykürttel együtt (utóbbit a sapkatopán helyére erősítve) a tábori sapkán kell viselni. 3. *Vadász kiskürt*-öt, mely hasonló a vadász nagykürtökhöz, de kisebb kivitelben készül és a fekete tisztai, valamint a tábori barna altiszti társasági sapkán elől alkalmazott koronás sapkagomb helyett viselendő. 4. *Vadászjelvény*-t, mely cserfalevél felett repülő sast ábrázol. A jelvényt füzöld posztó alapon a tiszték arany, az altisztek ezüst fonalból, míg a legénység barna alapon jaquard szövésrel készült kivitelben, a tábori barna zubbony jobb felső zsebe felett 1 cm-nyi magasságban, míg a köpenyen a jobb felsőkaron a zubbonyzseb felső szegélyének magasságában viselik. 5. *A hajtóka színe* a határvadász alakulatoknál (a tüzéség kivételével) az eddigi kettős hajtóka helyett, egységesen: füzöld színű. 6. *A fekete pantalló* viselésére jogosultak a ruházati cikken a jelenlegi piros nadrágszegély helyett füzöld nadrágszegélyt viselnek. A vadász nagykürt, a vadász kiskürt és a vadász tollforgó csak békében viselendő. A vadászjelvényt háború esetén is, de rendfokozatra való tekintet nélkül a legénység részére rendszeresített kivitelben kell viselni. Az ismertett összes öltözeti cikkek és jelvények kötelező viselésének időpontját a „Honvédségi Közlöny”-ben fogják elrendelni. Addig e cikkek nem viselhetők.

Nevek helyes és szabályszerű írása és használata. Az 1940. évi 23. sz. „Honvédségi Közlöny”-ben (Szabályrendeletek) közzétett 37.100/eln. 8—1940. sz. körrendelet összegezi a nevek szabályszerű írására vonatkozó szabályokat és a következőket rendeli: 1. A családi és utóneveket az esetleges nemesi előnévvel, nemesi vagy főnemesi címmel, „vitéz” címmel, stb.

nél szembevetőbb betűkkel kell írni. 2. A kettős vagy többes családi nevek közé kötőjelet kell tenni. 3. A magyar nemesi és főnemesi ranggal kapcsolatos címeket (nemes, báró, gróf, örgróf, herceg), ideértve a székely eredetű nemesi és főnemesi ranggal kapcsolatos címeket (nemes, löfő, primor) is, továbbá a nemesi előnevet csak kellő igazolás és a „Honvédségi Közlöny”-ben történt kihirdetés alapján lehet bejegyezni és használni. Nem jegyezhető azonban be a nemzeti vagy törzseszaládi származásra való utalás („de genere.....”, „ex familia.....”). A nemességet és a főnemességet, valamint a nemesi előneveket csak a belügyminiszter által kifejezetten erre vonatkozóan kiállított bizonyítvánnyal lehet igazolni. E rendelkezéseket a külföldi nemesi cím (ideértve a lovag címet is), vagy főnemesi cím, valamint nemesi előnév bejegyzése tekintetében is alkalmazni kell. 4. A nemesi és főnemesi ranggal kapcsolatos címet, úgyszintén a nemesi előnevet a családi név elé kis kezdőbetűvel, mondat elején nagy kezdőbetűvel kell írni. 5. A „nemes” címet azoknál is fel kell tüntetni, akiknek nemesi előnevük van. Pl.: „nemes szalánczi Szalánczy László őrnagy”. 6. A „vitéz” címet kis kezdőbetűvel, mondat elején nagy kezdőbetűvel kell írni. 7. A tudori képesítést „dr.” mondat elején „Dr.” rövidítéssel kell fel tüntetni. 8. A „cs. és kir. kamarás” címet, valamint a tudori képesítést nem szerzett, de főiskolai oklevéllel rendelkező személyeknél az „okleveles gépészmérnök”, „okleveles gyógyszerész”, „okleveles közgazda”, stb. képesítést, valamint azoknál, akik főiskolai oklevéllel nem rendelkeznek, de a mérnöki kamara tagjai közé felvették, a „mérnök”, „építésmérnök”, „gépészmérnök”, stb. megjelölést, az ehhez való jogosultság igazolása után — amennyiben a honvédelmi miniszter az ehhez való jogosultságot elismerte — közvetlenül a rendfokozat után kell írni. 9. Utónevek (keresztnevek) írása. Az utónevek írására vonatkozólag a belügyminiszter úr által kiadott Anyakönyvi Utasítás mellékletét képező „Utónevek jegyzéke” az irányadó. Az Anyakönyvi Utasítás szerint az utóneveket, amennyiben azok az említett jegyzékben előfordulnak, az ott vastag betűkkel szedett magyaros alakjukban, amennyiben

MEGBIZHATÓ! KÉNYELMES! ELŐNYÖS

„TAKARÉKOSSÁG”
R.-T DEBRECEN

BEVÁSÁRLÁSI RENDSZERE

124 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget.
1 helyen jelent fizetési kötelezettséget, a
havonta megújuló továbbvásárlási jogával!

FELVILÁGOSÍTÁST, VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYOKAT KÉSZÍTÉssel NYUJT A KÖZPONTI IRODA DEBRECEN, DEÁK FERENC-U. 6.

EMERGÉ

a t ö k é l e t e s g u m i á r u k v é d j e g y e l

Magyar Ruggyantaárugyár R.-T.

Küszel 50 éves gyártási tapasztalat

Gallicza Gyula

írógép üzeme

Budapest, V., Zrínyi-utca 16. Tel.: 127-637

Az összes rendszerű írógépek kedvező fizetési feltételek mellett is.

A Felvidék legnagyobb és legolcsóbb cipő és harisnya beszerzési forrása

CIKTA
KASSA, Fő-utca 33.

Lábápolási osztály, harisnya javítás, cipő javítás

A világhírű **NIFE** akkumulátorokat és szárazelemeket gyártja:

NIFE akkumulátor és villamossági rt.

Budapest, IX. ker., Vaskapu-utca 20. szám.

SZILÁGYI ELEK
KÉSÁRUÜZEM

BUDAPEST, VIII., BÓKAY JÁNOS-UTCA 41. SZ. • TELEFON: 134—893.

Postatakarékpénztári
csekk számla: 54.402.

Írógépek legkedvezőbb fizetési feltételekkel kaphatók

HÖNSCH JÁNOS hadirokkant-műszerésznel
szakszerű javítóműhely, vétel, eladás, cseré.
Bpest, VI., Gr. Zichy Jenő-u. 34. Tel.: 12-40-06.

Kauderer Károly

akkumulátor gyártó üzeme,

Bpest, VII. Nagyatádi Szabó-u. 24. T.: 421-577

Fióküzeme: IX., Erkel-utca 14. Tel.: 186-408

Gyárt, javít és tölt bármilyen típusú autó indító akkumulátort!

nem fordulnak elő, az anyakönyvbe bejegyzett eredeti alakjukban kell írni. Az „Utónevek jegyzéke” minden állami anyakönyvvezető hivatalos helyiségében megtekinthető. A felekezeti anyakönyvekben előforduló utónevek írásmódja tekintetében szintén az előbb említett „Utónevek jegyzéke” a mértékadó. Amennyiben a felekezeti anyakönyvekben olyan utónév fordul elő, amely ebben a jegyzékben nem található, ezt az utónevet az eredeti anyakönyvi bejegyzéssel egyezően kell írni. Abban az esetben, ha valakinek több utóneve van, ezek közé kötőjelet kell tenni és az anyakönyvi lapba valamennyit be kell vezetni; az állandóan használt utónevet azonban alá kell húzni. Minden más okmányban (így a minősítési táblázatban is), valamint az írásbeli érintkezésben is csak egy utónevet — több utónévű személynél az anyakönyvi lapon aláhúzottat — szabad használni. Akinek több utóneve van, az ezek közül bármelyiket használhatja, azonban az általa már korábban is használt és ennek alapján anyakönyvi lapjában aláhúzott utónevet később másikkal már nem cserélheti fel. Amennyiben valakinek utóneve a születési anyakönyvbe nem magyaros alakban van feljegyezve, az utónév magyaros alakja után zárójelben annak idegen alakját is fel kell tüntetni. Pl. „Győző (Viktor)”. 10. Az azonos családi és utónévű személyek megkülönböztetésére az utónevet (keresztnevet) követően római számú megjelölést kell alkalmazni. A legénységi állományú személyeknek ezt a megjelölő számát az állománytest parancsnoka, a tisztekét (hasonlóállásúakét) pedig a honvédelmi miniszter állapítja meg. A római számmal való megjelöléstől csak abban az esetben kell eltekinteni, ha az azonos családi és utónévű személyeket valamely nemesi cím vagy előnév, illetőleg valamely más cím vagy egyéb, a képesítés megjelölésére szolgáló jelző egymástól egyébként is megkülönbözteti. Az „Azonos nevű egyének megkülönböztetése” tárgyában az 1929. évi 29. számú „Honvédségi Közlöny”-ben közzétett 77.383/10—1929. számú körrendeletben foglaltak az anyakönyvi lapok vezetésével továbbra is érvényben maradnak. 11. A névvel kapcsolatos adatokat a következő sorrendben kell feltüntetni: 1. tudori cím („dr.”), 2. „vitéz” cím, 3. nemesi vagy főnemesi ranggal kapcsolatos cím (nemes, báró, gróf, őrgróf, herceg; nemes, lófő, primor, Joyag), 4. nemesi előnév, 5. családi név, 6. utónév, 7. „m. kir. titkos tanácsos” cím, 8. rendfokozat, 9. „cs. és kir. kamarás” cím, 10. egyéb főiskolai képesítés megjelölése. Pl.: „Dr. vitéz báró

barátosi és pákei Veress-Tárnoky Károly m. kir. titkos tanácsos, cs. és kir. kamarás, okl. gépészmérnök”; vagy „lófő kézdívasárhelyi Istvánffy László m. kir. százados, cs. és kir. kamarás, mérnök”; vagy: primor nagybacsoni Gaál Elemér m. kir. alezredes, cs. és kir. kamarás, gépészmérnök”.

„Hajrá honvéd — Erdélyért!” címmel érdekes és hasznos katonanóta-gyűjtemény jelent meg a Vitézi Rend Zrínyi Csoportja szerkesztésében és kiadásában. A közel 100 erdélyi vonatkozású dalt tartalmazó és elsősorban Erdélybe bevonuló honvédeink számára készült új gyűjtemény teljes egészében a magyar katonaszerzést szolgálja. Izzó hazaszeretet és lelkesedés fűti, egészséges magyar harcos szellem tölti el minden versét és kottában is jól válogatott, nagyrészt menedallamokat közöl. A hivatalos gyűjtésen, a „Daloljatok honvédek!” c. előbbi — szintén a Vitézi Rend Zrínyi Csoportja kiadásában megjelent katonadal-gyűjteményén kívül — főleg a 23. gyalogdandár gyűjtése szolgált forrással. Örökbeeső erdélyi és más származású népdalokon és hagyományos katonadalainkon kívül mai szerzők dalait és időszerű szövegváltozatait is megtaláljuk benne. Nemesak a nótázó honvédek, hanem minden igazi magyar embernek jó barátja, kedves emléke ez az ügyes gyűjtemény, amely egyformán mutatja Erdély régi népzenejének néhány gyöngyszemét, a sodró erejű katonanótákat és dalköltőinknek Erdélyért felhangzott új, lelkes szavát. A kottákkal s művészi rajzokkal ellátott, izléses és tartalmas füzet ára *mindössze 30 fillér*. Kapható a Magyar Katonaujság kiadóhivatalánál, vagy postai elküldésre megrendelhető példányonként 40 fillérnek a Vitézi Rend Zrínyi Csoportja 43.926. sz. postatakarékpénztári csekk-számlájára (bianco csekkklapon) történő előzetes befizetése után. Budapest, VIII., Reviczky-utca 4/b. Telefon: 142—146.

A Buvár szeptemberi száma a föld- és néprajz, a természettudományok és a technika időszerű kérdéseit és eseményeit tudományos értékű, érdekesítő cikkekben, művészi fényképekkel, szemléltető ábrákkal és térképvázlatokkal ismerteti. Észak-Erdélyről és a Székelyföldről *Gáspár Gyula*, Kárpátalja vízierőinek hasznosításáról *Hajdu Elemér*, Gibraltárról *Bán Márton* ír. *Nemes Suhay Imre* a világtörténelem expedíciós hadseregeiről értekezik, a fényképezés technikai vonatkozásaival foglalkozik *Rotaridész Mihály* cikke, *Gronovszky Iván* pedig az óra fejlődéstörténetét mondja el. *Gaál István* a sárkányok korába, a földtörténeti középkorba

NAGY KÁROLY és VASVÁRY MIKLÓS **uj és használt IRÓGÉPEK**
Nádor-utca 30.
Távbeszélő: 126—243.

Continental írógépek képvisellete

JUHÁSZ IMRE

SZÉKESFEHÉRVÁR, Rákóczi-u. 2.

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

Kerékpárt, írógépet, rádiót, csillárt
A L K A T R É S Z T

NAGY LAJOS-NÁL

SZÉKESFEHÉRVÁR, KOSSUTH-U. 8.
Megbízható keresztény cég.
A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

Csendőrijárőr

éjjeli portyázásain csak

Pertrix

elemmel világítson

Minden szaküzletben kapható!

OSZTÁLYSORSJEGYET

Törökknél

vásároljunk

Az új sorsjáték nyereményhuzásai

október 19-én
kezdődnek.

Egész sorsjegy P 28.-, Fél sorsjegy P 14.-
Negyed sorsj. P 7.-, Nyolcad sorsj. P 3.50

TÖRÖK A. és TÁRSA
BANKHÁZ R.T.

Budapest, IV., Szervita-tér 3.

vezeti az olvasót. A tudomány műhelyéből címmel változatos szemlét ad a dr. *Cavallier József* szerkesztésében és a Franklin-Társulat kiadásában megjelenő kitérő folyóirat.

Lapunk mai számához csatoltuk az Eggenberger-féle könyvkereskedés, Rényi Károly (Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 2.) cég „Katonai térképek áttekintő-lapja” és áráról a tájékoztatót, melyben a már felszabadult területek is fel vannak véve.

Ki tud róla? *Tankó Jánost*, aki 1922. évben Nyiregyházán mint csendőrmester teljesített szolgálatot, keresi Mészáros Lázárné, Marosvásárhely, postahivatal. Aki tud valamit Tankó-ról, közölje fenti címen.

Melléklet. Lapunk mai számához csatoltuk a *Török A. és Társa bankház* (IV., Szervita-tér 3) mellékletét.

SZEMÉLYI HÍREK.

Előlépett: szv. alhadnaggyá a miskolci VII. kerületben: *Széni János* szv. tisztihelyettes.

Alesoportvezetői kinevezés: a szegedi V. kerületben: *Szijaártó János* tisztihelyettest helyszínelő alesoportvezetővé kinevezték.

Új őrsparancsnokok. A székesfehérvári II. kerületben: *Novák-Kovács Imre* és *Palotai János* tisztihelyettes.

Véglegesítették: a szegedi V. kerületben: *Libra Mihály*, *Makk János*; a debreceni VI. kerületben: *Koncz Béla*, *Fülöp Sándor*, *Tóth István*, *Szabó Ferenc*, *Mester József*, *Nagy János*, *Battancs Vince*, *Szücs Vince*, *Polák József*; a miskolci VII. kerületben: *Károlyi Gyula*; a kassai VIII. kerületben: *Kiss Ferenc II.*, *Bokor István*, *Csapó József*, *Sütő János II.*, *Eszényi Bertalan*, *Petrik József*, *Huszár Miklós*, *Petneházi Sándor*, *Szalai Gyula*, *Várhelyi (Vizserálek) Lajos*, *Kósa János*, *Papp Géza* és *Benke Mihály* csendőröket, a próbaszolgálati idő letelte után.

Házasságot kötöttek: *Hajdu Endre* őrnagy *Kelemen Mária* úrhölgygel Pestszenterzsebten; a budapesti I. kerületben: *Kerekes Aladár* tisztihelyettes *Szokoli Mária*val Monoron, *Harcos Jenő* őrmester *Saághy Vilmával* Miskolcon, *Peéri Fe-*

renc tisztihelyettes *Csiszár Ilonával* Acsuton, *Darányi János* tisztihelyettes *Erdélyi Irénnel* Budapesten, *Józsa János I.* törzsőrmester *Szekendi Vilmával* Szönyön, *Szili János I.* törzsőrmester *Hibácskó Erzsébettel* Érden, *Kovács Jenő II.* őrmester *Bajcsi Veronával* Mőzsön, *Laki Ferenc* törzsőrmester *Sas Margit* Juliánával *Császaron*, *Pintér Miklós* törzsőrmester *Komlósy Etellel* Kocsón; a szombathelyi III. kerületben: *Vida Albert* őrmester *Kiss Mária*val *Inkén*, *Páncél János* őrmester *Horváth Ilonával* Körmenden, *Németh János II.* őrmester *Kiss Idával* Ostffyasszonyfán; a pécsi IV. kerületben: *Zabb István* törzsőrmester *Luka Erzsébettel* Szannán, *Fülöp Ernő* őrmester *Kalmár Ilonával* Mozsogn, *Bősze István* csendőr *Dankházi Arankával* Köröshegyen; *Timár Lajos* törzsőrmester *Bogár Ilonával* Ócsényben; a miskolci VII. kerületben: *Szegedi Imre* törzsőrmester *Szeszák Irénnel* Ózdon, *Szajlai Miklós* törzsőrmester *Balog P. Jolán*nal *Sajónémetin*, *Halász István I.* tisztihelyettes *Varjasi Ilonával* Nyírmadán; a kassai VIII. kerületben: *Csepregi József* törzsőrmester *Vavrek Mária*val *Miskoleon*, *Fürjesi Lajos* őrmester *Papp Gizellával* *Komlósdon*, *Kiss József* törzsőrmester *Wandraschek Mária*val *Lébényen*, *László Ignác* őrmester *Bader Mária*val *Kópházán*.

Született: *Homoki László* főhadnagy feleségének *László-István-Attila* fia; a budapesti I. kerületben: *Ty. Szabó Miklós* tisztihelyettes feleségének *Judit* leánya, *Marton János* tisztihelyettes feleségének *Zoltán-Károly* fia, *Ilonka Sándor* őrmester feleségének *Sándor* fia, *vitőz Filep (Vincze) Rezső* tisztihelyettes feleségének *László* fia, *Dudás Antal* őrmester feleségének *Ferenc-József-István* fia, *Miklós Mihály* törzsőrmester feleségének *Éva-Ottilia* leánya, *Bagi József* tisztihelyettes feleségének *Mária* leánya; a székesfehérvári II. kerületben: *Varju István* törzsőrmester feleségének *István-Péter* fia, *Kocsis István* törzsőrmester feleségének *Ilona-Zsófia* leánya, *Szabó Géza* törzsőrmester feleségének *Géza-József* fia, *Abai István* törzsőrmester feleségének *Zoltán* fia, *Bodor Mihály* tisztihelyettes feleségének *Mihály* fia, *Szakács Sándor* törzsőrmester feleségének *Sándor-András* fia, *Gergely István* őrmester feleségének *Frigyas-István* fia, *Tóth Lajos I.* tisztihelyettes feleségének *Endre-Mihály-Tibor* fia; a szombathelyi III. kerületben: *Balácsi János* törzsőrmester feleségének *Mária-Magdolna* leánya, *Polgár József* törzsőrmester feleségének *István-András* fia; a pécsi IV. kerületben: *Veres János* törzsőrmester feleségének *András-János* fia, *Illés István* tisztihelyettes feleségének *Eleonóra-Anna-Ida* leánya, *Gulyás János* tisztihelyettes feleségének *György* fia, *Simon József III.* őrmester feleségének *László* fia; a szegedi V. kerületben:

Előléptetéséhez gratulálunk!

További gyors előrehaladást és eredményes munkát kívánunk Önnek, amelyben megbízható, hűséges munkatársa lesz Önnek *Continental* írógépünk, melyet mérsékeltén szabott, kedvezményes árban, kényelmes részletfizetésre is megvásárolhat.

GOÛ és KOVALSZKY

Budapest, V., Nádor-utca 11.

Óra, Ékszer-

ÁRU NAGY RAKTÁR

BALINT ISTVÁN

PÉCS. (SZINHÁZZAL SZEMBEN)

szakszerű javítóüzem. csendőröknek áRENGEDMÉNY!

ÍRÓGÉPEK
PAPÍRÁRUK.
ÍRÓSZEREK.

KIRÁLYFALVY-től

a legkedvezőbb részletre

MISKOLC,

Horthy Miklós-tér 18.

Tüzelőanyagot

elsőrendű minőségben, méltányos áron, kedvező fizetési feltételek mellett pontosan szállít

Bierbauer Ádám

Szombathely, Magyar-u. 1. Tel.: 76.

FEINER GYULA

Márkus órák arany, ezüst ajándéktárgyak megbízható kivitelben. Kedvező fizetési feltételek, szakszerű javítások. • Keresztény magva: fizlet

ÓRASÉKSZERESZ
SZOMBATHELY
GRÓF SZÉCHENYI-UTCA 6

Kérékpár és azok alkatrészei. Fegyver, lőszer és sportáru szükségletünket vásároljuk **BIZALOMMAL** a 80 éve fennálló

SZLABODA ISTVÁN cégnél
MISKOLC, Széchenyi-u. 64. Tel.: 28-28.

Megbízható, szakszerű kiszolgálás

BUTOR-t,
KOVÁCS-tól

szőnyeg a csendőrség tagjai kedvező fizetési feltételekkel, megbízható minőségben

vásárolhatnak **KAPOSVÁR, Fő-u. 20.**

Csizmadia István tiszthelyettes feleségének Ilona leánya; a debreceni VI. kerületben; Berki Kálmán törzsőrmester feleségének Ilona-Livia leánya; a miskolci VII. kerületben; Szabó János őrmester feleségének Julianna-Ilona leánya, Tölgyes Ferenc tiszthelyettes feleségének Magdolna-Mária leánya; a kassai VIII. kerületben; Hegyi László törzsőrmester feleségének László-József fia, Juhász Zsigmond tiszthelyettes feleségének Árpád fia, Erdélyi István őrmester feleségének István-Gergely fia.

Halálozás: Dudás Antal őrmester Attila-Antal fia Székesfehérváron, Bagi József tiszthelyettes Mária leánya Békásmegyeren.

Szerkesztői üzenetek.

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. — A közlemények fogalmazási átcsiszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlés és a kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak.

VARGA FERENC

csizmaspecialista és uri cipész

Készít: Díszmagyar, vadász és angol lovaglócsizmát.

Országos ruházati intézet és Ludovika szállítója!

BUDAPEST, IV., IRÁNYI-UTCA 1.

TELEFON: 184-205.

ZALKA LAJOS

EGYENRUHÁZAT SZÉKESFEHÉRVÁR, Színház épület.

FELSZERELÉSI CIKKEK — TELEFONSZÁM: 8-12. —

URI SZABÓSÁG A magyar királyi csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

Mi **BÚTORT** a legegyszerűbbtől a legköltségesebb kivitelig

FEKETE VILMOS bútorszerelő és bútorszármokmester

Székesfehérvár, Színház épület

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek

Méltányos árak! Kiváló munka!

TÖRVÉNYEK ÉS RENDELETEK gyűjteménye

Népszerű, hozzáférhető törvénygyűjtemény a csendőrség részére! Ára 8.80 pengő.

Megrendelhető kizárólag a

MARTINEUM

KÖNYVKERESKEDESBEN

SZOMBATHELYEN

HÁLÓK, EBÉDLŐK, KOMBINÁLT
SZOBÁK, KONYHÁK, ELŐSZOBÁK.
FIZETÉSI KEDVEZMÉNYRE!

KERESZTYÉN ÜZLET.

Vidékre ajánlatot küldök!

BAKONYI S.-NÉ

VERPELÉTI-ÚT 5. SZ.

68-os VILLAMOS VÉGÁLLOMÁS

A kéziratot kérjük a papírlapnak csak egyik oldalra és felhasábosan lehetőleg írógéppel írni. Olvashatatlan vagy névtelen kézirattal nem foglalkozunk. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ és csak akkor küldünk vissza kéziratot, ha a szerző megcímezett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel ahhoz. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének nyilatkozatát arról, hogy a felvételek közléséhez — a szokásos tiszteletdíj ellenében — hozzájárul.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnymatni.

Közlemények különnyomatait a nyomda a velünk kötött szerződésben megjelölt árszabás szerint köteles elkészíteni.

Minden hozzánk intézett levélre a szerkesztői üzenetekben válaszolunk, jellege alatt. Jellegül legcélszerűbb kisebb helység nevét, vagy útjegyző számot választani. Aki jellegét nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölés alatt válaszolunk.

Magánlevelet nem trunk, akkor sem, ha a beküldő válaszbélyegyet mellékel.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőr Lexikon” rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk és azok tartalma, vagy beküldőinek kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőrtisztek, valamint a honvédség, rendőrség, bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére pedig évi 12 pengő, nyugállományú csendőrlégénység részére pedig évi 8 pengő. Legkisebb előfizetési idő: félév. A nyugállományú csendőrlégénység az előfizetési díjat negyedévi 2 pengős részletekben is fizetheti.

PAOR IMRE

autógumi körvulkanizáló üzem

Budapest, II., Fő-utca 45-47. sz.

TÁVBESZÉLŐ: 152-151. SZÁM.

f. Schreil Bp. 1930.

DEICHSEL

győzelmek

BUDAPEST

Váci-út 98. T. *29-89-96.

Külföldi testvérvállalatok: Hindenburg 0/5 Witkowitz (Németország.)

A pénzküldeményeket kérjük a „Csendőrségi Lapok” 25.342. számú postatakarékpénztári csekkszámlájára befizetni. Címváltozását mindenki maga köteles velünk közölni, kérjük, hogy ezt a borítólapon 3-ik és 4-ik oldalán nyomtatott levelezőlapon tegyék.

Nyitra. A mellőzés oka — amint azt Önnel közölték is — az, hogy a minősítvénye nem felel meg a követelményeknek. Legyen minden erejével azon, hogy a minősítvénye javuljon, másképpen nem léphet elő, hiába is kérné, de hát mint katoná, ilyen nem is kérhet.

Szabadka mikor jön? A gyakorlati pótdíjat bizonyára azért nem kapja, mert az őrsállomásra való költözéssel most már lakóhelyén teljesít szolgálatot, már pedig a gyakorlati pótdíjat csak abban az esetben van igénye, ha lakóhelye nem esik össze a szolgálatteljesítés állomáshelyével. Kül-szolgálati után azonban vezénylési pótdíjban részesül. Azt nem tudjuk megmondani, hogy meddig kell még szolgálnia. Visszavétele iránti kérvényét szolgálati úton a H. M. úrhoz beadhatja s ha a feltételeknek megfelel, sikerrel járhat. Megértjük nehéz helyzetét, de csak azt mondhatjuk, hogy legyen türelemmel, lesz jobban is. Igen helyesen írja, hogy rendkívüli időket élünk, melyben mindenkinek áldozatot kell hoznia a nagy magyar jövő érdekében, s ez a mai szolgálat nem áldozat. Szó sincs róla. Nézzen szét a világban: a népek élet-halálküzdelme folyik, az egyén mindenről lemond, mindent odaad, ha nemzete győzelmét akarja. S ki nem akarná azt!

Nyugdíj. 1. Nincs. 2. Érempótdíj az özvegynek nem jár. 3. A nyugdíjat a törvény rendelkezései szerint állapították meg. A férj rövid szolgálata után az özvegy nyugdíj nem is lehet akkora, hogy a megélhetést teljes egészében biztosítsa. A cél nem is ez, mert az aránylag fiatalon özvegy-ségre jutó asszony még dolgozhat, elhelyezkedhetik, új életet kezdhet.

Nemtényleges. A szolgálatra behívott nem ténylegesek írásbeli feladatokat nem dolgoznak ki s ezért író-, számoló- és rajzfűzetet sem kell beszerezniök. Nem szükséges íromány-táskára, nyomtatványokra s a többi apró használati tárgyakra sem költenők.

P. J. ny. thts. Kérje szolgálati úton a kerületi parancsnokságtól.

Levente. Forduljon a csepregi járási katonai parancsnoksághoz. Jogosultságát csak ott tudják megállapítani. A járőrvezetői beosztásra nézve a parancsnokságok intézkednek, időpontját nem tudjuk.

I. J. nt. törm. Büdszentmihály. Az örökbe fogadott árva után folyósítható családi pótlékra nézve olvassa el lapunk

1939. évfolyamának 174. oldalán „Pátyi őr” és a 726. oldalán „K. I. Debrecen”, valamint a folyó évi 11. számunk 386. oldalán „Nagy gond” jelíges üzeneteinket.

Nagyvárad. A két alakulat helyét kérdezze meg a Jászberényi és Balassagyarmati honv. állomásparancsnokságtól. A csóti leszerelőtábor irattárát Budapesten őrzik a H. M. hadigondozóosztályánál (Hadik-laktanya). Onnan kérje leszerelési igazolványát, Olaszországból természetesen nem kérhet semmit.

Adózás. A nyugdíjasok által fizetendő egyházi adó tekintetében útbagazítást talál 1938. évfolyamunk 105. oldalán „K. I. Gyula”, 1939. évfolyamunk 30. oldalán „Csak az igazság útján”, 616. oldalán „Nyug. alhdgy.” és folyó évi 1. számunk 28. oldalán „Tata” jelíges üzeneteinkben.

Kelet visszatér. 1. Ha a tengeriföld megmunkáltatási költségeiben egyformán vettek részt s a bajtársak az Ön távozása után újabb költséggel vagy személyes közreműködéssel nem járultak hozzá az eredményhez, akkor mindnyájukat egyforma rész illeti. 2. Úgy látjuk soraiból, hogy a földet a közzgazdálkodás műveltette és vetette be. Ebben az esetben a termés is a közzgazdálkodást, illetve a jogutód tagokat illette meg, ha csak a tulajdonossal más megállapodást nem kötöttek. A bérletekre nézve egyébként a Szut. 72. pontja irányadó.

Eszék, 1897. 1. Kérje a külügyminiszter úrtól a szolgálati időre vonatkozó igazolvány beszerzését, esetleg így sikerül. 2. Jelentse be az alispáni hivatalnak és kérje a bejegyzés elrendelését. 3. A jelzett összegű hadikölesönkötvény után évi 10 pengő segélyt kaphat az illető, ha teljesen szegény. Az egyszerűen megszerkesztett folyamodványt a Belügyminisztérium hadikölesön-irodájához (Budapest, Országház-utca 30.) kell benyújtani. Mellékelni nem kell semmit, a további megállapításokat az iroda végzi.

4287. 1. A csendőrség öltözködését és felszerelését a Szut. 28. §-a. illetve az öltözeti táblázat szabályozza. Előfordulhat, hogy egységes kivonulásoknál nagyobb állomásokon a honvéd állomásparancsnokság intézkedik az öltözködés tekintetében is (Szut. 9. pont és Szolg. Szab. I. R. 360. p. e) alpont), de a Szut. 28. §. és az öltözeti táblázatnak a honvédségi öltözeti szabályoktól eltérő sajátos csendőri intézkedéseit ilyenkor is szem előtt kell tartani. Ebből a sajtószókból következik, hogy Szent István napján a csendőrt az előírt díszben megy templomba. 2. A pisztollyal el nem látott legénység csak az első fokú rendőrhatalomnak az osztályparancsnokság útján megszerzett engedélyvel tarthat és viselhet pisztolyt (Szut. 124. p.), de csakis szolgálaton kívül, önvédelmi célra, ha ezt a közbiztonsági viszonyok indokoltá teszik. Ezt a pisztolyt csakis zsebben (pl. hátsó nadrágzsebben) viselhetik, derék-szíjra csatolva nem.

Gyárak: Schlaggenwald és Chodau.

PORCELLÁN, ÜVEG,
DÍSZMŰÁRU, KERÁMIÁK,
TŰZÁLLÓ EDÉNYEK

LEGOLCSÓBB BESZERZÉSI FORRÁSA

Haas és Crjzek kft.

BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZAR-ÚT 23. • TELEFON: 111-851.

KLETT EDVIN

VÉSNÖKI INTÉZETE ÉS DOMBORNIVOMDÁJA

Budapest, VII., Klauzál-u. 4. Őskeresztény cég!

Telefon: 139-128.

Postatakp. csekkszám: 54.212.

NAGY SÁNDOR LÁTSZERÉSZ MESTER

optikai és foto szaküzlete,

Bpest, Üllői-út 40. (Mária Terézia laktanyával szemben) Tel.: 144-692.

Szemüvegek orvosi receptre. Fényképezőgépek és cikkek nagy választékban.

JAVÍTÁSOK MŰHELYBEN PONTOSAN KÉSZÜLNEK.

Katonai kitüntetések

szalagok, miniatűrök:
kistétényi WALTHER E.

Budapest, IV., Petőfi Sándor-utca 6. félemelet 5.

A „TURUL” stencil, festék, szénpapír, indigó egyedárusítója, kellék kereskedés

őzv. VARGA SÁNDORNÉ,

Budapest, IV., Semmelweis-utca 25. sz. Telefon: 180-675.

Postatakarékpénztári szám: 24206.

KERESZTÉNY MŰASZTALOSOK BUTORCSARNOKA

Budapest, IX., Öllői-út 19. Telefon: 181-591.

Üzem: Ujpest, Ősz-utca 41. Tel: 295-632.

Cégtalajdosok: Szőke Pál és Lukács József. Hálók. Komb. szobák, Ebédlők, Konyhák, Uri szobák, Ülő butorok. Styl butorok és választékban saját, vagy adott tervek szerint is készülnek saját üzemekben. Fizetési kedvezmény.

FOTO-AMATŐRÖKI Solti Gizella

új fotószaküzletében Károly-körút 3/a.

Márkás gép, márkás film és tökéletes kidolgozás

Irógép eladás. — Optika.

Irány Bukarest. Minthogy lakóhelyén teljesít szolgálatot, havi 70 pengő pótesendőri illetményben és a külszolgálatban elöltöt és befejezett minden 12 óra után 70 fillér vezénylési pótdíjban részesül. Az aratási szabadság alatt naponta eszupán 50 fillér volt illetékes, ha azonban szolgálati helyétől 100 km-nél távolabbi helyen töltötte szabadságát, akkor napi egy pengő.

O. L. alörm. Elsősorban is igazoltatását kell kérnie a székesfehérvári csendőrkerületi paranesnokságtól. Azután terjessze elő ellátás iránti kérelmét a B. M. úrhoz (VI. b. osztály). A kérvényhez csatolja a maga, felesége és gyermekei születési anyakönyvi kivonatát, házassági anyakönyvi kivonatát, helyhatósági bizonyítványt arról, hogy mióta lakott Tejfalun községben. Míg az igazolási eljárást le nem folytatják, ellátást sem állapíthatnak meg.

Deusháza. Adja be a kérelmét a B. M. úrhoz (VI. b. osztály). Csatolja hozzá mindazokat az esetleg birtokában levő okmányokat, melyek csendőrségi szolgálatát igazolják. Ilyenek hiányában is beadhatja a kérelmet.

Zágon. A behívott nemténylegesen legénység élelmezési pénzátalányban egyáltalán nem részesül és tekintet nélkül arra, hogy milyen állomáshelyen teljesít szolgálatot vagy vezénylik, havi 70 pengő pótesendőri illetményt kap. Szabadság alatt gyakorlati pótdíj nem illetékes.

T. Gy. Karácsond. Perényi Alajos gazdasági őrnagy címe: Balatonszemes. Pirinyó-villa.

H. K. Kozár Elemér vk. őrnagy címe: Budapest, Honvédelmi minisztérium. Máskor keltezza a levelét.

Kolozsvár. A cikk abban az újságban jelent meg, amelyre az Önök őrse előfizet. A pécsi leírást köszönjük, miután olyan szolgálatról emlékezik meg, amelyet ma már nem végeznek, nem közöljük. Visszaküldtük.

KÉZIRATOK. FÉNYKÉPEK.

Tanulj hát magyar! Szerettük volna, ha érzésekkel telt írását közölhattük volna, de nem tehattük, mert a legodább munkával sem tudtunk belőle épkezláb valamit kihozni. A vers — azt mondja, amit a világ legszebb költeménye: Hazádnak rendületlenül légy híve óh magyar! Ezt minden jó magyarnak tudnia és követnie kell. Az ön községében és körletében kiváló alkalma van elszórni lelke izzó, hazafias gondolatait, érzéseit s ha csak egyetlen egy gyermek arcát, szemét tűzbeborítja, már megtette a kötelességét. A nép,

amely az Ön körletében él, szegény, szorgalmas, szíves nép, hűséges a magyar hazához, ha más nyelven beszél is. Higgye el, hogy azokkal a szavakkal, amelyekkel hozzánk írt, nem egy embert még közelebb hoz a magyar föld szeretetéhez. Üdvözljük.

A. J. Debrecen. Különösebb tanulság nincs a leírásban, nem közöljük. A lapot küldjük.

Dohánypajta 1932. Volt bajtársról van szó, meglehetősen csúf eset, hagyjuk, ne szellőztessük.

Ormányság. Jó, közöljük. Derék, igazi nemzeti munkát végez s ebben ne legyen kíméletes. Ezzel nem azt mondjuk, hogy egy-egy eset kiderítéséhez erőszakot alkalmazzon, hanem azt: maradjon továbbra is fáradhatatlan és alárendeltjeit is arra nevelje. Üdvözljük, jó munkát továbbra is! Megszorítjuk a kezét!

Minor. A cikk jó, közöljük. Nagyon helyes, hogy a tanulságokat is megadja. A társasági életéről tervezett cikkét várjuk. Szeretnénk, ha előbb néhány sorban tájékoztatna a cikk főbb mondanivalóiról.

Megfejtések.

I.

Az idényszolgálati teendők

gyűjteményét 1936-ban adtuk ki. Azóta sok új rendelet, sok új feladatot rótt reánk. Valóban sok munkát, állandó gondoskodást jelentett a rendeletek együttartása és — bizony — azok végrehajtásának ellenőrzése is. Mi könnyíteni akartunk — s úgy tudjuk, ez sikerült is — őrsebeli bajtársainkon, amikor hónapok szerint elosztottan felsoroltuk a jogszabályokat, amiknek a betartását a járőröknek ellenőrizniük kell. Ezt az 1936-os összeállítást kívántuk a folyó évi június 18-i számunkban közölt versenyfeladat révén kiegészíteni, tökéletesíteni a ezáltal a járőrök munkájának további segítségét elérni. E pályázatunkra — amely igen nagy feladatot kívánt a résztvevőktől — csak kevés, 44 dolgozatot kaptunk. Mindenkinek, aki résztvett e pályázatunkon, őszinte köszönetet mondunk szorgalmáért. A legteljesebb anyagot Fekete Pál százados úr, Árkosi Gyula alhadnagy, Bárány István tiszthelyettes (Debrecen), Dömötör Lajos őrmester (Kapolcs) és Illés Mihály I. törzsrőmester (Hosva) küldték be. Az ő munkájukat használjuk fel az újabb gyűjtemény összeállításánál, amely —

MEGNYILT:

FEJSZERELÉSI
= CIKKEK =

CSENDŐR BOLT

IRÓGÉP
KERÉKPÁR

XII., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 19. (A csendőr laktanya szomszédságában) Távb.: 154-733

Postai megrendelést késedelem nélkül elintézzünk. Kerékpárt és írógépet 12 havi részletfizetésre, minden más cikket vidékre egyelőre utánvét mellett szállítunk. Nyomtatványt ez évben még nem tartunk raktáron.

DOXA

A TÖKÉLETES, MEGBÍZHATÓ SVÁJCI ÓRA.
DOXA órát vegyünk.

ÜGYELJÜNK AZ ÓLOMPLOMBARAI

IRIBON

RUHAZATI RT.

Jó minőségű ruházati cikkek jelenleg is
ELŐNYÖS FIZETÉSI FELTÉTELEKKEL

BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. T. 139-281 és 131-297

biztosan tudjuk — igen nagy segítséget jelent a jövőben is bajtársainknak. Az ő nevében is köszönjük a közreműködést, amelyet részünkről külön jutalmazunk is.

Az idényszolgálati teendők gyűjteménye előreláthatólag év végén jelenik meg. Megkapja minden örs, aki saját példányt óhajt, az közölje velünk. Ára legfeljebb 40 fillér lesz.

II.

Éjféli mult,

mikor a laktanya ablakát megzörgetik s közlik, hogy a szomszéd örsöt a csöcselék megtámadta. A pályázatunk szerint ki kellett dolgozni, hogy az őrsparancsnok milyen intézkedéseket tesz e hírre? Nyilvánvaló, hogy a teendő nem lehetett más, mint a megtámadott örs segítségére menni és a rendet helyreállítani. E pályázatunkra (1939/14. Cs. L.) az alábbiak munkáját kaptuk:

Abafalvi Imre tőr. (Újkígyós), Gy. Balogh István őrm. (Sarkad), Bánfalvi György cső. (Püspökladány), Bérczes Lajos tőr. v. (Harkány), Borbély József cső. (Vágsellye), Bucsi Ferenc prb. cső. (Kecskemét), Csányi András cső. (Garadna), Csikai Mihály prb. cső. (Nagycsere), Dudás István prb. cső. (Felsődobsza), Farkas Imre cső. (Garadna), Fodor Kálmán cső. (Jászó), Illés Mihály tőr. (Gát), Ivanics Pál prb. cső. (Tomor), L. Kiss Béla cső. (Felsődobsza), Koczó József tőr. (Gömörpanyit), Koppány Bertalan cső. (Encs), Kolozsi Sándor tőr. (Nyéresháza), Kosztolányi István cső. (Balatonszárszó), L. Kovács István cső. (Felsődobsza), Kővári Lajos cső. (Ipolykeszi), Kövesdi Lukács cső. (Pécs), Lőránt Ferenc tőr. v. (Kassa), Marosi Lajos cső. (Gara), Nagy József cső. (Táp), Perlaki Ferenc tthts. (Debrecen), Sánta József tőr. (Buzita), Simon László cső. (Madaras), Szende Albert tthts. (Ipolykeszi), Szernai Endre őrm. (Szerencs), Szécsényi Imre tthts. (Dusnok), Székely János ny. tthts. (Szolnok, Thököly-út 13), Székely Sándor őrm. (Alsódabas), Szombathy Lajos őrm. (Battonya), Tiszay László cső. (Lillafüred), Tóth László tthts. (Szombathely), Török Antal tőr. (Gara), Vadnay Lajos őrm. (Tomor), Vincze György tőr. (Lenti).

A legjobbak: Gy. Balogh István őrm., Fodor Kálmán cső., Koczó József tőr., Lőránt Ferenc tőr. v., Perlaki Ferenc tthts., Szombathy Lajos őrm. és Tóth László tthts. Őket jutalmazzuk, dolgozataikat közölni fogjuk.

III.

Milyen színű hajtókája van

az egyes fegyvernemeknek? című versenypályázatunkra a legjobb, legteljesebb dolgozatot a következők küldték:

Arnyas János cső. (Gyömrő), Bankó Lajos tthts. (Sarkad), Balázs Ferenc cső. (Somorja), G. Balogh István őrm. (Sarkad), Barcsi-Gábor Lajos tthts. (Budapest), Bata József cső. (Lőrinci), Belső Gyula tőr. (Oroszlány), Bérczes János tthts. (Csernokolova), Bérczes József II. cső. (Miskolc), Buzás József cső. (Egyek), Czigány Ferenc cső. (Székesfehérvár), Csikesz István tthts. (Budapest), Cseke István ny. áll. őrm. (Moson), Enyedi Péter tőr. (Gyömrő), Farkas Károly cső. (Balatonberény), Fülöp Sándor cső. (Gádoros), Geresdi István tthts.

ADMIRAL

PORTABLE és STANDARD írógépek olcsó árban a legkedvezőbb részletfizetési feltételekkel

PIRKNER és ZETTNER

TELEFON:

182-697

és

182-239.

ÍRÓ és SZÁMOLÓGÉP VEZÉRKÉPVISELETNÉL
BUDAPEST, IV. MÁRIA VALÉRIA-UTCA 1. SZ.

(Pécel), Kiss András őrm. (Pécel), Kovács Gábor cső. (Egyek), Lengyel István cső. (Kondoros), Magyar Miklós tőr. (Budapest), Mészáros Mihály tthts. (Huszt), Molnár Lajos őrm. (Pécs), Nagy István V. cső. (Magyargenes), Nyírő Lázár tőr. (Budapest), Pál Dezső prbcső. (Tápiószéle), Rendes Géza cső. (Naszvad), Ránás Ferenc tőr. (Peremártongyártelep), Szamas Mihály cső. és Lipp József prbcső. (Galánta).

Ezek közül is a legjobbak: Barcsi-Gábor Lajos tthts., Csikesz István tthts., Geresdi István tthts., Molnár Lajos őrm. dolgozatai. Őket jutalmaztuk ezüst csendőr-gyűrűvel. Tájékoztatásul közöljük a helyes megoldást:

Gyalogság: fűzöld, lovasság: búzavirágkék, tüzérség: skarlátvörös, páncéljárműves csapat: búzavirágkék, légi erők: fekete, műszaki csapat: acélzöld, folyamőrök: sötétkék. Az el-látó szolgálatnál: vonat: kávébarna, e. ü. szolgálat: fekete, igazságszolgáltatás: buzérvörös, élelmezés (gazdasági), stb.: karminvörös, állateü.: sötétkék, helyi alkalmazásúak: narancssárga, nevelőtanárok: lila. A méneskarnál: buzérvörös. Az irodai tisztviselőké: papagályzöld, zenészek: lila. A katonai irodába beosztottaknál: fehér a hajtóka színe.

Pályázatok.

I.

Voltak

nagyon sokan, akik szívszorongva várták, hogy az Erdélybe indulók között ott lehessenek, mert — oda-valók, ott születtek. Voltak sokan, akik azért szerettek volna menni, mert valami megmagyarázhatatlan erő, érzés húzta, vitte volna őket az ország drága gyöngye felé! A katonasors úgy hozta mégis, hogy maradniok kellett s a régi körletben róni tovább a kötelességek őrzatait. Mit éreztek az ilyenek, amikor szeptember elsején megérkezett az összpontosítási parancs? Ki tudja ezt legszebben leírni? Mindenki résztvehet e pályázatunkon, amelynek határ-ideje: november 1. A legszebb tíz dolgozatot (kíván-ság szerint) díszes emléktárggyal jutalmazzuk.

II.

Azok,

akik tagjai lehettek a felszabadított erdélyi területek csendőrségének, kitüntetésben részesültek. Gyönyörű élmények, gazdag csendőrségi tapasztalatok tulajdonosai lettek. Ezekről irjanak bajtársaink; irjanak meg mindent, hogy minél többet tudjunk felőlük, munkájuk, életük felől mi, akik itthon maradtunk. Dolgozataikat november 1-ig kérjük. A legszebb tíz leírást jutalmazzuk.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
Besenyői BEÖTHY KALMAN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.
Felelős: Györy Aladár igazgató.

SAPKA

különlegességek és felszerelési cikkek

Baross-tér 4. szám, a Keleti p. u. közelében.

Szíves támogatást kér

HOKSÁRI JÓZSEF

Igyunk Kneipp malátakávé!
Ezt Kneipp maga adta az emberiségnek